

Kendi dünyamın kupası

Dağhan Irak 16.07.2010

Okumaya başlamadan önce uyarayım; dersiz, topsuz, taktiksiz, varyasyonsuz, bloklararası bağlantısız, kopuk, eklektik ve yer yer lirik bir Dünya Kupası değerlendirmesi okuyacaksınız. Üzerimde kupadan dört yıllığına ayrılmanın burukluğu ve yeni âşık olmuş olmanın gamsızlığı var, af buyurunuz.

Lafı dolandırmadan son söyleyeceğimi ilk baştan söylüyorum. Benim bu kupadan anladığım şudur; herkes Dünya Kupası'nı hayata baktığı yerden görür. Aslında futbol zaten genel olarak böyledir de, Dünya Kupası'nın özelliği herkesin bir şekilde içine dâhil olması. Yani Dünya Kupası, aslen futbol-hayat ilişkisinin kamuoyu yoklaması. Hele kupa Güney Afrika'da yapılırken hayatın yansıması daha da belirgin oldu. Üçüncü Dünya, sömürgecilik, ırkçılık, göç, fakirlik, zenginlik, adalet(sizlik) hepsi içine girdi, koca bir hamur oldu, beynimizi doldurdu. İşte hayata bakışımızı gösteren, o hamurdan ortaya çıkardığımız mamul. Kafamızı taktığımız meselelerden, tuttuğumuz takımlara kadar her şey bunun içinde.

Öncelikle ağırlı taraftan başlayalım. Bu büyük organizasyonların, kupaların ve olimpiyatların, ev sahibi olanlara faturası hem yüklü, hem de adaletsiz dağılıyor. Bir gün birileri kalkıyor, "haydi aday olalım" diyor, bir şamata, bir halkla ilişkiler kampanyası, koca bir halk ödeyemeyeceği faturanın altına imzayı güle oynaya atıyor. Bütün organizasyon, birilerinin kârı, öbürlerinin de yükü omuzlaması üzerine kurulu. Bu yüzdendir ki, organizasyon komitesinin sayın başkanını, pek sayın sponsor abileri, "kupa başlayacak, dağılın" diye Apartheid'dan miras teneke kutulara sokulan Güney Afrikalılardan daha sık gördük ekranlarda. Tıpkı Pekin'de ucuz işçileri, Vancouver'da katledilen fokları göremediğimiz gibi. Bu bir şeyleri gösterirken diğerlerini saklama meselesinden bizim Jimmy Jump bile finalde payını aldı. İspanya'ya dair her mevzuda sahneye atlayıp dalgasını geçen bu adamcağız paket yapılırken biz ekranda şortunu çeken oyuncularını izliyorduk. O sırada tabii, bu maçı bizim gibi memleketin TV'sinden izleyenlere bu olay aktarılırken, çizilen tablo 1972 Münih'le, ETA'nın 2004 Madrid saldırısı arasında bir yere tekabül ediyordu. Yalçın Abi, Cimi, Cimi, Yalçın Abi, hav du yu du, nays tu mit yu.

Faturaya dönersek, Güney Afrika'nın bu kupayla ilgili en iyimser ekonomik tahmini bile özetle "yengenin altınları da sayarsak denkleşir" noktasına çıkıyor. Organizasyona talip olurken yapılan projeksiyonlarda stadyumların altından hep petrol fışkırıyor da nedense çıkan hesap sonunda pek öyle olmuyor. Yapılan stadyumların ne olacağının bilinmezliği de cabası. Sevgili Mustafa Taha'nın yorumunu olduğu gibi alıntılایayım hemen konuyu kaparken; "kriketçiler de istemiyormuş stadyumları, bari sahalara fidan diksiner."

Turnuvanın bizim memlekete yansıtılış biçimi de az adaletsiz değildi. Buram buram hiyerarşi kokan yayınlar izledik. Vuvuzelanın sesi itinayla filtrelenirken, artan desibel yorumcu/işadamı abimize devredildi, böylelikle kendisinin Asya ve Afrika takımlarını aşağılarken attığı kahkahalar da bilinçaltımıza dürtülmüş oldu. Ben vejetaryen olduğum için, hamburger şirketinin sahibinden de muaf kalabilirim sanmıştım oysa...

Futbola gelirsek, ben bu kupada en çok küçüklerin bir şeyler yapabilme ihtimalini sevdim. Belki yapamadılar ama kabara kabara gelen büyüklerin de çoğu kös kös evlerine döndü, oh olsun. Premier Lig müritlerinin kupa başlamadan çok önce uzak ara şampiyon ilân ettiği İngiltere'nin, ancak Slovenya'nın işgüzarlığıyla tur geçebildiğini, sonra da kuyruğu kıstırıp evine döndüğünü gördük ya, yeter. Amerika'nın, Almanya'nın düzgün işler yaparak yükselişini izledik. Sesini çıkarmadan işini yapan dört teknik direktörün takımlarının ilk dörde yerleşmesi de ayrı bir güzellikti.

Velhasıl-ı kelim, yine baktığımız yerden gördük, gönül gözümüzün gördüğünce sevdik Dünya Kupası'nı. Afrika'ya burun kıvrınlara inat Gana'yı, takım elbiseli Afrikalınlara karşı sokakta kalanları tuttuk. Amerika'yı da, Kuzey Kore'yi de bir ve eşit sevdik, herkesin gerçekten eşit olabileceği günlerin hayalini kurarak. Nasılsa futbolda hayallere hep yer var, zira top yuvarlak, her ne kadar üreticileri falsosunun dozunu kaçırpı ahlakını bozmuş olsa da. Belki de Jabulani'nin falsosu, elinde üretildiği çocukların hayallerinin uçarılığındandır, kim bilir.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Bayanlar' ve bayanlar

Dağhan Irak 23.07.2010

Erkeklerin Dünya Kupası, keçiboynuzu tadında bir finalle veda ederken sezonun en sevdiğim bölümlerinden birine geldik. 20 Yaş Altı Kadınlar Dünya Kupası, Almanya'da başladı. Kadınlar futbolunu çok seviyorum, hatta erkeklerin futbolundan daha da fazla. Neden dersiniz kadınlar futbolu, futbolun hâlâ oyun olduğu dünyanın bir parçası. Dünyada yalnızca İsveç'te ve Amerika'da toplam iki profesyonel lig var ve orada kazanılan paralar erkeklerinkiyle kıyaslanmayacak kadar az. Kadın futbolcular, bu oyunu kendilerinden maddi-manevi fedakârlık ederek oynuyorlar. Topa girerken kafalarında "sakatlanırsam milyon dolarlar uçar" fikri olmadan, tutkuyla... Sabah antrenmana, öğleden sonra işe koşturmak erkek futbolcular için hayal bile edilemeyecek bir durum, oysa kadınlar için hayatın bir gerçeği. Ve tabii bir de en kırıncısı, hiçbir zaman ciddiye alınmamak var.

Kadın futbolcular için sürekli profesyonel erkek futbolcularla kıyaslanmak artık vaka i âdiyeden oldu. Bu karşılaştırma, aslında dünyanın en adaletsiz, en sinik karşılaştırması. Öncelikle kadınlarla erkekler futbolda hiçbir şekilde eşit olanaklara sahip değiller. Erkek futbolcular, kadınların maruz kaldığı zorluklarla uğraşmak zorunda olsaydı acaba ortalıkta kaç erkek futbolcu kalırdı? Mesela erkekler futbolu Batı'da 20. yüzyılın ilk yarısında kadınlarda olduğu gibi elli yıl yasaklı kalsaydı? Hâlâ tam profesyonellik olmasaydı ve düzenli antrenman yapılamasaydı?

Dahası, bu karşılaştırma çok saçma. Çünkü diğer spor dallarında kimse kadınlardan erkekler gibi olmalarını beklemiyor. Kadınların erkekler kadar sert şut atamamasını ya da onlar kadar hızlı koşamamalarını eleştirenler; teniste ya da voleybolda kadınların erkekler kadar hızlı servis atamamasını, atletizmde erkekler kadar hızlı koşamamalarını eleştirmiyor. Ama konu futbol olunca, kadınlara sürekli erkeklerle olan fizik farkları anımsatılıyor ve bu bir ayrımcılık argümanı olarak kullanılıyor. Çünkü futbol erkeklerin kendilerine ayırmakta kararlı oldukları bir alan, maçolar ülkesinin baş şehri. Bir kadın futbolcunun dediği gibi, "Erkeklerin kadınların futboldaki varlığını kabul etmeleri için, daha dar ve vücudu saran şeyler giyilmesi mi gerekiyor?"

Diğer taraftan kadınlar futbolundan öğrenebileceğimiz çok şey var. Kadınların oynadığı futbol, erkeklerinkine kıyasla çok daha kolektif ve egolardan çok daha muaf. Eric Cantona'nın "Arkadaşlarımıza güvenmezsek kayboluruz" sözünü hatırlayalım, bu belki de en çok kadınlar futbolu için geçerli. Kadınların oyununda esas olan mücadele, fedakârlık ve dayanışma. Endüstriyel futbolun son yirmi yılda budadığı, bizim de çok özlediğimiz değerler değil mi bunlar? İşte o yüzden seviyorum kadınlar futbolunu. Çünkü kadınlar futbolu, kapitalist dünyanın "Güçlü olan kazanır" amentüsüne karşı açılmış bir bayrak, başka bir futbol dünyasının hâlâ mümkün olduğuna dair bir umut ve erkek egemen yapıya karşı ciddi bir mevzi. Diğer spor dallarının birçoğunda da bu üç aşağı beş yukarı böyle. Kadınlar her alanda olduğu gibi sporda da mücadele etmek zorundalar.

Bizimki gibi erkek egemen zihniyetin bayrak sallayanlarının spor dünyasının tepesini, yani çeşmenin başını tuttuğu ülkelerde bu konularla ilgili başka tuhaf problemler de başgösterebiliyor. Mesela bizdeki "bayanlar"

teranesi bu konuda literatüre geçecek cinsten. Dünyanın her yerinde "kadınlar" olan kategori bizde "bayanlar." Neden? Çünkü vaktinde bizde birkaç akli evvel, yarı aktif durumdaki iki buçuk gri hücreyiyle "kadın"ın kaba bir kelime olduğuna hükmetmiş. Kadınların hiçbir yerde varlığına tahammül edemeyenler, "kadın" ismine de kafayı takmaktan geri durmamışlar. Bugün de onların takipçileri, birkaç yüzyıl öncesinden kulak tırmalamaya devam ediyorlar. Bu yazıyı yazarken, bir gazeteci arkadaşım Türkiye Voleybol Federasyonu'nun Kadınlar Ligi'ne "bayanlar ligi" denmesi için basın kuruluşlarına faks çektiğini aktardı. Memlekette kadınlar sporunu, altyapısını şirketlerin insafına bırakıp, mesele isme gelince efelenmek de bizim "spor adamları"na yakışırdı zaten.

Haftaya bu 'içimizi bayan adamlar'ın kadınlar sporuna katkılarını konuşmaya devam ederiz. Özellikle Türkiye'de kadınlar futbolundaki tuhaflıklar, bahsedilmeyi ayrıca hak ediyor.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fena hâlde bayanlar millî takımı

Dağhan Irak 28.07.2010

Geçen hafta bu köşede kadınlar futbolundan bahsetmiş, yazının sonuna virgülü bu hafta bu kategorinin Türkiye'deki durumunu konuşmaya söz vererek koymuştum. Tam yeri, tam zamanıdır, başlayalım.

Dünya futbolunda iki önemli altyapı akımı var, kadınlar futbolunda da bu böyle. Birincisi, yetenek taramalarıyla elit futbolcu adaylarını tespit etmek ve bunları pilot takımlar hâline getirerek millî takıma dönüştürmek üzerine kurulu. Bu sistemin çok ciddi açmazları var. Çünkü altyapıdaki çocukları 13-14 yaşında geleceğin A millî takımı olarak görmek, üzerlerinde müthiş bir baskı yaratıyor ve onları rekabetçi spora erken başlatıyor. Bu koşulsuz başarı için yapıyor. Alt yaş kategorilerinde şampiyon olup şişmek için yani. Birileri kendi özgeçmişleri kabarsın diye çocukların futbol hayatını ziyan ediyor, ama olsun.

İkinci model ise tamamen herkese futbol oynatmak üzerine kurulu. Kızlara, erkeklere, engellilere, veteranlara, aklınıza gelecek herkese futbol oynatıyorsunuz. Onların durumlarını takip edip, futbolun içinde kalmaları için projeler üretiyorsunuz. Herkes futbolun içinde bir şekilde yer alıyor. Bu sistem diğer modelde baştan tespit edilebilecek yetenekleri o kadar erken bulamıyor belki, ama çok daha fazla yeteneğin yetişmesini sağlıyor, oyuncu havuzunu büyütüyor. Yalnızca oyuncu da değil, antrenör, hakem ve idareci, yani futbol insanı yetiştiriyor. Bugün kadınlarda ve erkeklerde gıptayla izlediğimiz Almanya'nın, Amerika Birleşik Devletleri'nin başını çektiği model bu.

Türkiye'de kadınlar futbolunda hangi modelin izlendiğini yazının gidişatından çıkarmışsınızdır. Tabii ki, artık miyadını çoktan doldurmuş olan model. Bir avuç yeteneği daha çocuk yaşta "millî" ilân edip, başarı bekliyoruz. Kadın futbolcu sayısını arttırmaya yönelik hiçbir doğru düzgün çaba yok. Hattâ Türkiye Futbol Federasyonu (TFF), bu konuda daha önce dünyada kimsenin aklına gelmemiş, gelmesi de mümkün olmayacak yöntemler deniyor. Kadınlar futbolunun popülerliğini arttırmak için erkeklere hitap ediyor. Türkiye'de kadın futbolunun sözcülüğü için tescilli "en seksi spor spikeri" mizi seçiyor. Yalnızca bu durum bile, TFF'nin Türkiye'deki kadın ve kadınlar futbolu gerçeklerinden ne kadar kopuk, ne kadar maço, ne kadar alakasız bir bakış açısına sahip olduğunu kanıtlamaya yetiyor. Futbola heves eden kızların çoğu ülkenin en fakir, en geri bırakılmış yerlerinde yaşıyor. Onları sisteme dahil etmek ailelerini ikna etmekten geçiyor ve aileleri, büyükşehirli mankenleri örnek göstererek ikna edemiyorsunuz. Ama futbolun o ailelerin hayatını da maddi-manevi değiştirebileceği bir

sistem kursanız ikna etmenize de gerek kalmaz. Mesela Güney Kore’de başarıyla uygulanan okul-spor sistemini uygulasanız, o çok şey alıp da ne verdiği pek belli olmayan, dershaneden devşirme onlarca vakıf üniversitesini bu işe yönlendirseniz. Ama herhalde ünlü kadınlara salonda gösteri maçı oynatmak daha iyi bir model olarak görülüyor. Daha fazla erkek seyirci çektiği kesin de bunun kadınlara faydası ne olacak meçhul.

Bir de tabii işin başarı icat etme boyutu var, atlamayalım. Kadınlar futbolunda Türkiye’nin mevcut herhangi bir kategoride, şu anki hâliyle göstermelik bir başarı bile elde etmesi mümkün değil diye tahmin ediyorduk, yanılmışız. Meğerse, TFF dünyada kimsenin rekabetçi futbola dahi almadığı U15 kategorisinde bir millî takım kurmuş ve Dünya Gençlik Olimpiyatı elemelerine göndermiş. Takım bu elemelerde muzaffer olmuş ve Avrupa’yı tek başına temsil etme hakkı kazanmış. Rakipleri sayıyorum, sıkı durun; Gürcistan ve Moldova. Diğer hiçbir Avrupa ülkesi ciddiye alıp katılmamış. Şimdi bu “büyük zafer”, şişinilecek bir başarı bulmanın heyecanıyla sağda solda anlatılıyor.

A takım için ise zaten klasik “sistem”imiz devrede. Takımda Türkiye’de oynayan yedi oyuncuya karşılık, yurt dışında yaşayan on bir oyuncu var. Doğudan tek bir oyuncu bile yok. Sanıyorum Almanya bu altyapı konusunda bu yüzden bu kadar sıkı çalışıyor. “Türkiye nasılsa altyapı filan bilmez, kendi ülkesinin yarısına da sırtını döner, en iyisi biz onlar yerine de çalışalım, nasılsa sonra gelip bizden sömürecekler” diye...

Türkiye’de kadınlar futbolunun özetini yapalım. Elimizde yarısından fazlası Türkiye görmemiş bir A millî takım, mankenlerden ve ünlülerden kurulu bir gösteri kumpanyası, Gürcistan ve Moldova gibi üst düzey takımlar karşısında epik zaferlere imza atmış bir ergenler karması var. Ha tabii bir de, bu tabloya bakıp övünmeyi başarabilen, kadınlar futbolunu ve kadınları anlamaya çalışmayı bırakın, “kadın” bile diyemeyen yöneticiler tayfası var. Asıl “bayanlar millî takımı” onlar olmalı aslında, “fena hâlde bayanlar millî takımı”...

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tercüme basını Kore gazisi olunca...

Dağhan Irak 03.08.2010

Duymuş olabileceğiniz gibi, Kuzey Kore’yle ilgili bir haber Batı medyasında geniş yer buldu. Habere göre, Dünya Kupası’nda Portekiz’den yedi gol yiyen Kuzey Kore Millî Takımı ülkenin sporcularından oluşan yüzlerce kişilik bir topluluk tarafından yuhalanmış, oyuncuların da teknik direktörü kınaması istenmişti.

Özellikle İngiliz ve Amerikan medyasında çıkan bu haberi okuduğumda ilk iş olarak kaynaklara baktım. Zira Soğuk Savaş’ın son kırıntısı olarak hâlâ süren Kore Savaşı bir dezenformasyon savaşıdır. Kuzey’in propagandasının muhatabı kendi yurttaşlarıyken, Güney’deki propaganda hem kendi yurttaşlarının imanını tazelemeyi, hem de Batı dünyasının kendi kurdurduğu bu devlete sahip çıkmasını amaçlar. Sözün özü ortalık iki Kore’yle ilgili palavradan geçilmez.

Bu hafta çıkan haberi tüm dünyaya yayan Chosun Ilbo Gazetesi’nin bu dezenformasyon savaşındaki rolü az değildir. Chosun Ilbo popülisttir, sansasyoncudur, milliyetçidir. Tarih boyunca egemenlerle arası hep iyi olmuştur. Vaktinde Japon sömürgecilerle işbirliği yapmışlığı vardır. Aleyhine boykotlar düzenlenmiştir. Bu haberde gazetenin kaynağı, adı açıklanmayan Çinli bir iş adamı. Sarı Taklit Converse’li Huang Ağa olarak anabileceğimiz bir abimiz. Olaya şahit olduğunu iddia ediyor ve bütün haber onun tanıklığına dayanarak yazılıyor.

Haberlerde kullanılan ikinci kaynak ise Özgür Asya Radyosu (RFA). Yani ABD'nin Asya'da kurduğu propaganda radyosu. 1994 yılında yürürlüğe giren Amerikan Uluslararası Yayıncılık Yasası'nda bu radyonun görevleri arasında "Amerikan dış politikasının amaçlarına ulaşmasını sağlamak" da yer alıyor. Özetle elimizde üç kaynak var; Chosun Ilbo, Sahibinin Sesi radyosu ve Huang Emmi. Yeter de artar bile.

Açıkçası, yaşandığı iddia edilen olayın gerçekleşmiş olma olasılığı yok değil. Hatta ben kupa öncesi yaptığım bir değerlendirmede bunun gibi bir şey olabileceğini şaka yollu yazmıştım. Lâkin mesele bu değil. Mesele, Vikipedi'deki Kuzey Kore maddesini okumuş on yaşındaki bir çocuğun bile yazabileceği bir senaryoyu, şaibeli kaynaklara dayanıp gerçek olarak kabul etmek. Bu Sarı Taklit Converse'li Huang Abi nasıl münevver bir abimizse, sözlerinin üç günde Tanrı kelamı muamelesi görmeye başlaması.

Benim rastladığım yabancı kaynaklardan El Cezire dışında haberle arasına mesafe koyan pek yok. Yine de haberin kaynağının Çinli tüccarın iddiaları olduğu genelde verilmiş. Bizim medya ise haberi kullanırken - daha doğrusu yabancı gazetelerden çevirirken- bu tip gereksiz detaylara pek ihtiyaç duymamış. Haberin RFA'daki orijinalinde bile utana sıkıla da olsa kimi isimsiz kaynaklardan bahsedilirken, bizdeki örneklerde o kadarı bile yok.

Bu olay gösteriyor ki, spor haberciliğini yalnızca spor bilerek yapmak mümkün değil. Zaten dış kaynaklı spor haberleri üretimi yok, yabancı gazeteler çoğu kez kaynak bile gösterilmeden çevriliyor. Çeviriyi yapanda da dünyaya dair azıcık bir bilgi kırıntısı, bir genel kültür birikintisi olmayınca, haberdeki olası falsoları süzemiıyor. Dahası orijinal kaynağın bile dilini ısrarak verdiği bazı detaylar, arada soslanıyor, kesinleştiriliyor, abartılıyor. Bizim basın resmen o çocuk oyununu oynuyor. Huang Abi tutuyor, RFA kesiyor, İngiliz gazetesi pişiriyor, Türkiye'deki de İngiliz gazetesinden çevirip yiyor. Gazetecilik etiği de "hani bana, hani bana" diyor.

Tabii bu biraz tekelleşmiş basının seri üretim haber isteğinden de kaynaklanıyor. Fabrika bandından ışık hızıyla geçen haberleri süzmek çok da kolay değil. Herkesin verdiği haberi vermemek imkansız, bu kaygı da yine haberleri filtreleme konusunda gazetecinin elini bağlıyor. Ama okuyucunun da gazetecinin eşik bekçiliğine, süzme görevine hâlâ ihtiyaç duyduğunu unutmamak lazım. Biz bu işi patronlarımızı biraz daha semirtmek için değil de, insanlara haber ulaştırma görevimiz için yaptığımızı hissedebildiğimiz kadar gazeteciyiz. Bu mesleğin vicdanı en zor koşullarda bile bunu gerektiriyor. Bu da tabii her gazeteci için kaçınılmaz bir savaşı beraberinde getiriyor.

O savaşı kaybettiğimizde, işte böyle Kore gazisi oluveriyoruz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Süpürenler - süpürülenler

Dağhan Irak 13.08.2010

Sporla hayatı birleştiren bağları didiklemeye niyetliyseniz eninde sonunda - ama mutlaka- "yeni icat çıkarmakla" suçlanırsınız. Sporun hayatın farklı alanlarındaki kökleri istediği kadar aleni ve hayati olsun, birileri çıkar ve "cık cık cık" ritmi eşliğinde aynı şarkıya başlar. Bazen karşınızdakinin o kadar rahatsız olduğunu hissedersiniz ki, aslında bir damara basmakta olduğunuzu ister istemez fark edersiniz. "Bir kadın çıkardınız, olmaz bayandır o" diyen kaşlarını çatan federasyon başkanının ya da veteran spor yazarının öfkesi, "dünyanın en şaşkın penaltısı, bayandan" diye başlık atan spor sitesinin "oh bayan yapmış, oh kadınlar futbol oynayamaz" minvalli isteri krizi, "spora politika sokmayın arkadaşım" diye söylenen anonim kardeşler korosunun hiddeti bu rahatsızlığın kaynağını merak ettirir.

Hayatta sınıf çelişkisini görmeden çok az şeyi anlayabilirsiniz, spor da bu anlayabilecekleriniz arasında değildir. Modern sporların tarihi, aslında ezenlerin ve ezilenlerin tarihidir. 19. yüzyıl sonunda keyfi için spor yapan zengin amatörlerin, ekmek parası için spor yapan işçi sınıfı profesyonelleri spor alanlarından kovma çabasını, Olimpiyatlar'daki profesyonel sporcu yaşının sırf bu yüzden konulmuş olmasını başka neye dayanarak açıklayacaksınız? Ya da bugün yıllık ücreti bir asgari ücret olan o şifreli kanallarda ağızlarında cips kırıntılarıyla Premier Lig izlerken "spora siyaset sokmayın" diye söylenenler, o izledikleri Manchester United'ın, Arsenal'in, West Ham'ın işçiler spor yapmasın diye üyelik aidatlarını işçi maaşlarının altı katına yükselten İngiliz burjuvazisine karşı kurulduğunu nasıl yadsıyacaklar?

Haydi tarihi bırakalım, günümüze bakalım. Günümüzde sporun, özellikle de futbol gibi popüler dalların tamamen bir güç ilişkisi üzerine kurulduğunu nasıl görmezden gelebiliriz? Son yirmi yılda iflas eden, kapanan köklü kulüpleri; arkasına siyasileri, zenginleri alıp palazlanan başkalarını, her geçen yıl çarpıklaşan gelir dağılımını ve açılan makası görmemek mümkün mü? Kaldı ki tek mesele bu da değil, paraya dayanan bu çarpık düzene en çok direnmesi gereken taraftar da artık başkalaşmış durumda. Yıllarca kulübü için top koşturmuş futbolcusunun jübilesini doldurmazken iki tane yıldız transferin imza töreninde tribünleri tıklım tıklım dolduran taraftar, daha geçen sene korumalarını üstüne salan başkana "yetmez, çıldırt bizi" diye cilve yaparken o harcanan paraların eninde sonunda kendi cebine yansıyacağını farkında bile değil. O "millî gurur" saydığımız "futbolumuzun marka değeri"nin futbolu sonunda yalnızca zenginlerin satın alabildiği bir "ürün" hâline getirmekte olduğunu göremiyoruz. Zira güce taparlık gözümüzü kör etmiş vaziyette.

Güce taparlık kültürünün tek sakıncası ekonomik de değil. Aslında daha önemli ve vahim olan sonucu, hepimizin spor algısına kapitalizmin "yalnızca güçlü olanın yaşama hakkı var" amentüsünü kazıması. Birilerini "beslenme zinciri"nin en tepesinde görüyoruz ve onun diğerlerini yok etme hakkı olduğuna inanmaya başlıyoruz. Altta kaldığımızda yaşadığımız krizler de ondan, yukarıdakinin bizi yok edeceğini sanıyoruz. Başarı ölüm-kalım meselesi oluyor. Bunu yalnızca sporla, sahadakiyle açıklayabilmek mümkün değil.

Yalnızca "güçlü olan yaşasın" algısı, spor dünyasını bir avuç egemenin keyfince yönetmesinin de önünü açıyor. "Kadınlar denmez ulen, bayanlar denecek" diyen de bu kafa, "götürün şu Semanya'yı bakalım kız mıymış, erkek miymiş" diyen de bu kafa. Bunun spor dışındaki örneklerini görmek ve benzerliği tespit etmek de çok zor değil. Geçtiğimiz hafta Taraf'ta çıkan ve her satırından homofobi damlayan o tüyler ürpertici Murat Kapkiner yazısındaki eşcinsellere yönelik "gayrı fitrî" nefret ile eşcinsel olduğu söylenen Guti Beşiktaş'a geldiğinde bir spor spikerinin yaptığı "bakalım otoyol kenarından nasıl uzak tutacaklar" göndermesi farklı kaynaklardan beslenmiyor. İkisinden de buram buram "bizim gibi olmayanı ezelim" kaygısı yayılıyor. İşte bu yüzden artık maç biletime parası yetmeyen adamla direnişteki İSKİ ve UPS işçilerinin derdi bir, işte bu yüzden sokak ortasında katledilen travestiyle kardeş olup, Guti'ye dil uzatana "kapa çenenini" demek gerekiyor. Çünkü bir avuç egemen kendileri gibi olmayan herkesi dışarı süpürmeye kalktığında bu yalnızca spor sahalarında olmuyor. En çok süpürülenler arasında olmadığınızı sandığınızda süpürülüyorsunuz.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fener PAOK niyetine

Dağhan Irak 16.08.2010

Şükrü Saracoğlu'nda tribünler yurttaşını sokak ortasında vurduran bir devlet kadar suskun, hava ise Avrupa kapılarında bir cinayetin bahanesini anlatmaya çalışanlar kadar iç bayıcıydı. "Erken öten horoz"un cezasını taksit taksit çeken Fenerbahçe, lige kendi evinde tatsız tuzsuz başlıyordu. Gerçi eski hamam yeni Stoch

tertiyle sahaya çıkan sarı-lacivertlilerin sezona ters ayakla girmenin faturasını toptan ödeyebileceği düşünüldüğünde, takımın Selanik deplasmanı öncesi kafa dinlemekten pek şikayetin olmadığı söylenebilirdi.

Adına aldığı reklamı formasına almayı başaramayan, bu nedenle de üzerine koli bandı çekilmiş görünümlü formayla maça çıkan Antalyaspor karşısında maça hızlı girdi Fenerbahçe. İlk birkaç dakikada rakibi şöyle bir zorlayan Kanaryalar, 8'de bildiğini okudu ve Alex'in ara pasında üç defans oyuncusunun arasına sarkan Semih'le golü buldu. Pek çoklarına göre tribündeki Niang'ın gölgesinde "jübilesini yapan" oyuncu sezonun ilk golünü rahat attı. Bundan beş dakika sonra ise yine Semih, Mehmet Topuz'un sağdan yaptığı ortalayla altıpasın köşesinde buluşacak ve şık vuruşuyla ağları havalandıracaktı. Veteran "Genç Semih"in kendini Fenerbahçe'ye kanıtlama çabası onuncu yılını geride bırakırken millî oyuncu sayesinde takım ilk yirmi dakikada maçı kolaylıyordu.

Yaptığı transferlerle beraber "biz eskiden karması" kimliği iyice kuvvetlenen Antalyaspor ise yalnızca kanatlardan mütemadiyen delinmekle kalmıyor, stoperler de sıklıkla birbirine dolaşıyordu. Orta saha ise ruhani kuvvetlere emanetti. 24'te soldan gelen ortada Semih topuk pasıyla Alex'i gördü ve durum 3-0'a geldi. İki dakika sonra ise Gökhan Gönül sağdan elleri ceplerinde içeri girdi ve Tuna'ya çarptırarak dar açıdan ağları buldu. Bu dakikadan sonra Antalya kalesindeki gol fırsatları düzine hesabıyla ölçülecek cinstendi.

İkinci devre başında Antalya'nın yaptığı üç değişiklik ve Fener'in kaleci değişikliği hazırlık maçı algısını iyice kuvvetlendirdi. 60. dakikada Alex'in defanstan sekip köşeye dönen ve kaleci Polat'ın çeldiği topu olmasa maç oynandığını unutmıştık. Sonraki yirmi dakikada da Semih'in ofsaytken ağlara gönderdiği top dışında kuraktı. 84'te Semih yine hat-trick'i zorladıysa da Polat'ın yaradana sığınarak çıkardığı kung fu tekmesi topu ağlardan uzak tuttu. Ortada şov yapacak taraftar da olmayınca Fenerbahçe tarifeyi nispeten kısa kesti ve PAOK maçına niyet etti.

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sponsor? Bir de bana sor!

Dağhan Irak 19.08.2010

Boronkay, Beslen, Çukurova, Tofaş, Paşabahçe, Petrolofisi, Jet-Pa, Eti, Nasaş, Netaş, Meysu, Tuborg, Mis Süt, Vestel, Sönmez Filament, Kombassan, Arçelik, Salat... Merak etmeyin, gizli reklam yaparak köşe üzerinden yolumu bulmaya çalışmıyorum, zaten beceremem. Türlü meczuplukla süslenmiş bir laf salatasının peşinde de değilim, zira meşhur ve meşum bir gazetenin üçüncü sayfasının köşe baykuşu değilim. Türkiye sporunda nalları dikmiş sponsorlukların hesabını yapıyorum. İlk elden bir yirmi tane çıktı, daha da yazılır ya neyse...

Malumunuz bizim devletimiz bir kırk senedir yapışletme- sat-başkası kazansın yöntemiyle yönetiliyor. Anayasa'da (eskisinde ve yenisinde) devletin üstleneceği yazılı ne görev varsa, ona para ödüyoruz. Sağlık parayla, parasızsak zaten öleceğimiz için eğitimin de beleş olmasına gerek yok, o da parayla. Tabii spor da parayla. Kulüpler hesapta dernek ama şirketleşmemeleri batmalarına neden oluyor. Şirket olduklarında da bu batmayacakları anlamına gelmiyor. Zira gelir-gider dengesini tutturmak öyle çok basit bir şey değil. Devreye eninde sonunda sponsorluklar giriyor.

Sponsorluk dünyanın her yerinde var da, tüm bir spor sistemini sponsorların keyfine ya da insafına bırakmak çok kabul edilebilir bir durum değil. Zira sponsorların, yani şirketlerin idaresine bırakılan bir spor sistemi kamu yararı değil arz-talep dengesi üzerinden yürüyor. Sponsor dediğimiz genelde bu işi babasının hayrına yapmıyor, yaptığı katkının karşılığını alabiliyor mu, ona bakıyor. Bir sponsorluğun devamında takımın başarısı

da genelde ölçüt olmuyor. Öyle olsa basketbolda Eczacıbaşı, Tofaş, voleybolda Arçelik, Boronkay, Netaş hentbolda Eskişehir Eti kapanır mıydı? Avrupa'da final zorlayan bu kulüplerin kapısına kilit bir günde asıldı. Üstelik işin yerellik boyutu da var. Antep'te, Mersin'de, Adana'da, Kayseri'de, Konya'da, Ereğli'de bir şehrin kalbi hâline gelen, sosyal buluşma noktası görevi gören kulüpler sponsorluklar yıkılınca tarihe karışmadı mı? Sponsorluklar son yirmi yılda gözle görülür şekilde ticari merkezlere kaymadı mı? Bu ülkede sporun büyük şehirlerin tekelinde olmamasının ne kadar büyük fark yarattığı, spora ilginin ne kadar arttığı görülmüştü oysa. Sponsorların su koyuverdiği noktada sistemi yürütmek için devlet desteği getirilebilir, farklı bir planlama yapılabilirdi, yapılmadı. Günümüzdeki noktaya böyle geldik.

İkinci neo-liberal saltanatı yaşadığımız bu günlerde spor yönetimi yine kuralsızlığın dibine vurmuş vaziyette. Voleybolda bir iş adamı çıkıp dünyanın en pahalı oyuncularını değerinin iki katını vererek ve yabancı sınırlamalarını alt üst ederek getiriyor. Diğer taraftan yüz yıllık iki kulüp Ankaragücü ve Karşıyaka lige bile giremiyor. Tipik kapitalizm; zengin olan zenginliğini tahakküme çeviriyor doyasıya, fakir olana ise var olma fırsatı bile verilmiyor. Peki voleybolda bunlar olurken, Voleybol Federasyonu ne yapıyor dersiniz? "Kadın demeyin bayan deyin" diye basına işini öğretmeye çalışıyor, antrenörünü nasıl kovduğunu ballandıra ballandıra anlatıyor. Şu an herkes Fenerbahçe Acıbadem yaptığı transferlerle Avrupa şampiyonu olduğunda nasıl şişineceğini hesaplıyor da, o iş adamı canı sıkılıp paranın musluğunu kapattığında koca Fenerbahçe'nin lige girebilecek durumunun bile olup olmayacağını kimse düşünmüyor. Sıfır öz kaynak, sıfır alt yapı ve bol taşıma suyla dönen bir sistem örnek model olarak gösteriliyor. Bu model iflas ettiğinde spor yöneticileri ne yapacak dersiniz? Helva yiyecekler!

Voleybolda, hentbolda, amatör sporlarda durum zaten fena da, futbolda değil mi? Malum, bizim ligin yayın haklarını alan şirketin bir federasyonun tapusunu üstüne geçirmedeği kalıyor. Neredeyse her şeyin pazarlaması onlara ait, tabii ligin isim hakkının da. Bu seneye kadar yayıncı kuruluşla telefoncu kardeşi can ciğer yürütüyordu bu işi. Sonra ne olduysa yayıncı kuruluş, kardeşinin hasmına göz kırpmaya başladı, sonrasında da ihale devletin kurumuna kaldı. Buna bozulan telefoncu kardeş de bir sürü Anadolu kulübünden reklamını çekip hepsini bir güzel şapa oturttu. Yani kabaca söylersek, aynı patronun iki şirketi birbirine yan baktı diye bir sürü kulübün bütçesi sakata geldi. Mevzuyu kısmen kurtarmak da devlete kaldı. Bakarsınız yarın öbür gün reklamlarını kaybeden Anadolu kulüpleri de gider milletvekillerine ağılar, devlet onlara sponsor olur. Zira bizde devlet önce spor sistemini serbest piyasaya emanet eder, sonra da o piyasaya kendi girip paraları saçır. Nasıl olur demeyin, nev-liberal alemde ağılık işte böyle olur.

daghan.irak@gmail.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ne Selanik'in helvası, ne Yedikule Zindanları

Dağhan Irak 20.08.2010

Daha kurallar çekildiği an fütuhât meraklıları tarafından "düşman topraklarına yolculuk" olarak tanımlanmıştı Fenerbahçe-PAOK eşleşmesi. İstanbul doğumlu siyah-beyazlı kulübün taraftarları ışıık hızıyla Cüneyt Arkın filmlerindeki sadist Bizanslılar'a dönüştürüldü, şeytanlaştırıldı. Meriç Nehri'nin bir kol boyu ötesi. Sonunda kavga hırsı kursağında kalanlar, sonunda "PAOK taraftarı mahsus olay çıkarmayacak, ikinci maçta İstanbul'u yakıp yıkacaklar" a kırdılar direksiyonu en kıvrak çiftetelli eşliğinde.

Kafayı milliyetçilikle bozmuş olanlar yine de uluslararası İstanbul derbisinin tadını kaçırıyordu. Fenerbahçe dört gün önce Antalya karşısında yarım saat şov yapan kadrodan cezalı Stoch'un yanı sıra sakatlanan Emre'yi

de yitirmiş, İlhan'la Caner on bire monte edilmişti. Sarı lacivertliler maça temkinli ve mill♦ golcü Salpingidis'i sıkı sıkı marke ederek başladı. İki taraf birbirini cılız şutlarla denerken, ilk büyük tehlike 20'de geldi. Sağ kanattan gelişen PAOK atağında kalabalık Fener savunması topu uzaklaştıramazken sol çaprazdan vuran Vierinha ağları buldu. Golden sonra da kontrol ev sahibindeydi. PAOK devre sonunda ikinci gole yaklaşıırken,„Muslimoviç'in topunu Gökhan çizgiden çevirdi. 1-0'lık devre skoru Kanarya için umutsuz değildi ama oyun hiç tat vermiyordu.

Fenerbahçe'de Aykut Kocaman ikinci yarıda riski aldı ve Niang'ı oyuna soktu. Sarı-lacivertli tribünlerde meşaleler yanarken yeni transferin hareketlendirdiği oyun pozisyonları da beraberinde getiriyordu. Tribün çocuklarının iyi bildiği, kontrolü kaybeden ev sahibi taraftarın gergin ıslığı kaplamıştı Toumba'yı. Derken Niang'ın çaldığı topta Senegalli'nin kafasına ayak uzatan Vitolo oyun dışı kaldı. Ancak Fener'in tükenmeye başlayan enerjisi gol çıkarmaya yetmedi. Son dakikada Papazoğlu'nun altıpastan boş kaleye kaçırdığı top ve Mehmet Topuz'un kaleciyi geçemediği pozisyon ise verilmiş bir sadakaların karşılığı olsa gerekti. Sonuçta Fener, Selanik'te oraların meşhur helvasından yiyemedi belki ama şehrin Yedikule Zindanları'na da düşmedi. En azından şimdilik... Ne Selanik'in helvası, ne Yedikule Zindanları

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bloglamak ya da bloglamamak...

Dağhan Irak 26.08.2010

1970'lerin sonunda, iflas eden kapitalist Britanya'nın sosyal çöküntüsüne karşı isyan bayrağını açan punklar, yarattıkları Kendin Yap (Do-It-Yourself veya DIY) (est)etiğiyle serbest piyasanın kendisi için ürettiklerini reddetmiş ve kendi kültür ürünlerini -ve tabii haberlerini de- kendisi üretmeye başlamıştı. Kuralsız gibi gözüken ama kendi içinde bir tutarlılığa dayanan ve kapitalizme -iktidara- teslim olmamayı şiar edinmiş bir hareketti bu. O güne kadar süje olarak görülen, mesajın alıcı tarafındaki edilgen insanın mesajı üretmeye başlaması, her türlü sosyal iletişimin biçimini sonsuza dek değiştirdi. İnternet üzerinde tutulan günlükler, yani bloglar günümüzde Kendin Yap estetiğinin temsilcileri olarak karşımıza çıkıyor. Herhangi birinin, ücret ödemeksizin, özel teknik yeteneklere sahip olmasına gerek olmaksızın İnternet üzerinde üretim yapmasını sağlıyor bloglar. Bu bakımdan da Kendin Yap'ın önemli koşullarını sağlıyorlar. Türkiye'de özellikle futbol alanında bloglar çok hareketli ve sürekli artan bir üretim var.

Serbest piyasanın sporun ve medyasının koşullarını belirlemesinden sürekli olarak şikayet eden biri olarak bloglara tabii ki karşı değilim. Ancak Kendin Yap'ı sahiplenirken, onu var eden ve omurgasını oluşturan etiğinin göz ardı edildiği noktada eleştirinin de başlaması gerekiyor.

Demek istediğim şu; eğer blog yazma faaliyeti samimi ve aracısız mesaj iletimi olmaktan çıkıp ego, kariyer ya da iktidar üretim aracı hâline gelirse o artık tâbi olduğu etiğin dışındadır. Blogun masraflarını çıkarmanın ötesinde gelir getirecek reklam almak, blog üzerinden spor medyasında kariyer inşa etmeye çalışmak, kendini "internet meşhuru" olarak görmeye başlayıp ego cilalamak, ahkam kesmek bu anlamda faüllü hareketler sıklıkla karşımıza çıkıyor. Bunları yaptıktan sonra blogun masumiyeti de kalmıyor.

Blogta yapılan faaliyetin kişisel üretimden çıkıp bir gazetecilik ya da köşe yazarlığı faaliyetine dönüşmesi, blogu kendi etiğinin dışına çıkarmakla kalmıyor, aynı zamanda onu başka bir etik kodlamanın da parçası hâline getiriyor. Yani blogta gazetecilik yaptığınızda ve bundan şu veya bu şekilde çıkar elde ettiğinizde o işi gazetecilik etiğine uygun yapmanız gerekiyor. O blogtan size reklam aracılığıyla para geliyorsa ya da o blog sayesinde bir medya kuruluşunda kariyer yapıyorsanız, bilmem hangi ülkenin gazetesinde çıkan haberi

kopyala-yapıştır yapıp kaynağı söylememe hakkınız yok. Çünkü birilerinin emeğinin üzerinden çıkar sağlamak demek bu. Ya da kendi ahkama uymuyor diye bazı kaynakları gizleyip, diğerlerini kullanma gibi lüksünüz yok. Yaptığınız iş gazetecilik değilse, bunlara uymak zorunda değilsiniz. Hatta kasıtlı olarak çarpıtmak, manipüle etmek isterseniz bile kimse bir şey diyemez. Mabadınızın resmini çekip bloga koysanız ve altına "al sana maç yazısı" yazsanız bile hakkınızdır, blogun etiği zaten bu özgürlüğe dayanır. Ama yaptığınız işi bir gazetecilik faaliyetine dönüştürüp bu işten çıkar sağlamaya başladığınız an iş değişir. Türkiye'de genelde blogun masumiyeti ve özgürlüğü ile medyanın çıkarıcılığı ve etik dışılığı sentezleniyor. Blog, kapitalizme ve onun üretimine karşı bir mevziyken, onun bir aracı hâline geliyor ve onu yeniden üretiyor. Birileri Marca'dan, Guardian'dan kaynak göstermeden aşırıldığı haberlerin üzerinden kariyer yaptığında, reklam alıp para kazandığında arkadan gelenlere de kötü örnek oluyor. Korsan medyanın harbiliğinden korsan ticarethanenin çakallığına yatay geçiş yapıyoruz. Bu korsan ticaret mantığının oturması özellikle yeni kuşaklar için çok yoldan çıkarıcı. Zira geleneksel medyanın kapıları eş-dost-tanidik-güzellikprezentablilik kodlarıyla açılırken, bloglar bu döngünün içine girmeye çalışanlara içine sığılabilecek bir baca yaratıyor. Spor medyasının KPSS'si gibi bir şey yani. İşin zevki kalmıyor.

Tabii bu işi tüm samimiyeti ve doğallığıyla yapanları es geçmemek lazım. Özellikle işin içine 4-2-3-1, 4-3-3, 3-5-8, pis yedili gibi rakamları sokmayan, ahkam kesmeyen, büyüklük taslamayan, raconu bozmayan arkadaşları, mesela <http://chaogrey.blogspot.com>'u severek izliyorum. Diğer taraftan işi gazetecilik etiğiyle ve gazetecilik gibi yapanlara da saygım var. Ama ikisi birbirine girince melanet çıkıyor, kuru-sulu karıştırınca çarpmakla kalmıyor, mide de bulandırıyor.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Rakamları fetişleştirmek...

Dağhan Irak 04.09.2010

Bugün biraz taktik ifade eden rakamların fetişleştirilmesinden bahsetmek istiyorum. Malum, güç dengeleri sıkı sıkıya kurulunca büyüklerin dalaşında galibi belirlemek için sahaya yapılan müdahalelerin önemi de artıyor. Durum böyle olunca, herkes bir anda antrenörleşmeye başlıyor. 4-4-2 olmasın da 4-3-3 olsun, o olmasın da 4-2-3-1 olsun. Herkes futbolun şifrelerini çözme derdinde. Kim maçı niye kazandı, öbürü ne yapsa kazanabilirdi? Bu skor tabelacılığından da öte bir şey, futbolu farklı skor tabelası ihtimallerinin evreninden görme çabası. Antrenörlerin bunu yapmasını anlarım, sonuçta onların işi. Gazetelerde de buna belli bir yer ayrılabilir belki, tek düzelikten kurtulmak için. Zaten kastım taktikler hiç konuşulmasın değil, ancak taktiğin futbol içindeki oynadığı rolden daha fazlasının konuşulmasının bilerek ya da bilmeyerek başka motivasyonlardan kaynaklandığını düşünüyorum.

Futbolu güzel ve aynı zamanda popüler yapan iki şey var; birincisi çok basit olması, ikincisi ise çok sürprizli olması. Herkes futbol için bir şeyler söyleyebilir, ama kimse bir futbol maçında neler olabileceğini tam olarak bilemez. Zaten bilebilseydi zevki kalmazdı. Daha maçın ilk saniyesinde kalecinin yiyebileceği saçma sapan bir gol, çizgiyi buz gibi geçip de gol sayılmayan bir top, siniri atıp da hakeme girişen futbolcunun gördüğü kırmızı kart hâlâ ve sonsuza kadar bir futbol maçının en az taktik kadar belirleyicileridir. Bir futbol maçında etkili olabilecek sosyal-siyasalekonomik etmenleri hiç saymıyorum bile. Herhalde o etmenleri yok sayarak Diyarbakırsporlu, Ankarasportsuz geçtiğimiz sezonu analiz etmek gülünç olurdu.

Günümüzde futbolda taktik rakamlarının fetişleştirilmesi, bu yukarıda anlattıklarımın bir bileşeninin verdiği bir sonuç aslında. Aşağıdakilerle yukarıdakiler arasındaki güç dengelerinin bu kadar açıldığı, yukarıda ise güç savaşının bu kadar şiddetlendiği bir futbol ortamında, kazananı bilmek ciddi bir gösteri peygamberliği kariyeri vaat ediyor. Futbolun açıklanamaz tarafını taktik rakamlarıyla gargaraya getirmek bunun kısa yolu. Kaldı ki, herkesin üç aşağı beş yukarı bir şeyler söyleyebildiği bir konuda sözünüzün dinlenmesi için bir sofistikalik algısı da yaratmanız gerekiyor, sahte bile olsa. Ne dediğinizden zerre kadar haberiniz olmasa da, bir maçta taktik dizilişin sonuca en fazla ne kadar etki ettiğinden bihaber bile olsanız sihirli rakamları kullanın. Nasılsa futbolun hâlâ izah edilemeyen bir kısmı var ve o kısmı rakamlarla gargaraya getirip anlıyormuş gibi yapsanız da aksini ispat edebilecek kimse yok. Biraz Foucault tartışmak gibi, anlamıyorsanız bile anlıyormuş gibi yapmanız yeterli, nasılsa bağlamdan ne kadar koparsanız, o kadar postmodern oluyorsunuz, bu da sizi o tartışmanın efendisi yapmaya yeter de artar bile.

Bu taktik üzerine döndürülen gargara da aslında futbolun post-modern -ya da bağlamından koparılmış- tarafına işaret ediyor. Endüstri futbolunun futbolu hayat içerisindeki bağlamından koparmaya çalıştığı devlet sırrı değil. Taraftarı müşteriyle değiştiren, yayınlarda içine reklam yerleştirilmiş sanal gerçeklik algılarını dayatan, ama örneğin bin bir teknolojiye rağmen Şampiyonlar Ligi'nde tribünleri çekmeyi reddeden (sahi, Beşiktaş-Liverpool maçındaki efsane tribünü TV'de kaç saniye gördük?) futbol endüstrisi, futbolu hayattan kopuk, sahada olan ve biten bir şey olarak görmemizi istiyor. Bu anlamda, bizim futbolu bir matematik oyunumuş gibi rakamlar ve taktik hesaplar üzerinden algılamamız bunun bir parçası değil mi? Paisley'den, Shankly'den, Clough'tan bize futbola ve hayata dair öğütler kalırken, José Mourinho'dan yalnızca bir taktik dizilişin kalacak olması bir şeyler anlatmıyor mu?

Ben taktiğin futboldaki yerini yok sayıyor filan değilim, ancak yalnızca rakamlar üzerine kurulu bir futbol mantığını reddediyorum. Futbol hâlâ İstanbul'da yankılanan "You'll Never Walk Alone", hâlâ hatalı gol yiyen Fevzi'nin formasını içine giyip gol atan İlhan Mansız, hâlâ Henry eliyle asist yaptı diye Fransa elensin isteyen sıradan, vicdanlı adam. Futbolu rakamlar yönetiyor gibi görünse bile bu oyunu özel yapan hâlâ bunlar. O yüzden bunları savunmak, en az taktik hesaplarını kurcalamak kadar önemli.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir küçük hava boşluğundan umut sığar mı içeriye?

Dağhan Irak 10.09.2010

İki gün önce Şili'deki o meşhur madende, o herkesten uzakta ve aşağıda mahsur ve mahrum bir hayatı yaşayan cesur adamların mecburi evinde bir heyecan vardı bütün ülkeyle beraber. Göçüğün hayata izin verdiği o küçücük alanda günlerdir yaşayan 33 işçi, Şili-Ukrayna maçını altmış santim çapında bir delikten aşağı sarkıtılan televizyon aracılığıyla izledi. Hayat mücadelesi veren insanlar, alt tarafı bir özel maçı, o hani televizyonda denk gelince göz ucuyla ve esneyerek baktığımız maçlardan birini izlese ne olurdu, izlemese ne olur değil mi? İşte öyle değil, öyle olmadığını anlatmak için yazılıyor bu yazı da zaten.

İrkilenler için hemen söyleyeyim, Simon Kuper'in her geçen gün biraz daha sakız edilen ve klişeleşen "futbol asla sadece futbol değildir" önermesini dilime dolayıp dibi tutan temcit pilavına su katmak değildir niyetim. Aksine futbolun sadece ve sadece futbol olduğu varsayımından hareketle yazıyorum. Futbol, başka bir şey içermeksizin de var olabilen bir şeydir. Futbol, futboldur ve bu hâliyle hayatın bir parçasıdır. Bu aslen yuvarlak değil de küre olan top, kaleler, dikdörtgen saha vesaire çok farklı şekilde anlamlandırılabilir. Asıl mesele de

burada başlar. Futbola bakışımızı, onu algılayışımızı belirleyen şey aslen hayatı anlamlandırış biçimimizdir. Yani futboldan anladığımızla hayattan anladığımız kaçınılmaz olarak örtüşür. Futbolu özel yapan da budur. Yani kendisinden fazla bir şey içermesi değil, aksine tüm yalınlığıyla ve çıplaklığıyla insanı insana gösteriyor oluşu. Futbol sahicidir, harbidir ve çoğu zaman bir insanın futbol topuna bakışından hayattaki gerçek motivasyonunu çözebilirsiniz.

Etrafımız çakal sürüleriyle çevriliyken, hayatta kaldığımız sürece onurlu bir yaşama sahip olmak mücadele gerektiriyor. Bunun içinde her şey var, futbol da var, siyaset de var. "Futbolla siyaseti birbirinden ayıralım" maskaralığının ardına sığınanlar, bu meşin yuvarlağın etrafındaki dünyanın, kara para aklayan başkanlarla, bahis mafyalarıyla, şike yapan futbolcularla, ihalelere milyar dolarlar dökerken çalışanlarına aylarca maaş vermeyen medya patronlarıyla döndüğünü bilmiyorlar mı? Her şeyi bıraktım, bu hırs üzerine kurulan dünya, bu gözü dönmüşlük bir yerden tanıdık da mı gelmiyor?

Sizi bilmem ama benim için futbol hâlâ ve kaçınılmaz olarak bir mücadele. Çünkü çalışanın tuvalete gittiği zamanı bile paraya tahvil eden patronun, kendini yere atıp çaktırmadan hakemi kesen topçunun, oradan buradan haber aşırıp "önemli olan karnın doysun, nasıl olduğu önemli değil" diye çakal çakal sırtan gazetecinin gözündeki bakış birbirinden farklı değil. O yüzden futbol deyince ben hâlâ bir havalimanında iflas etmiş iki diz, majör depresyon ve alkol bağımlılığıyla kalakalmış Kelly Smith'in ayağa kalkıp elli metreden topu köşeye takmasını anlıyorum. Futbol benim için hâlâ Bryan Clough'ın Derby'deki galibiyeti, Leeds'teki yenilgisi ve tekrar Nottingham'daki galibiyeti. Ben hâlâ semt takımlarının da şampiyon olabildiği ve şampiyonların semt takımı olabildiği günlerin geri dönüşünü bekliyorum. Hâlâ şampiyonluk sevinçlerinin kırk bin kişiyle saha içinde yaşandığı, hoparlörlerden "sahadan çıkın yoksa takım tur atmayacak" tehditlerinin savrulmadığı günleri özleyorum. Bunların artık kalmadığını biliyorum ama hâlâ umut edebilmek için mücadele ediyorum. Çünkü futbolun da parçası olduğu hayat hâlâ ve kaçınılmaz olarak ertesi günün güzel olacağına inanmanın mücadelesi. Hepimiz fırtınanın sessizliği yırttığını hayal ediyoruz, ufuktan bir güneş doğduğunu. Hepimiz zincirlerimizi kırabildiğimiz bir dünyayı ve sabah uyandığımızda gökyüzünü görebilmeyi hayal ediyoruz. Şili'de ya da Türkiye'de...

İşte bu yüzden mücadele sürüyor. Bu yüzden bir kablonun ucunda yerin yedi kat altına ulaşan bir futbol maçı bu kadar önemli. Çünkü Dünya, Tarih ve Hayat, büyük harflerle başlasalar da hep küçük şeylerin gücüyle ayakta dururlar, Ernst Jünger'in dediği, rahmetli Ulus Baker'in bize ilettiği gibi...

Not: Otuz yıl önce Diyarbakır cezaevinde katledilen bir halkın bugün hâlâ utanmazca yok sayılmadığı, insanların sandık etrafında tepişen egemen fillere garnitür çimenler muamelesi görmediği ve yirmi altı soru için tek cevap istenmediği bir ortamda herhalde benim de bir oyum olurdu. Bu koşullar reva görülmediğine göre, önümüzdeki pazar beni lütfen rahatsız etmeyin.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Schalke'ye bakmak değil, Schalke olmak...

Dağhan Irak 18.09.2010

Gelsenkirchen bir zamanlar 600 kişilik bir kasabaydı. 1840'ta bir gün Kuzey Ren- Westfalya'nın bu köşesinde kömür madeni bulundu ve her şey değişti. İnsanlar buraya yerleşip hayatlarını "siyah altın"dan kazanmaya başladılar. 1904'te kurulan Schalke'nin kaderi bu madenlerden fişkırdı. Ekmeğini yerin dibinden çıkaran adamlar ve aileleri lacivert-beyazlı bir sevdayı yarattılar ve etrafında kenetlendiler. O günden bugüne, kömür madenleri Schalke'nin hep kalbinde yer aldı.

Başlangıçta, Schalke'nin oyuncularının birçoğu da maden işçisiydi. Örneğin, kulübün formasını tam 23 yıl giyen efsanevi Ernst Kuzorra'nın, yorulmasın diye maçtan önceki vardiyalarının diğer işçiler tarafından paylaşıldığı söylenir. Günümüzde de maden vurgusu sembolik olsa da devam ediyor. Gelsenkirchenliler, şu anki teknolojik stadyumlarını, Raul gibi büyük oyuncuların transferini 600 kişilik kasabayı dev bir endüstri şehrine dönüştüren madencilere borçlu olduklarını çok iyi biliyorlar. Kulüp yönetimi madencilere saygı göstermeyi ve onları takımla buluşturmayı ihmal etmiyor. Geçtiğimiz yıl geleneksel takım fotoğrafı bir madende çekilmiş, fotoğraf kataloğuna oyuncuların madencilerle çektiği resimler de eklenmişti. Bu yıl da Raul, basına tanıtılırken, madencileri temsil eden iki işçi İspanyol yıldızla şans getirmesi için bir kömür parçası armağan etmişti.

Schalke 04, işçi sınıfının bağrından doğan kulüplerin geldikleri yeri unutmaması açısından iyi bir örnek. Ama bu kendi kendine olan bir şey değil. Taraftarların örgütlülüğünün ve kendi çıkarlarını savunmalarının bir sonucu. Almanya'da da İngiltere'deki gibi stadyumlar modernleşiyor ancak kimse sadık taraftarların yıllarca oturduğu tribüne loca yapamıyor. Bilet fiyatları yükseldiğinde taraftarlarla yönetimler arasında müthiş bir mücadele başlıyor. Burada anahtar nokta taraftarın kendi çıkarıyla yönetimin çıkarının bir olmadığını bilmesi. Taraftar, kulüp üzerindeki hakkını bizde olduğu gibi yönetime hediye etmiyor. Aksine bunu baskı aracı olarak kullanıp, taraftarın çıkarına bir yönetim anlayışını zorluyorlar. Bu noktada tabii kritik olan, taraftarların maç saatlerinin dışına taşan bir örgütlülüğe, adeta bir kader birliğine sahip olması ve taraftar gruplarının ekonomik bağımsızlığı.

Schalke 04, Liverpool, St. Pauli, Celtic, Marsilya ve diğerleri... Türkiye'de bunlara duyulan romantik bir hayranlık var. Ancak bunun ötesine geçmek lazım. Avrupa'da taraftarların yönetimde söz sahibi olduğu kulüplere tabii ki saygı duymak boynumuzun borcu ama biraz da orada neler yapıldığına bakıp, burada da bir şeyler denemek gerek. Türkiye'de yönetimler kendi çıkarlarının taraftarından farklı olduğunu çok iyi biliyorlar. Bu anlamda, ciddi bir sınıf bilincine sahipler. Taraftar ise bunun farkında değil, çünkü bir çeşit kulüp milliyetçiliğiyle gözleri kör edilmiş. Nasıl ki milliyetçiliğin amacı patronla işçiyi aynı çıkarı paylaşıyormuş gibi gösterip işçiyi başka bir ülkedeki işçiyle savaş meydanlarında karşı karşıya getirmekse, kulüp milliyetçiliğinin hedefi de taraftarı taraftara kırdırıp yönetim sultalarını güçlendirmek. Bu yüzden kendileri vergi cezalarının affı söz konusu olduğunda can ciğer olurken, iş derbilere geldiğinde ateşin altını harlıyorlar. Taraftarlar birbirlerini gırtlaklarken, aslında aynı pahalı kombine fiyatlarını, aynı fahiş yayın paketlerinin kurbanı olduklarının farkına bile varmıyorlar. Kendi çıkarlarını unutup yönetim için savaşıyorlar ve bunun kulübe fayda getirdiğini sanıyorlar.

Türkiye'de her ne kadar kulüpler Batı'daki gibi alt kesimler tarafından kurulmamış olsa da taraftarların ezici çoğunluğu emekçi. Üstelik taraftarlıklarını giderek ağırlaşan ekonomik koşullarda devam ettiriyorlar. Maça gitmek hatta evde maç izlemek giderek zorlaşıyor. Diğer taraftan kulüplerin yönetiminde söz sahibi olma şansları, hatta kulübe üye olma şansları da neredeyse hiç yok. Her şey bir mücadelenin gerekliliğini işaret ediyor. Taraftarların kendilerine dayatılan gündemi reddedip, kendi gündemlerini spor yönetimine kulüp bazında ve ulusal ölçekte dayatmaları gerekiyor. Bunun da anahtarı tabii ki örgütlülük. Türkiye'de taraftar dernekleri kulüplerin iç iktidar kavgalarında piyon olmayı ve yönetimlerin dümen suyunda gitmeyi bıraktıkları, diğer kulüplerin taraftar dernekleriyle oturup ortak çıkarları konuştukları zaman bu ülkede çok şey değişecek. Ve biz ne Schalke'lere özenmek zorunda kalacağız, ne de var olan düzene "ya sabır" çekmek...

Not: Schalke 04 konusunu aklıma getiren Ahmet Çizmeci'ye çok teşekkürler.

Işık 'Uzakdoğu'dan yükselirken...

Dağhan Irak 25.09.2010

İki haftadır FIFA 17 Yaş Altı Kadınlar Dünya Kupası'nı takip ediyorum. Karayipler'de, Trinidad ve Tobago'da yapılıyor. Bugün final oynanacak. Biliyorsunuz, kadınlar futbolunu şöyle bir takip edenler bile Almanya-ABD-Kuzey Kore üçlüsünün ikili kombinasyonlarından birini finale kolaylıkla yazabilir. Ama bu sefer öyle olmadı. Amerika Birleşik Devletleri, daha kendi kıta şampiyonasında elendi ve finallere kalamadı. Aslında bu hikâye çok enteresan, zira Amerikalılar kupada rakiplerine yemeden 38 gol attılar, ama yarı finalde Kanada'ya 0-0 sonrası penaltılarla elendi. Almanya'nın finallerdeki durumu da buna yakın. Almanlar, grupta rakiplerine 22 gol attıktan sonra çeyrek finalde sürpriz bir şekilde bir diğer favori Kuzey Kore'yle eşleşti ve 1-0'lık yenilgiyle kupaya erkenden veda etti. Kuzey Kore ise sonrasında Japonya'ya elendi. Diğer taraftan Güney Kore'nin gelmesiyle kupanın –yine- Asya'da kalacağı kesinleşti. Japonya-Güney Kore finali karşımıza çıktı.

Japonya ve Güney Kore kadınlar futbolunda, hatta sporun genelinde benzer hikâyelere sahip. Bu iki ülkede en popüler iki takım sporunda, yani beysbol ve futbolda, profesyonellik çok geç gelmiş. Spora okullarda başlayan çocuklar, önce lise, sonra üniversite, en sonunda ise çalıştıkları şirket takımlarında oynamışlar. Hatta profesyonellik geldikten sonra bile bu düzen çok değişmemiş. Zira özellikle Kore'de eğitim sistemi çok ağır ve çocukların okulla sporu bir arada götürmeleri mümkün değil. Bu yüzden bizdeki gibi çocuklara "ya okul, ya spor" dayatması yapmaktansa, okulla spor iç içe tutulmuş. Kulüplerin alt yapı takımları iki ülkede de daha yeni yeni açılıyor. Güney Kore'de kadınlar futbolunda kulüp alt yapısı diye bir şey hâlâ yok. Onun yerine endüstri kız meslek liseleri üzerinden yürüyen bir sistem var. Bugün dünya şampiyonluğu için final oynayacak Korelilerin tamamı endüstri meslek lisesi öğrencisi. Belki bir kısmı ileride profesyonel olup Amerika'nın yolunu tutacak. Ama futbolun devamını getiremeyecek olanlar ya da Kore'nin amatör liginde oynayacak olanlar da işsiz kalmayacak, Kore'nin o devasa teknoloji endüstrisinde ekmek şansları olacak. Bu, Almanya'da, Amerika'da, İngiltere'de bile kadın futbolculara sağlanamayan büyük bir güvence. Ve arkasında iyi tasarlanmış bir plan var. Güney Kore, daha önce erkeklerde uyguladığı bu planla beysbolda Amerikalıları geçip Olimpiyat şampiyonu oldu. Erkekler futbolunda da azımsanmayacak adımlar atıldılar. Şimdi de bu. Belki de dünya şampiyonu olacaklar. Üstelik bunu on seneden kısa sürede başardılar. Japonya'da ise sistem artık daha çok kulüpler üzerinden yürüyor. Ama okul-spor geleneği onlarda da var.

Türkiye, yapı olarak özellikle Güney Kore'ye Batı'nın birçok ülkesine benzediğinden daha çok benziyor. Güney Kore de Türkiye gibi, gelenekçilikle modernlik arasında gidip gelen, 1950'lerden itibaren Batı'nın dümen suyuna girip biraz bocalayan bir ülke. Tabii ki ekonomik olarak önemli farklar var, ancak Türkiye'de spora, futbola ayrılan paranın kadınlar futbolu gibi nispeten az masraflı bir dalı kalkındırmaya yetmeyeceğini düşünmek anlamlı değil. Üstelik bu sistemin liselerden sonraki ayağını her gün pıtrak gibi açılan vakıf üniversitelerine havale etmek de zor bir iş değil. Mademki bu eğitim kurumları, kendilerine ticarethane denmesine bozuluyorlar, kamu yararı gözetken böyle bir sisteme destek olsunlar. Tabii ki, bu sistemin "parayı veren düdüğü çalar" sistemine dönüşmemesini engellemek devlet kurumlarının görevi.

Yapılması gereken tam olarak şu; Türkiye'de kadınların futbol oynamasının önünü açmak istiyorsanız, onlara gelecek yaratmak, buna ülkenin en geri bırakılmış yerinden başlamak zorundasınız. Rekabetçi değil katılımcı

bir ortam yaratıp, bir avuç insanın değil yüzlerce sporcunun hayatını değiştirecek bir sistem yaratmalısınız. Millî takımlara yükselebilmiş birkaç elit sporcuya paralar ve imkânlar yağdırmak değil mesele, sporun herkes için ulaşılabilir bir gelecek yaratmasına çalışmak durumundasınız. Tabii ki bu herkesin hayatını kurtarmayacak, ama en azından kadınlar futbolunu bir gelecek tercihi, bir hayata tutunma yolu olarak sunacak. Bu da herhalde şu an olduğumuz yerden epeyce ötesi.

Ama sorunun büyük bir kısmı hâlâ ne yazık ki zihinlerde. Bucaspor'un yöneticileri gibi "Kadınlar futbol oynayınca erkeklik hormonu salgılıyor" cinsinden fantastik bahanelerle şube kapatmaya yeltenenler varken, bu erkek egemen zihniyet tüm kurumlara sinmişken bu iş nasıl olacak bilemiyorum. Aslında reçete hazır, malzeme hazır, ama galiba bizim aşçıların canı yine helva yapmak istemiyor.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Stadyumlar altımızdan kayarken...

Dağhan Irak 01.10.2010

Rüyamıza girip "onuncu kata balkon yapacaam, oturma odanıza golf sahası yapacaaam" diye höyküren müteahhit tarafından bölünen uykumuzdan İnönü Stadı'nın adının bir inşaat firmasına satıldığı haberiyle uyandık dün. Bundan sonra İnönü Stadı'na Fiyapı İnönü Stadı diyecekmişiz. Peki. Zaten o stadyumun resmî adı fi tarihinden beri gerçek sahipleri, yani sporseverler tarafından belirlenmiyor. Ne 1947'de açılırken, adını İnönü diye sporseverler koydu, ne 1952'de İnönü "cıs" olunca Mithatpaşa'ya onlar çevirdi. 1973'te bu kez Mithat Paşa taca çıkıp, İnönü tekrar oyuna girerken yine o stadı dolduran halk kitlelerine "siz ne diyorsunuz" diye sorulmadı. Tıpkı 2004'te atletizm pisti denen o "lüzumsuz detay" tribünlerin altında kalırken kamu çıkarı aranmadığı gibi. Çünkü Beşiktaş yönetimi, bir yıl önce para kazanacağım diye 'kapalı'ya loca yaptırıp tüm tribün dengelerini birbirine sokmuştu ve yenilen herzenin acilen temizlenmesi gerekiyordu. 50 yıl boyunca spor stadı olan, içinde Amerikan futbolu maçından binicilik yarışına kadar (sırf bunun için saha kumla kaplanmıştı) bir sürü farklı spor karşılaşmasının icra edildiği o mabet, bir günde sessiz sedasız futbol stadına dönüştürülmüştü. Ama bu da kesmeyecekti bizim futbol endüstrisini. Stadı yıkıp yerine uzay üssü inşa etmeye çalışan başkan adayları mı istersiniz, Anıtlar Kurulu'nu kafalayıp betonu dikmek için takla atan yöneticiler mi dilersiniz, hepsi mevcuttu.

Şimdi stadyumun adı inşaat firmasına satılmış. Tabii isim hakkını alan firmanın faaliyet gösterdiği sektör, özellikle Sancaktepe'deki kentsel dönüşüm projelerinde oynadığı rol ve günümüzdeki iktidarın (ve muhalefetin) inşaat şirketlerinin yoluna bir gül dökmediğinin kalması insanda "acaba mı" sorusunu uyandırmıyor değil. Uyandırısın da zaten. Akaretler'in ortasına, Fulya'nın antrenman sahasına gökdelenler dikilirken hepimiz uyuduk, bari bu olay birkaçımızı uyandırısın. Hiç olmadı, Fulya için yönetimle gırtlak gırtlığa gelen, İnönü Stadı'na Şeref Bey'in adının verilmesi gündeme geldiğinde Milli Şef'in adına halel gelmemesi için göğsünü siper eden Beşiktaş Belediye Başkanı'nın bu yeni isme gıkının çıkmıyor olmasına uyanalım. Hazır uyanmışken, Beşiktaş semtinin de ciddi bir kentsel dönüşüm içinde olduğunu, Akaretler'in, sahilin, Köyiçi'nin parsel parsel satıldığını görelim. Seçim dönemi belediye yöneterek cumhuriyeti kurtaracağını iddia eden başkanın AKP korkusuyla kendisine oy veren yüzde 70'i, daha zengin bir yüzde 70'e takas etmeye uğraştığını fark edelim. Semtteki kentsel dönüşüm projelerinin altında kulübün hangi eski başkanlarının, hangi eski yöneticilerinin olduğunu görelim, tanıyalım. Beşiktaş'ın Seba gittiğinden beri nereden nereye nasıl geldiğine bir de öyle bakalım.

Hepimiz savruluyoruz. Doğduğumuz, büyüdüğümüz yerlerden, mahallelerden kovuluyoruz. Sulukule, Alliano, Sancaktepe, Hasankeyf... Günümüz ve geçmişimiz, geleceğimizle beraber akıp gidiyor. Bunlar birbiriyle alakasız değil, hepsi aynı kâr hırsının uzantısı. Alliano'yi suya gömerken kazanacağı parayı düşünen kafayla İnönü'nün yerine alışveriş merkezini, gökdeleni dikmenin hayallerini kuran başka kafa değil. İnönü'nün durumunu yalnızca sporla, futbolla alakalı görmek kadar büyük saflık da yok. İnanmayan İstanbul'un alamet-i farikası İstiklal Caddesi'nde Yeşilçam'ı, Emek'i, Sinepop'u, Bab Kafe'yi girdap gibi kapıp götürmeye hazırlanan o çirkin alışveriş merkezi inşaatının hangi kulüp başkanı tarafından yapıldığına baksın.

İşin taraftar boyutuna gelirsek. Kimse İnönü'nün bir gün elinden alınmayacağını sanmasın. İki tane transferle gözünüz boyandı diye çenenizi kapayıp otursanız, bir gün Stratford End'den kovulan, maça giremeyen Manchester United taraftarına dönersiniz. Sanmayın ki kulüp yönetimleri, inşaat firmaları İngiltere'de yerle bir edilip daha kârlısı yapılan Wembley'i, zengin konutlarına çevrilen Highbury'i, yavaş yavaş cenazesi kaldırılan Anfield'ı görmüyor. Sanmayın ki, bu stadyumları halkın, taraftarın elinden alıp zengin oyuncağı yapan ekonomik, sosyal ve siyasal süreçleri bilmiyorlar. Bu söylediklerim size manalı gelmiyorsa, bir gün İnönü'ye gidin ve 'yeni açık'ın arkasında bir mezar taşı gibi yükselen o garabet kaçak otele bakın. Kapınıza kadar gelip tabelasını burnunuzun dibine çakanları görün.

Uyanın ve stadınıza, mabedinize sahip çıkın. Aksi takdirde bir gün sahip çıkacak bir şeyiniz kalmayabilir.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Rengi yeşil, kendisi kara bir sevda...

Dağhan Irak 10.10.2010

Geoffrey Guichard'da bir gece, yeşil formalı Mickey 3D gitarıyla sahneye çıkar ve eski masalı anlatmaya başlar, altın yılları kaçırmış genç St.Etiennelilere: "O gece, sezonun ilk maçıydı ve Johnny Rep'in sarı saçları vardı. 45 bin kişi 'Cadı Kazanı'na yerleşirken, Johnny Rep üstünü değiştiriyordu. O gece soyunma odasından bir melek geçti ve Johnny Rep yeşil formasını giydi. O gece ay şampiyonlara yarenlik ediyordu ve Johnny Rep kramponlarını parlatıyordu."

Fransa'da bir şehir var ki, bugün bile kırk yıl öncesinde yaşıyor. Yeşil-beyaz renklere gönül veren binler için St.Etienne hâlâ Rep'in, Platini'nin, Rocheteau'nun takımı, hâlâ Avrupa'nın zirvesini zorluyor ve en önemlisi hâlâ Lyon, futbol söz konusu olduğunda St.Etienne'nin küçük bir banliyösü. Jean Michel Aulas'ın Olympique Lyonnais'yi ikinci ligden alıp gerçek bir hanedanlığa çevirdiği 2000'lerde, bir başka deyişle St.Etienne'nin Birinci Lig ile İkinci Lig arasında asansör takım olduğu yıllarda "Stefanua"lar kendi kendilerine hep aynı şarkıyı tekrarladılar. St.Etienne onlar için hep en büyüktü, takım her sezonunun sonunu ligin dibinde geçirse bile.

St.Etienne şehrinin kolektif spor hafızasını bir kenara bırakıp, benim kişisel spor tarihime dönersek... Hep söylüyorum ya, ben spor sevgimi annemden aldım. Zaten benim yaş itibarıyla "Yeşiller"ın Avrupa'da ve Fransa'da esip gürlediği 1970'leri, Johnny Rep'in, Dominique Rocheteau'nun, Michel Platini'nin "Cadı Kazanı"nı ayağa kaldırdığı günleri hatırlamama imkân yok. Benim için yeşil formalı takım, bir çocuğun annesinden dinlediği "bir zamanlar bir St.Etienne vardı" masalının öznesi sadece. Nasıl ki, genç Stefanualar Johnny Rep'in hikâyesini Mickey 3D'nin şarkısından öğrendiyse ben de annemden öğrendim. Ve St.Etienne efsanesi hayatım boyunca benimle geldi, diğer tüm masal kahramanları gibi.

Bu bakımdan ben ve St.Etienne'deki yaşlılarım, bir ilki paylaşıyoruz. Yeşil-beyazlılar, Fransa Ligi'nde yıllar sonra yüksek irtifadan uçuyor. İki hafta önce, 29 yıldan sonra ilk kez lider oldular, en son ben aşağı yukarı bir yaşındayken zirveye çıkmışlardı. Buna rağmen geçen zaman boyunca Geoffrey Guichard'ın tribünleri hep tıklım tıklım dolu oldu. Yani St.Etiennelilerin hikâyesi tam bir "sevinmek için sevmedik" hikâyesi. Aslında St.Etienne'i zor günlerde yaşatan da bu sevgi oldu. Takımın ligin dibinde sürüldüğü günlerde bile Lyon derbilerine canla başla hazırlandı yeşil-beyazlı tribünler. Hatta Bordeaux tribünleriyle pankart kardeşliği yapıp Bordeaux-Lyon maçlarında Chaban Delmas'ı da "Cadı Kazanı" hâline getirdiler. Kaybedilen derbiler, yaşanan üzüntüler, bu gururdan zerre eksiltmedi. St.Etienne'i Fransa'nın büyüklerinden biri olarak tutan, Lyon maçlarını Fransa'nın tek derbisi olarak kabul ettiren de buydu.

St.Etienne'in ve Stefanuaların öyküsü, aslında ne için takım tuttuğumuzun turnusol kağıdı gibi. Takım niye tutulur, taraftarlık nedir? Hep kazanmayı istemek, galibiyeti de yenilgiyi de bir isteri krizine dönüştürmek mi? Yoksa bazen stadın bir kenarına, bazen sokaklara, bazen evlerimizin içine sinen kolektif anılar mı? Her maçını kazanan takımın taraftarının toplu ama benmerkezcil orgazmı mıdır taraftarlık? Yoksa kazanmanın da, kaybetmenin de olduğu, sonu belirsiz bir yola karşılıksız, pazarlıksız ve umarsızca çıkmak mı? Bence taraftar olmanın tadı, bazen kaybetmeyi kabul etmekten ve paylaşmaktan geçiyor. Öbür türlü, sürekli parasının karşılığını almak isteyen müşteri oluyorsun. Oysa taraftarlık asla geri öde(ye)meyeceğini bildiğin bir dostuna borç vermek gibi, hatta daha fazlası, bazen bile bile hüsrana yatırım yapmanın ta kendisi. Ama yapay aidiyetlerden, güce taparıktan, müşterilikten özgürleşmenin yolu da buradan geçiyor. Günlük başarıları övüp, başarısızlıklara saldırmak değil taraftarlık, 29 yıl dibe vurup yine de iflah olmamak. Ancak o zaman dönüp baktığında yaşadığının gerçek bir aşk olduğunu görebiliyorsun. İşte o yüzden, Fransa futbolunun tek gerçek aşkı belki de St.Etienne.

İşte o yüzden, Geoffrey Guichard'da bir gece, misal, yeşil formalı Mickey 3D gitarıyla sahneye çıkacak ve yeniden yazılan tarihi anlatmaya başlayacak, altın yılları yakalayan St.Etiennelilere: "O gece evimizde oynuyorduk ve Dimitri Payet topu istedi. O gece yağmur içimize işliyordu ama Dimitri Payet atmıştı ve her şey yolundaydı."

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Jivela Crna Gora!*

Dağhan Irak 15.10.2010

Karadağ, Yugoslav Federal Sosyalist Cumhuriyeti'nin eşit ama en mütevazı parçalarından biriydi. Sırpplardan Boşnaklara, Arnavutlardan İtalyanlara kadar son derece parçalı bir etnik yapıya sahip bu federe cumhuriyet, Tito döneminde Yugoslavya'nın bir mikrokozmosu olarak görüldü. Herkesi kapsayan ve herkese eşit mesafede duran bir Karadağlılık kimliği yaratıldı ve Yugoslav üst kimliğinin altında, diğerleriyle eşit haklara sahip olarak yerini aldı. Etnik gerilimlerin Yugoslavya'yı yıkıp geçtiği 1990'larda bile nüfusun yüzde 60'ı kendisini Karadağlı olarak tanımlıyordu. Yugoslavya'nın yıkılmasıyla bu kimlik, hem üst kimliklere olan inancın sarsılması, hem de Avrupa'nın en gergin coğrafyasında ufacık bir ülke olarak kalmanın yarattığı tedirginlikle Sırp milliyetçiliğinin dümen suyuna girer gibi olduysa da, Milošević'in devrilmesinin ardından tekrar toparlandı ve kısa sürede bağımsızlık yoluna girdi.

Günümüzün bağımsız Karadağ'ında, diğer tüm eski Yugoslav cumhuriyetleri gibi köklü bir spor kültürü var. Ancak Yugoslavya döneminde hiçbir zaman, hiçbir dalda, hatta en iyi oldukları sutopunda bile Sırbistan ve Hırvatistan'ı geçemediler. Bugüne kadar hep bu iki ülkenin, hatta Slovenya ve Bosna-Hersek'in gölgesinde kaldılar. Ancak, şimdi Avrupa Futbol Şampiyonası elemelerinde maçların neredeyse yarısı geride kalmışken, çok zor bir grupta gol yemeden lider durumdalar. Bütün dünya onları konuşuyor.

Karadağ Milli Takımı, üç buçuk yıllık bir takım. Ülkenin tarihindeki iki büyük yıldızdan biri olan eski Milan'lı Dejan Saviçević'in federasyon başkanlığında örgütlendiler. Takımın ilk teknik direktörü ise diğer efsane, Kızılyıldız ve Benfica'nın eski yıldızı Zoran Filipović. Saviçević yönetimi, ilk üç yıl boyunca milli takım hocasına hiç karışmıyor, sonuçlar ne olur olsun arkasında duruyor. Filipović de 20-23 grubundaki Jovetiç, Pejoviç, Zverotiç, Vukçević gibi isimleri, Vuçiniç ve Delibaşić gibi uluslararası tecrübesi yüksek isimlerle kaynaştırıyor. Takım içindeki oyuncuların yaşları farklı da olsa oynadıkları milli maç sayısı birbirine çok yakın. Tarihinde 25 kadar milli maç oynayan takımın kadrosunda 12 oyuncu 15 maçın üzerinde forma giymiş. Saviçević, Karadağ'ı ve Karadağ futbolunu çok iyi tanıyan Filipović'e sözleşmesinin bitiminde teşekkür ediyor, hocayı edebildiği kadar onore ediyor. Sonrasında da takımı Hırvatistan'la Dünya Kupası görmüş Zlatko Kranjčar'a emanet ediyor. Radikal devrimler, yakıp yıkmalar, bir günde takım ve hoca değiştirmeler yok. Hiç baskı altına almadan, acele başarı beklemeden oluşturulmuş bir takım ve yumuşak müdahaleler var. Saviçević, ülke futbolunu Milan'ı yönettiği gibi yönetiyor. Zarifçe ve dikkatli...

Ne yalan söyleyeyim, bizim çılgın Türklerin futbola bakışından sonra Karadağ'a bakınca nefesim açılıyor. Bir yanda, koskoca Hiddink için "Kovun bu adamı" başlığı atmaya utanmadığı gibi hâlâ çarpılmayan gazetecilerin olduğu, yenilgilerin isteri krizleriyle karşılandığı, sözüm ona gözümüz gibi baktığımız bir oyuncunun günde kiminle kaç kez seviştiğini tartıştığımız ve bunu yapmaya hakkımız olduğunu sandığımız bir ortam var ve Almanya'yı yenip, Azerbaycan'a beş çekecek bir takım çıkacağını sanmamız var. Bir de bir takım yaratıp ince ince işleyen, potansiyelini bildiği kadar haddini de bilen Karadağ var. Karadağ, yalnız bize değil uzun yıllar aynı çatı altında yaşadığı Sırbistan'a da ders veriyor. Josip Broz Tito öldükten sonra Yugoslavya'da hem ülkeyi gözüne kestiren Batı'nın, hem de yıllardır Yugolara dış bileyen Doğu Bloku'nun besleyip semirttiği gözü dönmüş Sırp fanatizmi bugün Sırbistan'da milli takıma maç bile oynatmıyor. Oysa, o coğrafyanın en eski Yugoslavya kokan parçalarından Karadağ, tıpkı Yoldaş Tito gibi gururlu ve mütevazı ilerliyor.

Biz de Sırplarla beraber ağızımız köpürerek izliyoruz.

* Çok yaşa Karadağ

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Efsane değirmi

Dağhan Irak 22.10.2010

Zenga, Gerets, Zico, Tigana, Rijkaard... Çocukluğumda gözüm dönmüş bir şekilde tamamlamaya çalıştığım çıkartma albümlerinden bana bakan genç yüzler bunlar. Ne Tigana'nın 86'da Rocheteau'yla, Giresse'le poz verdiği o resmin rengi soldu, ne Rijkaard'ın 88'de giydiği kendinden desenli portakal rengi formanın büyüğü azaldı. Zico, hâlâ çember sakallı Socrates'in arkadaşı, Gerets hâlâ Scifo'nun yoldaşı. Zihnim, çocukluğumun rüya takımının kuyruğuna teneke bağlandığını reddediyor. Bu adamlar hiç yaşlanmadılar, Türkiye'ye hiç gelmediler,

altı ayda “kredileri tükenmedi”. Kafamın içinde bir yerde, Azteca’nın güneş vuran çimlerinde, yarı siyah-beyaz, yarı renkli dans ediyorlar hâlâ meşin yuvarlakla.

Futbolun tüketim toplumunun bir parçası hâline ne kadar geldiğini hiçbir şey insanları tüketme şeklimiz kadar iyi açıklamıyor. Koca bir kariyer, yıllarca harcanmış emek, devasa bir birikim, altı ayda renkli-janjanlı-vıcık “kovun bu adamı” başlıklarına indirgeniyor. Ben kendi adıma o cesareti (ya da cüreti diyelim) bulamıyorum açıkçası. Bana futbolu sevdiren adamlara o kadarcık da olsa bir hürmetim var.

Yine kendi çocukluğuma gideyim, duvarlarımı süsleyen Beşiktaş onbirini sayayım size, tereddüt bile etmem sayarken. Ne Ulvi’yle Kadir’in Gökhan’ın ne tarafında durduğunu unuturum, ne Şenol’un Zeki’yi nereden ceza sahasına kaçırdığını. Bakın gidelim bir gün İnönü’ye (pardon Fi-bilmemne Stadi’na) Walsh’un soldan ortayı hep tam nereden kestiğini, Feyyaz’ın arka direğin neresine sarktığını, Rıza’nın penaltıları direğin neresine çarptırıp attığını göstereyim. Yalnız Beşiktaş mı? Cüneyt’le İsmail Galatasaray’da nasıl oynar, Savaş Koç serbest vuruşu nasıl atar, Prekazi’nin tozlukları bileğinin neresindedir, milimetre sektirmem. Fener’de Schumacher’in kazağı ne renktir, Rıdvan Altay maçında plaseyi bırakıp kaleye bile bakmadan nereye koşar hepsini göstereyim. Ne Gordon Milne’nin lacivert eşofmanı ve İngilizce açıklamalara yerli-yersiz sokuşturduğu Türkçe kelimeler çıkar aklımdan, ne Veselinoviç’in Beşiktaş maçları öncesi fotoğrafçılara yapmaktan bıkmadığı “beş” işaretleri.

Hani futbolun bu tarafını küçümsemeyi çok matah bir şey sananlar var ya. İşte futbolu yaratanın ve anlamlandırmanın bu hafıza olduğunu görmüyorlar. Futbolu kullan-at nesnesi olmaktan çıkaran şey, onu bir sürü anıyla ve duyguyla kodlamış olmamız. Futbol, hâlâ ve neyse ki, her daim en güçlü, en zengin, en muktedir olanı şakşaklamaktan çok daha ötesi. Ama bunun kaybedilmekte olan bir savaş olduğunu da kabul etmek gerekiyor. Rijkaard’ın apar topar gönderilişi açıklandığında beni en çok üzen şey, sarı-kırmızı beresini (ama illaki lisanslı olacak, taraftarlığınızın faturası yoksa hükmü de yok çünkü) takıp Ali Sami Yen’e (ya da İsmilazımdeğil-Arena’ya) gelen çocuğun Rijkaard’ın, Neeskens’in kim olduğunu bile anlayamadan her şeyi unutacak olmasıydı. Tıpkı Skibbe’yi, Gerets’i unuttuğu gibi. Şu takımdan son on yılda Bülent Korkmaz ve Hagi gibi iki efsane geçti. Biri ışık hızıyla kulübeye konup geldiği gibi gönderildi, öbürüne Galatasaray hocasız kaldığında stepne rolü layık görüldü. Galatasaray yönetimi, isterik futbol kamuoyuyla birleşerek yapabileceği en kötü şeyi yapıyor ve taraftarı takımına, kulübüne yabancılaştırıyor. Benim çocukken Gordon’un eşofmanının rengiyle kurduğum bağı şimdiki çocuk neyle kuracak? Birkaç senede çalışılan on kadar teknik adamla, ortalama üç ila altı ay arası kalan yabancılarla; haysiyetiyle oynanan, inatla ve zorla Metin Oktay’ın ayakkabıları giydirilmeye çalışılan ve her eğreti durduğunda aslanlara atılan gencecik bir kaptanla kurulan bağ nasıl bir bağ olacak? Hafızasında hatıra namına ne kalacak?

Bu hafta içinde olan en güzel şey, Fatih Terim’in Galatasaray’ın teklifini kabul etmemesi oldu. 20 yaşında kapısından girdiği, tarihinin en büyük sportif başarısını yaşattığı kulüpte efsane değirmeninin parçası olmayı, “hocasız kaldık, Fatih Hoca halleder” cümlesinin tümleci olmayı şu veya bu nedenle reddetti. Parçalı, reklamsız formayla poz veren kaptan ve Kopenhag’da herkesi sözün bittiği yere getiren adam olma unvanlarını takas etmedi. Seversiniz, sevmezsiniz bilemem ama Fatih Hoca’nın şu kulüpte efsane olarak hatırlanmak istemeye hakkı herhalde herkesten fazla vardır. Bize saygı duymak ve alkışlamak düşer.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Voleybola değer katan genç adam...

Dağhan Irak 29.10.2010

Dün voleybolun cenneti Japonya'da başladı, dört yılın sultanı Dünya Kadınlar Voleybol Şampiyonası. 14 kısıma kadar bu güzel oyunun en şahane örnekleri aksedecek televizyon ekranlarına ve biz de bu güzel organizasyonun tadını çıkaracağız. Yeri gelmişken Dünya Şampiyonası'nı kapsamlı şekilde ekrana taşıyan *NTV Spor*'a teşekkür edelim ve kanalın emekçisi Mehmet Sevinç'e de kolaylıklar dileyelim. Şampiyona bitene kadar köşeyi mümkün olduğunca voleybola ayırmaya niyetliyim, zira hem voleybolla spiker olarak eskisi kadar haşır neşir olamadığımdan özlüyorum, hem de bu sporu –açık söyleyeyim- diğerlerinden bir başka seviyorum. Futbolun nasıl ki sürprizleri gönlümü çeliyorsa, voleybolun da akılcılığına, okunabilirliğine bayılıyorum. Her voleybol maçı zorlu bir bilmeceye, hatta bir denkleme benziyor. Bir sürü değişken var ve bunların konumuna göre strateji belirlemek, çözüm bulmak takımlar arasında anormal güç farkları yoksa hemen her zaman mümkün. Voleybolda her zaman birden fazla çıkar yol var ve çoğu zaman maçı kimin kazandığı kimin çıkışı daha çabuk bulduğuyla belirleniyor. Üstelik bu kadar sistematik ve mantıklı bir şeyin aynı zamanda sanatsal bir güzelliği ve akıcılıktan beslenen heyecanı da var.

Bir de tabii Değer Abi var.

Değer Abi, yani **Değer Eraybar**, bu ülkenin Dünya Şampiyonası görmüş ilk kadrosundan, aynı zamanda en çok kaptanlık yapmış oyuncusu. İstatistikler onu onlarca kez milli takım forması giymesiyle, yıllarca Galatasaray'ın ve milli takımın kaptanlığını yapmasıyla yazıyor. Voleybol kitaplarında Asya voleybolunu, yani modern voleybolu bu ülkeye getirmesiyle anılıyor. Ama benim için o sevgili Değer Abi, hep de öyle olacak. Ben ne yazık ki onu o müthiş enerjisinin son demlerinde tanıyabildim ama yine de ondan çok şey öğrendim ve bu yüzden hâlâ çok şanslıyım. Onu benim için –belki herkes için- farklı ve özel kılan şeydu; onun hevesi hep genç kaldı. Gördüğü birçok şeyden memnun değildi, memnun olmadığını söylerdi de, ama umudunu hiç kaybetmedi. Bir gün Teşvikiye'den Beşiktaş'a süzülen yokuştan aşağı inerken aramıştı beni ilk kez, hayatının son birkaç yılında beni voleybola bağladı, öyle gitti. Bilemiyorum, benimle aynı mesleği yapanların kaç bu şansa sahip olmuştur ama her yayını saniye saniye izleyen, not alan, sevdiği yerleri söyleyen, beğenmediklerini eleştiren, yayınlarda anlatayım diye bir sürü anekdot aktaran bir spor efsanesi vardı benim yanımda. Hocamdı ama hiç hocalık taslamadı, arkadaşım oldu onun yerine. Yanınızda sizin yaşınızın iki katı kadarını bu işe vermiş biri böyle bir enerji yayarken, istesenez de tembellik yapamıyorsunuz. Ve onun enerjisi hiç gitmiyor, kendisi bu dünyayı terk etmiş olsa bile.

Değer Abi gideli yıllar oldu ama ben hâlâ voleybola onun gözlerinden bakıyorum. Şunu anladım ki, birini bir spora sevgiyle bağlamak kadar kalıcı çok az şey var. Değer Abi, beni ve nicelerini voleybola bağlayıp öyle gitti. Yalnız voleybol da değil, hayata dair çok şey öğrendim ondan. Mesela yaşlanmanın tükenmek, sıradanlaşmak demek olmadığını öğrendim. Aramızda neresinden baksanız kırk yaş vardı ama daha genç olan hep o oldu sanırım. Çünkü o hastalığı kendisini iyice teslim alana kadar hep bildiği gibi, istediği gibi yaşadı ve hep genç kaldı. Ben yayınlarda “bu sayı önemli” dediğimde kızardı, “her sayı önemlidir” derdi. Şimdi anlıyorum, o hayatının her gününü de hayatının en güzel günü gibi yaşıyordu. Ben de onu o gencecik hâliyle aldım hafızama. Her voleybol maçı benim için Değer Abi'nin en delikanlı yaşının doğum günü oldu.

Bu yazının yazılma nedeni de bu özel adamın doğum gününü kutlamaktır. Dün Türkiye, Çin'i yendi. Hayatta olsaydı, yine uzun uzun ilk seti konuşurduk, sonra “bak bunları bunları değiştirtince maç nasıl döndü” derdi. Belki o yüzden ben voleybol maçı izlerken hep kendi kendime konuşuyorum. Çünkü Değer Abi'siz tadı çıkmıyor.

Bazen sporu ona “değer” katan insanlarla anlamak ve anlatmak gerekiyor. O yüzden önce size Değer Abi’yi anlattım ki, sonra voleybolu anlatırken eksik kalmayalım.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Voleybola değer katan genç adam...

Dağhan Irak 30.10.2010

Dün voleybolun cenneti Japonya’da başladı, dört yılın sultanı Dünya Kadınlar Voleybol Şampiyonası. 14 kısıma kadar bu güzel oyunun en şahane örnekleri aksederek televizyon ekranlarına ve biz de bu güzel organizasyonun tadını çıkaracağız. Yeri gelmişken Dünya Şampiyonası’nı kapsamlı şekilde ekrana taşıyan *NTV Spor*’a teşekkür edelim ve kanalın emekçisi Mehmet Sevinç’e de kolaylıklar dileyelim. Şampiyona bitene kadar köşeyi mümkün olduğunca voleybola ayırmaya niyetliyim, zira hem voleybolla spiker olarak eskisi kadar haşır neşir olamadığımdan özlüyorum, hem de bu sporu –açık söyleyeyim- diğerlerinden bir başka seviyorum. Futbolun nasıl ki sürprizleri gönlümü çeliyorsa, voleybolun da akılcılığına, okunabilirliğine bayılıyorum. Her voleybol maçı zorlu bir bilmeceye, hatta bir denkleme benziyor. Bir sürü değişken var ve bunların konumuna göre strateji belirlemek, çözüm bulmak takımlar arasında anormal güç farkları yoksa hemen her zaman mümkün. Voleybolda her zaman birden fazla çıkar yol var ve çoğu zaman maçı kimin kazandığı kimin çıkışı daha çabuk bulduğuyla belirleniyor. Üstelik bu kadar sistematik ve mantıklı bir şeyin aynı zamanda sanatsal bir güzelliği ve akıcılıktan beslenen heyecanı da var.

Bir de tabii Değer Abi var.

Değer Abi, yani **Değer Eraybar**, bu ülkenin Dünya Şampiyonası görmüş ilk kadrosundan, aynı zamanda en çok kaptanlık yapmış oyuncusu. İstatistikler onu onlarca kez milli takım forması giymesiyle, yıllarca Galatasaray’ın ve milli takımın kaptanlığını yapmasıyla yazıyor. Voleybol kitaplarında Asya voleybolunu, yani modern voleybolu bu ülkeye getirmesiyle anılıyor. Ama benim için o sevgili Değer Abi, hep de öyle olacak. Ben ne yazık ki onu o müthiş enerjisinin son demlerinde tanıyabildim ama yine de ondan çok şey öğrendim ve bu yüzden hâlâ çok şanslıyım. Onu benim için –belki herkes için- farklı ve özel kılan şeydu; onun hevesi hep genç kaldı. Gördüğü birçok şeyden memnun değildi, memnun olmadığını söylerdi de, ama umudunu hiç kaybetmedi. Bir gün Teşvikiye’den Beşiktaş’a süzülen yokuştan aşağı inerken aramıştı beni ilk kez, hayatının son birkaç yılında beni voleybola bağladı, öyle gitti. Bilemiyorum, benimle aynı mesleği yapanların kaç bu şansa sahip olmuştur ama her yayını saniye saniye izleyen, not alan, sevdiği yerleri söyleyen, beğenmediklerini eleştiren, yayınlarda anlatayım diye bir sürü anekdot aktaran bir spor efsanesi vardı benim yanımda. Hocamdı ama hiç hocalık taslamadı, arkadaşım oldu onun yerine. Yanınızda sizin yaşınızın iki katı kadarını bu işe vermiş biri böyle bir enerji yayarken, istesiniz de tembellik yapamıyorsunuz. Ve onun enerjisi hiç gitmiyor, kendisi bu dünyayı terk etmiş olsa bile.

Değer Abi gideli yıllar oldu ama ben hâlâ voleybola onun gözlerinden bakıyorum. Şunu anladım ki, birini bir spora sevgiyle bağlamak kadar kalıcı çok az şey var. Değer Abi, beni ve nicelerini voleybola bağlayıp öyle gitti. Yalnız voleybol da değil, hayata dair çok şey öğrendim ondan. Mesela yaşlanmanın tükenmek, sıradanlaşmak demek olmadığını öğrendim. Aramızda neresinden baksanız kırk yaş vardı ama daha genç olan hep o oldu

sanırım. Çünkü o hastalığı kendisini iyice teslim alana kadar hep bildiği gibi, istediği gibi yaşadı ve hep genç kaldı. Ben yayınlarda "bu sayı önemli" dediğimde kızardı, "her sayı önemlidir" derdi. Şimdi anlıyorum, o hayatının her gününü de hayatının en güzel günü gibi yaşıyordu. Ben de onu o gencecik hâliyle aldım hafızama. Her voleybol maçı benim için Değer Abi'nin en delikanlı yaşının doğum günü oldu.

Bu yazının yazılma nedeni de bu özel adamın doğum gününü kutlamaktır. Dün Türkiye, Çin'i yendi. Hayatta olsaydı, yine uzun uzun ilk seti konuşurduk, sonra "bak bunları bunları değiştirince maç nasıl döndü" derdi. Belki o yüzden ben voleybol maçı izlerken hep kendi kendime konuşuyorum. Çünkü Değer Abi'siz tadı çıkmıyor.

Bazen sporu ona "değer" katan insanlarla anlamak ve anlatmak gerekiyor. O yüzden önce size Değer Abi'yi anlattım ki, sonra voleybolu anlatırken eksik kalmayalım.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Karşıyaka yaşıyor, duyuyorsunuz değil mi?

Dağhan Irak 06.11.2010

Biliyorsunuz, bu köşede daha önce Karşıyaka ve Ankaragücü gibi köklü kulüplerin kadınlarda voleybol ligine girmekte güçlük çektiklerinden bahsetmiştik. Güç dengesinin bozulduğu ortamda büyükler inanılmaz derecede büyüyordu ve küçükler yok oluyordu. Spor yöneticilerinin Türkiye'deki bu durum karşısında kılları kıpırdamıyor, en köklü kulüpler bile şubelerin kapısına kilidi asıyordu. Bu duruma karşı özellikle taraftarların örgütlü olarak çözüm araması gerektiğinden söz etmiştik.

Dün Eurosport.com/tr'de sevgili Onur Yazıcıoğlu, çok güzel ve umut veren bir habere imza attı. Karşıyaka taraftarları, voleybol takımını yaşatmak için harekete geçmiş ve "Güçbirliği Yönetimi" adında bir oluşumu yaratmışlar. Bu yolda www.kskvoleyboluyasatacagiz.com isimli bir web sitesi açmışlar ve sitedeki 2000 karelik bir tabloyu karesi 20 liradan satışa çıkarmışlar. Kareleri satın alanlar, isimlerini yazarken bu dayanışma tablosunda yer alabiliyor ve takıma katkıda bulunabiliyorlar. Oluşum, bu şekilde 40 bin lira toplamayı hedefliyor.

Bu tip yardım toplama faaliyetleri özellikle İngiltere ve Almanya'da son derece yaygın. İngiltere'de iflasın eşğine gelen Northampton Town taraftarları topladıkları paralarla bir fon oluşturmuş ve kulübü kurtarmışlardı. Ülkede taraftarların yardım toplama faaliyetleri oldukça yaygın. Bu faaliyetler, kökenini 1984-85 İngiltere Maden Grevi'nde Thatcher hükümeti tarafından ilaç yardımları bile kesilen grevci işçi ailelerine yardım için düzenlenen etkinliklerden alıyor. Almanya'da da iflastan kurtarılan kulüplerin sayısı az değil. St. Pauli, "Retter" (kurtarıcı) yazılı tişörtlerin ve taraftarların organize ettiği yardım maçlarının sayesinde iflastan kurtulmuştu. Fortuna Düsseldorf ise şehrin ünlü punk grubu Die Toten Hosen'ın forma reklamları ile acı sondan uzak durdu. Yunanistan'da da AEK'in amatör şubeleri, kulübün en büyük taraftar grubu Original 21'in desteğiyle ayakta duruyor.

Karşıyaka taraftarının çabasına saygı duymamak mümkün değil. Kulüplerin sahiplerinin aslında kim olduğunu hatırlatmak adına müthiş bir hareket. Şurası bir gerçek ki, kulüplerin taraftarların sevdiği hâliyle kalması büyük bir mücadele gerektiriyor, hele ki futbol dışındaki dallar sözkonusu olduğunda. Bu iş serbest piyasanın insafına

kaldığında, en büyük kulüplerin bile bir gün amatör şubelerin kapısına kilit vurması ihtimal dâhilinde. Sponsoru çekildiğinde kapanma tehlikesiyle baş başa kalan Karşıyaka voleybol takımının karşılaştığı akıbetin bir gün Fenerbahçe Acıbadem'in başına gelmeyeceğini kim garanti edebilir? Voleybolda, basketbolda lig şampiyonlarının yarısının artık faal olmadığı bir ortamda, bunu kim rahatlıkla söyleyebilir?

Karşıyaka taraftarı voleybol takımını hayatta tutmak istiyor bu çok önemli. Ve bunun için ellerini taşın altına da sokuyorlar. Ancak bunu hep söylüyoruz. Bunun bir yardım toplama faaliyetinden fazlası olması gerek. Taraftar yarattığı ekonomik gücü, kulüp yönetimlerine dâhil olmanın bir yolu olarak kullanmalı. Önemli olan para toplayıp takımı kurtarmaktan ziyade, takımın bir daha kapanma tehlikesiyle karşı karşıya kalmasını engellemek. Bunun için de karar alma süreçlerine dâhil olmak ya da en azından ilk aşamada o süreçlerde etkin bir baskı unsuru yaratmak önemli. Yönetimlerle taraftarların çıkarı çeliştiğinde kulübü ve taraftarları koruyacak olan bu güç çünkü.

Tekrar Karşıyaka taraftarını selamlıyor ve alkışlıyorum. Umarım bu başlattıkları oluşum, ileride kulüplerinin kendi istedikleri doğrultusunda ve taraftarın çıkarına göre yöneltildiği bir yapıya dönüşür. Bu neredeyse yüz yıllık kulüp de böylelikle diğerlerine örnek olur.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Utancın tarifi...

Dağhan Irak 12.11.2010

Beşiktaş'ın Liverpool'dan sekiz gol yemesi utanç verici değildir. Kasımpaşa'nın Trabzon'dan yedi yemesi de öyle. Çıkarsınız, oynarsınız, gücünüz yetmez veya o gün kötüsünüzdür, rakip iyi günündedir, olur. Eğer rakibin ayağına öldüresiye girmediyse, şike yapmadıysanız, bahis oynamadıysanız utanacak bir şeyiniz de yoktur. Beş yersiniz, yedi yersiniz, hatta altı da yersiniz.

Eğer düşmemeye oynayan bir takımın teknik direktörü, düşme hattındaki rakiplerden biriyle berabere kaldığı günün ertesinde gidip o takıma imza atıyorsa, işte bu utanç vericidir.

Sizin üç büyüklerinizin eski topçularının kaçak menajerlik yaptığı tesbit ediliyorsa, isimler patır patır dökülüyorsa, bu utanç vericidir.

Ve en önemlisi, eğer bütün bunlar normalmiş gibi karşılanıyorsa, ülkenin futbol kamuoyu ayağa kalkmıyorsa, işte bu utanç vericidir.

Türkiye'nin kaçak menajerlerle, usulsüz transferlerle uğraşması gereken günlerde biz Schuster'i dilimize doladık. Rijkaard'ı gönderdik, Hiddink'e dış geçirebildiğimiz kadar geçirdik ya, yetmedi sıra Schuster'e geldi. Herhalde malûm oldu, iki hafta önce Twitter'a yazmıştım "Çocukluğumun tüm efsanelerinin kuyruğuna teneke bağladınız, bari Schuster'e dokunmayın" diye. Olmadı. Şimdi moda Schuster'e saldırmak. Tepeden tırnağa, yaptığı şakadan taktığı akreditasyon kartına kadar. Neden? Çünkü bu sezon yavaş geçiyor İstanbul takımları ve medyası için. Fener, Galatasaray Avrupa'dan çabuk elendi. Ligde Bursa, Trabzon, Kayseri hâkimiyeti var. Transfer de yok ufukta. Bizim "bilmemne şoku" diye başlık atma fetişisti boyalı spor basını ne okutacak, sansasyon müptelası yapıp ruh sağlığıyla oynadığı insanlara? Tak Rijkaard'a, tak Schuster'e, canlarına oku, adamların yüzüne söyleyemeyeceğin şeyleri manşete çek. Yeter ki ertesi gün köfte-ekmek kâğıdı hâline gelecek gazetelerimiz satılsın.

Dün bir UEFA Kadınlar Şampiyonlar Ligi maçı anlattım *Eurosport*'ta. Kupanın son şampiyonu Turbine Potsdam, Avusturya şampiyonu Neulengbach'la oynadı. Şampiyon dediğime bakmayın, Avusturya'da kadınlar futbolu bizdekinden hallice. Kalelerinde 16 yaşında Melissa Abiral adında bir kaleci var, ki muhtemelen hentbol kökenli ve futbola yeni alışıyor. Fiziği ve tekniği hentbol kaleciliğine çok daha uygun. Yedekleri bile dünya şampiyonu olmuş Almanlar, 9-0 yendi Avusturya ekibini. Hem de hiç fazla gol atmak istemeden. Fark açılmasın diye solak yıldızları Lira Bajramaj ikinci yarı sol ayağına top almadı, hep sağını kullandı mesela.

Maç bitince, Alman oyuncular tek tek gidip kalecinin elini sıktılar. Bütün eksiklerine, yetersizliğine ve yediği dokuz golün moral bozuculuğuna rağmen elinden gelenin en iyisini yaptığı için. Abiral'in utanacak bir şeyi yoktu. Elinden gelen bu kadardı.

Bizim utanacak çok şeyimiz var. Utanacağımız şeyler maç sonuçları, Avrupa'dan erken elenmek ya da başarısızlık değil. Bizim utanmamız gereken, artık neden utanacağımızı bile ayırt edemeyecek kadar pisliğe batmış olmamız. Leş gibi bir futbol dünyası yaratıp, utanç kriteri olarak başarısızlığı koymuş olmamız.

Başarıya giden her yolun mubah olduğu bir sistem yarattık kendimize. Gidiş yoluna bakmadan her başarıyı göklere çıkardık. Başarısız saydığımızın kellesini istemekle kalmadık, kişiliğine de dil uzattık. Bu sistem bize sorunlu ve sevimsiz kahramanlar yarattı. Bu kahramanları çocuklarımıza örnek gösteriyoruz şimdi. Bravo bize!

Gol atmak istemeyen bir takımdan dokuz gol yiyen kaleciden çok daha zavallıyız, attığımızı sandığımız her gol aslında kalemize giriyor, haberimiz yok.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yarı ruhani ağalık sistemi...

Dağhan Irak 19.11.2010

Türkiye'de hâkim paradigma –her alanda- çoğunlukta olan küçüklerin bir halt beceremeyeceği, bu yüzden de hemen hemen ruhani sıfatlar yüklenmiş bir avuç büyüğe sarsılmaz ve sorgulanamaz bir iktidar bahşedilmesi gerektiği üzerinedir. 1920'lerde ülkenin kurucusuna "tanrılaş" diye yalvaran şairle, bugün başbakana "İslam âleminin yeni halifesi" göndermesi yapan afiş asan yurttaşın davranışındaki şaşkınlık verici benzerlik, bu zihniyetin kuvveti kadar sürekliliğine de işaret eder. İşin ilginç tarafı, küçüklerin yetersizliğine ve acizliğine, tepedekiler değil küçüklerin –ya da "madunlar"ın diyelim- kendisi iman eder. Bu nedenle egemenler alttakileri sürekli ezerken, aşağıdakiler yukarıdakilere minnetle biat ederler. Türkiye'de her yere asacağımız dürüst bir amentümüz olsaydı, bu "Allah ağama zeval vermesin" olurdu. Ağalar; zamana, şartlara ve konjonktüre göre değişir, ağalık değişmez.

Yarı ruhani ağalık sistemi çok boyutlu olarak ülke futbolunda da gözlemlenebilir. Üç büyükler egemenleri oluşturur ve futbol gündemi tamamen onun çıkarları üzerinden şekillenir mesela. Örneğin, insanların bugün bile kökenleri yüzünden sürgün edildiği, saldırıya uğradığı bir ülkede, bir kulübün taraftarı ırkçılığı kendi kulüplerinin aleyhinde yapılmış ve ucu nereye varacağı hesaplanamamış, üzerine yüz kez özür dilenmiş tatsız bir göndermede arayıp, kelle isteyebilir. Aynı taraftar, kendi kulüpleri hakkında yazılmış ve bir-iki sene önce piyasaya çıkmış binlerce sayfalık bir kitapta bütün eski futbolcularla, hatta çocuklarıyla röportaj varken, bir tanesiyle neden özellikle röportaj yapılmadığını sorgulamaz mesela. Zira ırkçılık da yalnızca bize karşı yapıldığında vardır ve buna karşı durmak ancak çıkarımız zedelendiğinde gereklidir, sokaktaki ırkçılık ya da

kendi içimizdeki ırkçı davranışlar bizi pek ilgilendirmez. Bu bir kulüpte değil, tüm büyük kulüplerde üç aşağı beş yukarı aynıdır.

Yarı ruhani ağalık sisteminin karşımıza çıktığı yerlerden biri de millî takımdır. Aslında çok da kendi isteğimiz dâhilinde gerçekleşmeyen bir modernleşme sonunda gelen başarılar, bir grubu dokunulamaz ve sorgulanamaz kılmıştır. Bir millî takımın herhangi bir büyük turnuvada elde ettiği başarı, o takımı değiştirilemez ve yerine bir şey konamaz yapar. O kutsi takımı değiştirmek her babayiğidin harcı değildir. Kaptanın basın tribününe gidip alenen hareket çekmesi bile bu durumu değiştirmez. Biz millî takım oyuncularını, ki bunlara zümre demek daha doğrudur, doğaüstü varlıklar olarak görmeye devam ederiz. Geçen hafta sevgili Uğur Orak (vanadu) çok ilginç bir karikatüre dikkatimi çekti. Almanlar, kendi o müthiş millî takım kadrolarını çizmişler. Çizgi film karakterlerine benzeyen, son derece naif ve basit çizimler. Aklıma bizim metalden kaslı insan azmanı Türkolar geldi. Herhâlde üstte anlattığım zihniyeti hiçbir örnek daha iyi açıklayamazdı.

Hiddink'in dünkü takımı, bir grup kerameti kendinden menkul azınlığın, tüm başarısızlığına rağmen parselleyip iyice sevimsizleştirmedeği, hak ederek oraya gelen insanların çoğunlukta olduğu bir kadroydu, öyle de oynadılar. Doğaüstü insan azmanları değil, işini yapmaya çalışan normal, senin benim gibi insanlardı. Dahası Yekta Kurtuluş'un üç büyükler tarafından tepe sersemi edilmek zorunda kalmadan, İbrahim Akın'ın büyüklerden gönderilmenin yaftasıyla kaybolup gitmediği, yalnızca işlerini iyi yaparak millî takıma çıkabilmeleri ne kadar önemliydi! Bunun Türkiye'deki futbolculara ne kadar önemli bir mesaj verdiğini görmemek mümkün mü? Böyle bir millî takımın, oyuncunun kafasındaki "yalnızca televizyonun verdiği maçlarda iyi oyna, büyükleri yen, aynı büyüklerin gözüne gir, seni alsınlar, yedekte kalsan bile millî ol" döngüsünü kırması kadar olumlu bir şey var mı? İşte bu ciddi bir paradigma değişimi yaratır ve iktidarı –iki yüz yıl gecikmeli de olsa- ruhani göklerden yere indirir, hiç değilse futbolda. Umarım zaten Türkiye'yi son durağı olarak gören ve emeklilik için tarih de belirleyen Guus Hiddink, futbol egemenlerinin baskısına devam eder de bu sürekli bir devrime dönüşür.

Belki millî takımın değişimini gören insanlar, bir gün "otuz yıldır silahlara para akıtıyoruz, bu sorun şiddetle çözülmedi, başka bir şey deneyelim" ya da "otuz yıldır aynı egemenlere prim verip iktidar-ana muhalefet kukla tiyatrosu izliyoruz, başka bir şey deneyelim" derler. Yarı ruhani ağalık sisteminden başka çözümlerin olduğunu da görürüz.

Umudum budur...

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kokuşmuş çağın plastik kahramanı

Dağhan Irak 26.11.2010

 Kokuşmuş çağın plastik kahramanı Bir dönemin, kahramanlarıyla ilişkisi çoğu zaman sorunludur. Çünkü kahramanları yaratan dönemin ruhuyken, o yaratılan kahramanlar da dönemi şekillendirirler. Yani çoğu zaman kahramanlar, yaşanan dönemin etkisini yeniden üretir, daha da kuvvetlendirir ve meşrulaştırır, çünkü geniş kitlelerin rızasını yaratma konusunda epik bir hikâyeden ve bir kahramandan iyisi yoktur.

Konu uzun ve pek çok boyutu var ama olaya yalnızca spor açısından bakarsak, ben bu dönemin kahramanlarından, üstte belirttiğim nedenlerden dolayı en az dönemin kendisinden olduğu kadar rahatsızım.

Yaşadığımız yıllara ait kabul edilemez ne varsa, stilize edilmiş kahramanlar aracılığıyla bize yutturuluyor. Hatta yutturmak ne kelime, özendiriliyor, empoze ediliyor.

İki yıl önce Olimpiyat zamanı bu plastik kahramanlardan biraz bahsetmiştim. İnsanüstülüğün, ne olursa olsun kazanmak ve başarılı olmak üzerine kurulu bir yapının özendirildiği ve sıradan insanın giderek küçültüldüğü spor anlayışından söz etmiş, bu anlayışın yarattığı kahramanların başarılarının müthiş bir anakronizmle geçmişin kahramanlarının verdiği mesajların üstünü sıvadığını söylemiştim. Artık yalnızca skor tabelasının ve rakamların konuştuğu bir dünyaydı bu. Dokuz madalyalı biri, tek madalyasını çıplak ayakla koşarak alan birinden daha büyük olmak zorundaydı mesela. Büyüklüğün tek ölçütü başarıydı, başarının tek ölçütü ise kazanmak, nasıl olursa olsun.

Bu anlayışın yarattığı plastik kahramanların futbolda en net cisimleşmiş hâli hiç kuşkusuz **José Mourinho**. **Kibir, sportmenliğe olan kin derecesinde düşmanlık, sevimsiz bir egoizm ve şahikasına ereli epey olmuş bir Makyavelizm. İşte günümüzün kahramanı.** Her dönemde böyle tipler olmuştur, ancak bu kadar yüceltilip örnek gösterildiği başka bir dönem var mı, emin değilim.

José Mourinho'nun temsil ettiği değerler manzumesi, aslında kendi yarattığı bir örgü değil. O, yalnızca bu düzenin çürümüşlüğüne üzerinde çok rahat yayılabildiği çok kaliteli bir tuval. **Benim için en büyük başarısı kazandığı kupalar filan değil, adına endüstri futbolu dediğimiz futbol kapitalizminin ahlaki yapısını olabilecek en karikatür şekilde bize sunuyor olması.** Bir gün 2000'lerin futbol kapitalizminin ahlaksızlığı yazıldığında onun gibi bir kahramanın sabıka kaydına sık sık gönderme yapma şansımız olacak.

Beni rahatsız eden Mourinho'nun küstahlığı, kendisinden daha zayıf gördüğü rakipleri aşağılamaktan haz duyması ya da futbolcularına kasti kırmızı kart görme talimatı vermek gibi vukuatlarının olması da değil aslında. Beni rahatsız eden José'nin şahsında bütün bunların meşrulaştırılıyor ve özendiriliyor olması. Bütün bunları yapıyor ama sonunda kazanıyor ya, bu yaptığı her şeyi meşru kılıyor. Büyük balığın küçük balığı yemesi bile değil mevzu, trolle avlaması, soyunu tüketmeye çalışması, ve bunun işin gereği, başarıya giden mutlak yol olarak sunulması.

Futbolun tarihi içinde José Mourinho gibileri özel olmak şöyle dursun, oldukça sıradandır. Bu banallik, amatör liglerden en üst liglere kadar, kendini yere atıp çaktırmadan hakemi kesen tüm çakalların bakışlarından rahatlıkla okunabilir. Mourinho'yu bu düzen için bulunmaz hintkumaşı yapan, futbolun yüz yılından süzülüp gelen bir düzenbazlık örgüsünü devasa bir ego ve istisnai bir yetenekle birleştirerek zirveye taşımasından ileri gelir. Endüstri futbolunun, futbol kapitalizminin, daha doğrusu bildiğimiz kapitalizmin "yalnızca güçlü olan hayatta kalır, kazanmak için her yol mubahtır" amentüsünü üstünde en iyi taşıyan olduğu için Mourinho bu kadar elzemdir. Futbolun ruhuna dair her şeye tecavüz eden endüstri futbolunun onu "seçilmiş olan" ilân etmesinin de nedeni budur. **Mourinho, bu çürümüş futbol düzeninin peygamberidir.**

Benim için üzücü olan, futbolun bu plastik kahramanının yavaş yavaş futbolun tüm geçmişini gölgeliyor oluşu. Nasıl ki Emil Zatopek, Muhammed Ali, Jesse Owens gibi kahramanların mirası günümüzün laboratuvar üretimi biyoteknoloji adamları tarafından unutturuluyorsa; Valeri Lobanovski'nin, Brian Clough'ın da José Mourinho ve temsil ettiği düzen tarafından yok ediliyor olma ihtimali.

Yine de asıl karşı durulması gerekenin düzenin piyonları değil kendisi olduğunu unutmamak gerek. Mourinho gibiler yalnızca o düzeni meşrulaştırdığı için tehlikeliler.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

FIFA(nın) Dünya(sının) Kupası

Dağhan Irak 04.12.2010

FIFA'nın düzenlediği Dünya Kupası, dünyaya ve hayata belli bir bakışı olan futbolseverlerin ister istemez karmaşık duygular içinde kaldığı bir organizasyon. Bir yanda futbol dünyasının en köklü geleneklerinden biri var. Diğer tarafta ise rüşvet ve yolsuzluk dosyaları, göz önünde olmasınlar diye oraya buraya sürülen, hatta karakollarda alıkonulan fakir insanların hikâyeleri, doğaya ve halka verilen zararlar. Futbolun en sevilen organizasyonu, aynı zamanda rantı en yüksek olan organizasyon ve bu rant çokuluslu şirketler kadar çok küçük bir azınlığın cebini dolduruyor.

Bu hafta bir yanda Zürih'te FIFA'nın patronları en sempatik olmaya çalışan yüzleriyle futbolun güzelliğinden bahsediyor, "benim oyunum adil oyun" bayrağının altında beylik konuşmalar yapıyorlardı. Diğer yanda ise son on yılını FIFA yönetiminin yolsuzluk dosyalarını afişe etmeye adanmış gazeteci Andrew Jennings yeni belgelerle ekrandaydı. Dünya Kupası'nın pazarlama işlerini yapan ISL Marketing'in gizli muhasebe defterlerini ele geçiren Jennings, Issa Hayatou ve Jack Warner gibi FIFA Başkan Yardımcılarına yapılan gizli ödemeleri tek tek açıklıyordu. Dahası FIFA'nın aday ülkelere imzalamaya şartı getirdiği bir belge de gözler önüne seriliyor, sponsorların haklarını korumaya yönelik maddeler konulurken organizasyonda çalışanların haklarının askıya alınması talep ediliyordu.

Neticede oylama yapıldı ve FIFA Yönetim Kurulu Üyelerini biraz tanıyan herkesin tahmin edebileceği gibi 2018 Rusya'ya, 2022 ise Katar'a verildi.

Futbolun endüstriyel tarafına sarsılmaz bir inanç besleyen, bizim futbol kapitalistleri muhtemelen Rusya ve Katar ev sahipliklerinin ekonomik kârlılıklarından bahsedecekler. Daha az laf salatası dinlemek umuduyla karşı argümanı hemen ortaya koyalım. FIFA'nın danışmanlık şirketi McKinsey'e yaptırdığı araştırmaya göre kârlılık açısından en başarılı projeler 2018 için İngiltere ve 2022 için ABD. 2018 adayları arasında Rusya bu açıdan son sırada. 2022'de ise Katar sondan ikinci. Yani FIFA ekonomik kriterlere bakarak karar vermiş filan da değil. Bu durumda Andrew Jennings gibilerinin iddialarını daha dikkatle dinlemek gerekiyor. Son yirmi yılında soruşturulmaya bile gerek görülmemiş yüzlerce yolsuzluk dosyası olan FIFA, iki Dünya Kupası'nı petrol zenginlerine hangi kriterlere göre emanet etti? Seçilen adaylıklar diğerlerine göre daha zayıf, ekonomik olarak da daha az kârlıyken bu ilgiye neden mazhar oldular? Mesele futbolu yeni yerlere götürmekse, Rusya ve Katar'a verilen destek neden 2010'da Fas'a ya da 2022 adaylığında futbol adına çok doğru işler yapan Avustralya'ya verilmedi?

Bizim futbol kapitalistlerinin hem futbol, hem de kapitalizm konusunda hiç anlamadıkları, muhtemelen de hiç anlayamayacakları şeyler var. Bunun temelinde ise tâ Adam Smith'in "görünmez el" tanımlamasına kadar uzanan piyasanın kendi kendini regüle edeceğine olan inançları var. Şunu görmek gerekiyor. Kapitalizm, arz-talebe dayanan bir piyasa düzeni olduğu kadar, her şeyin aktörlerin çıkarlarına göre şekillendiği bir ilişkiler örgüsü. Bu, sporda özellikle futbolda da böyle. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) ya da FIFA, bir karar verirken yalnızca genel bir kârlılık hesaplaması yapmıyor. Örgüt olarak ve yönetim kurulunu oluşturan bireyler olarak kendi çıkarlarını da gözetiyor. Bu yüzden, rüşvet dosyaları kapanmıyor. Yine bu yüzden Olimpiyat Oyunları ya da Dünya Kupaları sık sık aslında yapılmamaları gereken yerlerde yapılıyor. Yani çıkar sırası şu şekilde; üyelerin kişisel çıkarı, örgütün ve sponsorların maddi çıkarı, sporun çıkarı, kamunun çıkarı (tabii bu sonuncusuna sıra gelirse).

Bunun yalnızca Blatter ve yönetiminden kaynaklanan bir sorun olduğu da sanılmasın. FIFA gibi kurumların küçük kapitalist krallıklar şeklinde arz-ı endam edişlerinin kökeni kuruluşlarına kadar dayanır. Dilerseniz işin bu

kısmını haftaya bırakalım ve Rusya-Katar Dünya Kupası ev sahipliklerinin neden şaibeli kalmaya mahkûm olduğunu da haftaya tartışalım.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gözleri vardır görmezler, kulakları vardır duymazlar...

Dağhan Irak 10.12.2010

Aslında geçen hafta FIFA ve benzeri spor yönetim mekanizmalarının ezeli-ebedi çürümüşlüğü'nün sınıfsal temellerinden bahsetmeye söz vermiştim. Ancak, ülkemizin gündemi iki dakika rahat durmadığı için bu konuyu bir hafta ötelemeye karar verdim.

Beşiktaş-Bursaspor maçı öncesi çıkan olaylar, memleketin futbol kamuoyunda tam beklendik ve bildik şekilde yer buldu. Bir tarafta kan kokusu almışlığın dizginlenemez vampirik iştahıyla kanlı fotoğraflar sağa sola servis edildi, ekranlarda dakikalarca döndürüldü, dev poster tadında sayfalara basıldı, "resimleri için tıklayınız" pornografisine alet edildi. Diğer tarafta bunları yapanlar sanki kandan beslenen kendileri değilmişçesine timsahî göz dolmuşluğu eşliğinde asayiş bekçiliğine soyundu ve sporda şiddetin nasıl önleneceğine dair naftalin kokulu reçeteler sundular. İlk yapıları cezalandıracak bir metafizik kuvvetin olduğunu umuyor, ikincisinden bahsetmek istiyorum.

Bugün futbol sahalarında ve etrafında yaşanan şiddet, klasik olarak bağlamından soyutlanarak bir asayiş problemi olarak ele alınıyor. Sanki futbol maçlarında olayları uzaydan gelen ve bu ülkede doğup yetişmemiş insanlar çıkarıyormuş gibi, sorunun kaynağı futbolun, futbol taraftarlarının yamacında aranıyor. Durum böyle olunca ortaya konulan çözüm önerileri de aynı sığıltıta olabiliyor. Bu hafta spor basınının beylik isimlerinden, yine aynı bildik önerileri dinledik. Yeni yasa çıksınmış, polisiye önlemler alınsınmış, bakın İngiltere'de böyle miymiş? Zaten malumunuz, bu konudan bahsederken İngiltere'yi örnek vermek zorunlu, konuşanın İngiltere'deki durumdan zerre haberinin olmaması hiç önemli değil. Cümlelerin "Bakın İngiltere'de izliyoruz" diye başlaması her türlü avallığı görüş statüsüne yükseltiyor.

İngiltere'deki durumun aslını bu sayfalar da dahil, daha önce birçok yerde anlatmışımdır. **İngiltere'de 1980'lerde patlak veren tribün olayları, büyük oranda neo-liberal politikalarla geleceksiz bırakılan, her türlü güvenceden soyutlanan gençliğin içgüdüsel tepkisiydi.** Bunda kuşkusuz Margaret Thatcher hükümeti tarafından kasıtlı olarak militaristleştirilen, terörize edilen gündemin de etkisi vardı. **İngiltere'de 1800'lerden beri bir çete kültürünün varlığından bahsedilebilir belki, ancak adam dövme için yurtdışına giden holiganların 1980'lerin başında pat diye ortaya çıkmasında Maggie'nin iktidarını kurtaran Falkland Savaşı sırasında yaratılan milliyetçi toplumsal isterinin rolünü görmemek olmaz.** Aynı Maggie –ki futboldan da en az işçi sınıfından nefret ettiği kadar nefret eder-, kendi neden olduğu tribün olaylarını sosyal bağlamından kurnazca soyutlayacak ve yeni bir yasayla futbolu zenginlerin eğlencesi hâline getiren düzenin temellerini atacaktır. **İngiliz muhafazakârlarına göre sorun yaratanlar –yani fakirler- futbola ulaşamazsa, futbol da sorun olmaktan çıkar. Prömiyer Lig dediğimiz bu zihniyetin ürünüdür.** Mesele herhangi bir sorunu çözmek değil, sorunun kaynağını futbol kadar görünür olmayan başka alanlara bastırmak, bu arada rant alanını da "temizlemek"tir. Memleketimizde bugün çözüm olarak sunulan da tam olarak budur.

Türkiye'de futboldan milyonlarca dolar kazananların böyle bir düzeni savunmaları tabii ki normal. Bunun tabii ki ideolojik, kurumsal ve kasıtlı bir tarafı var. Ancak bir de spor medyasının beylik isimlerinin verdiği otomatik

ve içselleştirilmiş tepkiler var. Birtakım köşe yazarlarının, spor müdürlerinin, vesairenin her tribün olayından sonra kurtulmuş oyuncak gibi “yasa çıksın, bakın İngiltere’ye ne güzel” teranesine başlamasının altındakini görmek bence faydalı.

Türkiye’de post-Özal medya, aşağı yukarı iki katmandan oluşuyor. Tepede durup anormal paralar kazanan bir azınlık ve aşağıda durup (çoğu kez alamadıkları) komik ücretlere çalışan çoğunluk. Bunun böyle konulmuş olmasının çok basit bir liberal mantığı var. Alttakiler sürekli üsttekiler olma umuduyla yaşasın, üsttekiler ise hiçbir şeyi doğru değerlendiremeyecek kadar hayatın bağlamından kopmuş olsun. **Bilmemne gazetesinin ya da televizyonunun yıldız yorumcusu ya da spor müdürü tribündeki olayı tabii ki doğru yorumlayamaz. Çünkü olayların gerisindeki toplumsal bağlamı okuyabilme yetisinden budanmış epeyce olmuştur. Sokakta olay çıkaran taraftarı yaratan hayat, artık onun hayatı değildir.** Aynı şekilde bu “kanaat önderleri”, “yasa çıksın, polisiye tedbirler alınsın” derken de neden bahsettiklerini pek bilmezler. Rahat hayatın uyuşukluğu, yasa çıkarmasını beklediği devletin olayları engellemesini beklediği polisinin, daha dün 19 yaşındaki bir kadını bebeğini kaybedinceye kadar dövdüğünü görmesini engeller. Toplumun öznesi ve nesnesi olduğu şiddetin kaynağını göremez.

Bu nedenle, **şiddet kültürünün alaşağı edilmesi için çözüm; neo-liberal politikacılardan, düzenden rant sağlayan şirketlerden ya da gözü doymuş kanaat önderlerinden değil, taraftarın (halkın) kendisinden geçer. Şiddete karşı mücadelenin asıl anlamı, o şiddet iklimini yaratanların tahakkümüne karşı mücadeledir.** Sırrı Süreyya ustamızın dediği gibi “Kuzuyu, kurda boğdurmamaktır.”

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

FIFA’nın futbolu, aslında kimin futbolu

Dağhan Irak 17.12.2010

İki hafta önce FIFA ve Dünya Kupası oylaması konusuna bir virgül koyarken, kapitalizmin “piyasanın görünmez eliyle düzenlenen” bir yapı olmaktan çok öte olduğunu, düzenin içindeki egemen aktörlerin çıkar örgüsü üzerinden şekillendiğini söylemiştim. Serbest piyasa sıklıkla iddia edildiği gibi basit bir arz-talep düzeneği üzerinden nadiren işler. Devletlerin, çokuluslu şirketlerin, egemen sınıfın kendi aralarındaki çıkar ilişkileri, serbest piyasa içindeki dengenin –şüphesiz buna denge denebilirse- daimi belirleyicileridir.

Konu futbol olduğunda, serbest piyasanın sağlıklı ve adil bir arz-talep düzeni olduğu ve başarılı olmanın genelgeçer kriterleri olduğu fikri, endüstri futbolu savunucuları tarafından sıklıkla karşımıza çıkarılır. Ülkemizde de örneklerine rastlayabileceğimiz futbol kapitalistlerinin yazdığı tuğla kalınlığında “futbol ekonomisi” kitaplarında aynı amentünün binlerce kez tekrarlandığını görmek mümkündür. Kapitalizmin başat yalanı “işini doğru yapan her zaman kazançlı çıkar” –ki bunun arkasındaki felsefeyi spor üzerinden tartışmak da ayrı bir yazı konusudur-, sporda, özellikle futbolda banallik derecesinde yaygındır. Sporu siyaset aktörleriyle, devlete, şirketlerle olan karmaşık ilişkilerden soyutlayıp verimlilik, kârlılık, planlama gibi unsurları doğruluğu tartışılmaz bir reçete olarak sunmak, yalnızca nafîle değil, aynı zamanda kötü niyetli bir çabayı da gündeme getirir. **Çünkü sporda serbest piyasanın tahakkümü arttıkça başarıların da küçük bir elitin tekeline girmesi, kapitalizmin limonata satarak başlayıp zengin olan çocuk masalına oldukça ters düşmektedir.**

Aynı şekilde spor kapitalistleri, IOC ve FIFA gibi örgütlerin serbest piyasanın başarı reçetelerini neden kimi zaman elinin tersiyle ittiğini de açıklamakta zorlanacaklardır. Örneğin, FIFA’nın en son oylamasını ele alalım.

Her şeyi kârlılıkla, verimlilikle açıklayan zihniyet için FIFA üyelerinin İngiltere ve ABD gibi dört başı mamur iki adaylığı neden çöpe atıp da ekonomik verimsizliği FIFA'nın kendi raporları kanıtlanmış Rusya ve Katar projelerini neredeyse oybirliğiyle seçtiklerini açıklamak zordur. Yıllardır kara para aklama düzeneğiyle futbol cenneti hâline getirilmeye çalışılan Rusya'nın ve düzenlemediği spor organizasyonu kalmayan, buna rağmen spor alanında çok da gelişme sağlayamayan Katar'ın pazar potansiyellerinin bundan beş sene önce tahmin edilenin çok altında kaldığını herhâlde FIFA üyeleri de biliyorlardır. O zaman?

Sporun kurumlarının kararlarını anlayabilmek için sporun kurumsallaşmasının tarihine bakmak gerekir. Futbolun icat edildiği Britanya kırsalından modern İngiliz şehirlerine göç ettiği 19. yüzyıla dönersek, futbolun kurumsallaşmasının temelinde egemenlerin oyunu fabrikalara ücretli köle düzeniyle istif ettiği işçilerin elinden alışını görürüz. Futbolun oyundan spora dönüşmesi, kurallara bağlanması, endüstriyel yaşamın zaman ve mekân kısıtlarıyla ve egemenlerin eliyle gerçekleşir. Bu noktadan sonra futbolun, hatta sporun yönetimi aristokrasiyle burjuvazi arasında el değişmeli olarak gidecektir. Günümüzde de FIFA'nın devlet elitiyle ilişkisi, en az çokuluslu şirketlerle olduğu kadar kuvvetlidir. **Dahası FIFA bu ilişkileri kurarken kendini bir spor yönetim organı olmaktan ziyade küçük ama ekümenik bir prenslik olarak konumlar.** Sepp Blatter'in FIFA yöneticilerine sağlamaya çalıştığı vergi muafiyetinin yanı sıra üye ülkelerin düzenlediği organizasyonlarda ülkede geçerli iş güvencelerinin askıya alınmaya çalışılması, çalışma hürriyetine getirilen kısıtlar bu kuruluşun üye ülkelerin vatandaşlarına verdiği anayasal haklara bile karışma hakkını kendinde gördüğünü gösterir niteliktedir. Benzer çabalara geçmişte de rastlamak mümkündür; Sir Stanley Rous'un yönetimindeki FIFA'nın Güney Afrika'daki ırkçı rejime meşruiyet kazandırmayı misyon edinmesi gibi.

Özetle FIFA'nın ya da IOC'nin yarattığı devasa sermaye düzeninin önceliği kendi elitinin çıkarını kollamaktır, bu düzenin işleyişi de büyük oranda bu çıkara dayanır. Futbolun içersindeki emekçilerin, futbolseverlerin ve genel olarak oyunun çıkarı bu düzeneğin içinde hemen hemen hiç yer almaz. Futboldaki sınıf çelişkisinin oturduğu eksen de budur. **Bu sınıf çelişkisinin tarihsel etapları ve tarafları anlaşılmadıkça, futbolun gittiği noktayı anlamak da mümkün olmayacaktır.**

Futboldaki sınıf çelişkisinin tarihini daha sonra kurcalamak üzere bu hafta da yazıyı virgülle bitirelim.

Not: Sepet sepet yumurta, polis şiddetini unutma!

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu bir spor yazısıdır!

Dağhan Irak 24.12.2010

Bayrampaşa Cezaevi'ni cehenneme çeviren **"Hayata Dönüş Operasyonu"**nun üzerinden on yıl geçti. Davada yalnızca erler yargılanırken emirleri veren komutanlar iddianame dışında tutuldu. İddianamede büyük eksikler ve maddi hatalar var. Dönemin Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk, operasyonun bir "devlet kararı" olduğunu açıkça itiraf ettiği hâlde yargılanmıyor.

2004'te Mardin Kızıltepe'de **12 yaşındaki Uğur Kaymaz, "terörist olduğu iddiasıyla" öldürüldü.** Kaymaz'ı öldüren polisler beraat etti, Yargıtay kararı onadı.

Yine 2004'te, **Van Özalp'teki kışlanın adı "Orgeneral Mustafa Muğlalı Kışlası" olarak değiştirildi.** Temmuz 2010'da Meclis İnsan Hakları Komisyonu, olayı Muğlalı'yı aklama çabası olarak değerlendirdi ve bu ismin değiştirilmesini, kışlanın halkın huzurunu bozmaması için şehir dışına çıkarılmasını istedi. Hükümet, Ağustos 2010'da ismi savundu ve değiştirilmesini engelledi. Mustafa Muğlalı, 1943'te 32 Kürt Türkiye vatandaşıını bilinen bütün hukuk ve insan hakları normlarını çiğneyerek kurşuna dizdirmişti.

Hrant Dink, 19 Ocak 2007'de **gazetesinin önünde arkasından vurularak öldürüldü.** Bağıra bağıra gelen cinayette ihmali, kusuru bulunanlar yargı önüne çıkarılamadı, "soruşturulmasına gerek görülmedi". İhmal zincirini ortaya çıkaran gazetecilere davalar açıldı, haklarında katil zanlısına istenenden daha yüksek cezalar istendi. Bu arada AİHM'de Dink'in 301'den aldığı cezaıyla ilgili devlet adına savunma veren hükümet, Hrant Dink'i Nazilere benzetti.

Bundan üç yıl önce **Nijeryalı sığınmacı Festus Okey, Beyoğlu Polis Merkezi'nde polis kurşunuyla öldürüldü.** Davada en ufak bir ilerleme kaydedilemezken, Okey'i öldüren kurşunun çıktığı silah mahkemeye davanın ancak ikinci yılında teslim edildi, olay ânında Okey'in üstünde olan ve kanıt özelliği taşıyan gömleğin kaybedilmesiyle ilgili ise takipsizlik kararı verildi.

12 yıldır Mısır Çarşısı patlaması nedeniyle yargılanan, iki kez beraat etmesine rağmen hâlâ hakkında müebbet hapis istenen **Pınar Selek, adalet arayışına devam ediyor.**

Şubat 2010'da **transseksüel Derya T. evinde bıçaklanarak öldürüldü.** Onlarca insan cinsel yönelimleri nedeniyle saldırıya uğradı. Bunlar arasında **Esmeray ve Kader gibi polis tarafından darp edilenler** de var. İstanbul Emniyet Müdürü Hüseyin Çapkın, beş transseksüel yakalayan polis memuruna tatil hediye eden bonus sistemini devreye soktu. Kamuoyu Çapkın'ı ilk kez Manisa'dayken çocuklara işkence yapan polisleri savunurken tanıdı.

23 Nisan 2010'da, çocuk bayramında, Mardin'de hayvan otlatan **14 yaşındaki İzzettin Boz, askeriyeyle ait mühimmatın patlamasıyla yaşamını yitirdi.** Bir önceki 23 Nisan'da ise 14 yaşındaki bir başka çocuk Hakkâri'de bir polis memuru tarafından kısırılmış ve dipçik darbeleriyle hastanelik edilmişti. Devlet, memurun davranışını "fevri" olarak nitelemişti.

Aracıyla giderken **bir polis memuru tarafından başından vurularak öldürülen Baran Tursun** davası sonuçlandı. Tursun'u öldüren polis 25 ay ceza alırken, karara tepki gösteren anne Berrin Tursun için 41 ay hapis cezası istendi.

25 Mayıs 2010'da Van Mustafa Muğlalı Kışlası'nın hemen dışında meydana gelen **patlamada 13 yaşındaki Oğuzcan Akyürek hayatını kaybetti.**

24 Haziran 2010'da Şırnak'ta **bir polis zırhlısının çarptığı 14 yaşındaki Birem Basan yaşamını yitirdi.**

17 Eylül 2010'da Hakkâri'de bir eylem sırasında **15 yaşındaki Enver Turan bir uzman çavuşun kurşunuyla hayatını kaybetti.**

21 Eylül 2010'da AİHM, **F Tipi'ni protesto etmek için kartpostal göndermek isteyen eylemcilere saldıran polisler** nedeniyle Türkiye'yi mahkûm etti. Türkiye devleti, polisin neden göstericilere saldırdığını açıklayamadı.

5 Aralık 2010'da YÖK ve Başbakan Erdoğan'ı protesto eden **19 yaşında hamile bir kadına saldıran polisler, kadının bebeğini kaybetmesine neden oldu.** Hükümet cephesi ve hükümetten yana köşe yazarları suçu kadında ve protestocularda buldu.

22 Aralık 2010'da **Türkiye Futbol Federasyonu Başkanı Mahmut Özgener, futbol sahalarında yaşanan olaylarla ilgili "şiddeti yaratanlara ceza veremiyoruz" açıklamasını yaptı.**

Özgener haklı! Umarım, şiddet iklimini kimin yarattığının da farkındadır.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Asıl kural hatası...

Dağhan Irak 05.01.2011

Türkiye'deki her basketbolsever gibi benim de Efes Pilsen'le hukukum çok eskiye dayanıyor. Benim hatırlayabildiğim en eski kadroları Lütfi'li, Emir'li, Ömer Saybir'li kadro. Bir de tabii o zamanlar Efes kadar sevdiğim tek takım olan Celtics'in efsanesi Larry Bird'e –şeklen- benzettiğim Scott Roth ve ablamların hasta olduğu Hakan Yörükoğlu var. Sene 1986. Basketbol topu elime sığmıyor, maçları topun üstüne oturup seyrediyorum.

Sonra 1990'lar geliyor. O efsane kadro. Tamer Oyguç, Ufuk Sarıca, Volkan Aydın, Petar Naumoski ve benim açık ara en sevdiğim Taner Korucu. Ortaokulda açıyorum televizyonu, Efes'in Avrupa maçı var. Rakip Limoges, Bayer Leverkusen ya da Taugres, kim bilir. Onları izlerken durabiliyor muyum, hayır. Yalvar yakar aldırıldığım bir potam var, hani şu Amerikan filmlerinde garaj kapılarına asılanlardan. Bizim Bakırköy'deki evin bahçesi var ama insan boyunda otlar bürümüş, spor namına ancak offroad yarışı yapılabilir. Topu sektirsen otların arasında bulamazsın. Mecburen evin tek büyük odasına takılıyor pota. Televizyonda maç açık, ben hücumları tek tek oynuyorum. Mesela Efes geriye düşüyor, hemen oyuna Taner Korucu'yu sokuyorum, iki tane üçlük atıyor, onu gören Ufuk Sarıca da coşuyor, bir tane de Volkan Aydın. Sonra Petar, içeri Larry'e top indiriyor, basıyor smacı, kazanıyoruz. Bazen o yılların smaç şampiyonu Mustafa Kemal Bitim'e de bastırıyorum son smacı ki alt yapı gelişsin. Ve tabii Stefanel rövanş maçı... Basketbol, tek kanallı televizyonun verdiği dünya şampiyonalarından sonra ilk kez prime-time'da... Herkes ekran başında, Petar atıyor, Murat Murathanoğlu coşuyor. O coşuyor, biz çıldırıyoruz. Basketbol demek Efes demek bizim için.

Şimdi gelen haberlere bakıyorum. Efes, Beşiktaş taraftarı maça gelemesin diye bilet fiyatlarını 45 liraya fırlatıyor. Üstelik bunu ilk kez ve yalnızca Beşiktaş'a karşı da yapmıyor. Türkiye'de bir nesle basketbolu öğreten, sevdiren kulüp, basketbol maçlarının seyircisiz oynanmasını bu ülkeye reva görüyor. Efes Pilsen, Beşiktaş'la oynanan 2004-2005 final serisinden beri bunu kulüp takımlarına sürekli yapıyor. Yıllarca salonlara seyirci çekebilmek için canını dişine takan Efes, bu kez "seyirci gelmesin, biz kazanalım" diyor. Tamer Oyguç'la, Emir Turam'la basketbolu sevenlerin çocukları Kerem Gönlüm'ü, Kerem Tunçeri'yi izlemesin istiyor. Daha play-offlarda bile değilken, kupa daha Kaf Dağı'nın ardındayken...

Yetiyor mu, yetmiyor. Efes Pilsen-Fenerbahçe Ülker maçı. Türkiye basketbolunun Lakers-Celtics'i yani. On binlerce insan o maçı bekliyor. Üçüncü çeyreğin başında bir zarf gidiyor federasyona. Efes, Fenerbahçe Ülker Jasikevicius'u oynattığı diye maçı hükmen kazanmak istiyor. Maç boyu üç asistten başka bir şey yapmamış yol yorgunu "Saras" oynadı diye on binleri heyecana salan o maçı "yok sayalım" diyor. Neymiş? Maç pazar oynanacakken pazartesiye ertelenmişmiş, pazar oynansaymış Jasikevicius yetişemeyecekmişmiş. Mızıkma tarihine altın harflerle geçecek bir bahane! Şu ülkenin en güzel basketbol rekabetini hükmen bitirmeye birilerinin gönlü işte bu bahaneyle razı oluyor. Basketbol seyircisini, rakibi geçtim, sahada canla başla çalışan kendi oyuncusuna saygı duymuyor. Efesli oyuncular "siz boşuna uğraşmayın, biz bu maçı masada alırız"

mesajını hak etmiyor. "Seyirci gelmesin, biz kazanalım"dan "maç hiç oynanmasın, biz kazanalım"a geçen Efes Pilsen idarecileri Türkiye'ye sevdirdikleri spora ayıp ediyorlar.

Ne 1980'lerin Efes'i, ne de 1990'ların Efes'i geldiği yere cinliklerle, küçük hesaplarla geldi. Türkiye'nin zirvesine, Avrupa'nın zirvesine "aman hükmen kazanalım", "aman boş salonda rahat oynayalım"larla gelmedi. O yüzden kazanılan her kupasına saygı duyuldu. Hatta kaybettiği Aris finali bile efsane oldu, rakip çığırından çıktığında dahi efendiliğini bozmadığı için. Şimdi ise işi Efes çığırından çıkarıyor, Efesli idareciler kusura bakmasın ama basketbolla tanıştırdıkları nesillerin kalbini kırıyorlar. İşte bu yüzden asıl kural hatasını kendileri yapıyorlar.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Koltuktan yağ çıkarmak

Dağhan Irak 13.01.2011

Türkiye futbolunu İngiltereleştirme, diğer bir deyişle sermayeye mâletme projesinin olmazsa olmazı stadyum taşınmalarının ilk hamlesi gerçekleşiyor. Galatasaray, emektar Ali Sami Yen'den Seyrantepe'deki sponsor isimli stadyumuna geçiyor. Bir nevi kentsel dönüşüm bu da. Tribünlerde büyüyenler, ağlayanlar, gülenler, âşık olanlar, kahrolanlar son bir kez, kışları donma pahasına, doldurdular Galatasaray'ın evini. Mabatları neden üşüdü dersiniz, çünkü betonda oturdular. Çünkü stadyum koltukları maçtan bir gün önce yangından mal kaçırır gibi söktürüldü. Hani fotoğrafını görmesem inanmazdım. Galatasaraylı birkaç arkadaş "abi bizim yönetim bunları kesin satar" dedi, ne yalan söyleyeyim inanmadım. Sağ olsunlar kulüpten aydınlatıldılar, koltuklar bakımdan geçirilip "taraftara sunulacak"mış. Bu son ifadenin Türkçe tercümesi "satılacak" oluyor.

Bakın ben size bir şey anlatacağım şimdi. Sene bin dokuz yüz doksan bir şey. Ben ya on dört yaşımdayım, ya on beş. Rod Stewart konsere gelmiş, ben kendisini hiç sevmiyorum o zaman, şimdi de sevmem. Konser umurumda değil ama yeri önemli, İnönü'de. Bir şekilde saha içi bilet bulunmuş. O zamana kadar kapalıda, yeni açıkta, eski açıkta maç izlemişim. Mahallenin berberi Recep Abi sağ olsun, beni Büyük Ali'nin jübilesine davetiyeyle numaralıya yollamış. Yani bir de sahanın zeminine değersen, kesin hacı oluyorum. Rod Stewart değil Ersen ve Dadaşlar konseri olsa gideceğim. Cümbür cemaat gidiliyor konsere. Herkes sahneye bakarken, ben ne yapıyorum dersiniz? Çim yoluyorum. Az yolmadım o gece İnönü'nün çimlerini. Sırf orada olduğuma inanabileyim, cebimden çıkarıp bakabileyim, haydi biraz da havamı atabileyim diye. Ertesi gün okula cebimde çimlerle gittim. Değdi mi? Değdi tabii, bakın kaç sene olmuş, hâlâ anlatıyorum.

Taraftar, özel günlerde söker, yolar, saklar. Bu böyledir. O gün orada olduğuna inanabilmenin yoludur bu. O günün maç biletini, imzalı programını, vesairesini sonradan satın almak, hayatta aynı hazzı vermez. Orada olmayan taraftar, o günü kaçırmıştır, nokta. Hatıraları parayla satın alamazsınız.

Koltuktan yağ çıkaran zihniyetin ideolojik analizini yapmak zor değil. Bu kafa yapısı, taraftarın ilgi gösterebileceği herşeyi bir emtia olarak görür. Veda maçının yayınını şifreler, koltukları satar, özel formanın fiyatına bindirir de bindirir. Yapabilir mi, yapar. Sonuçta şirketleşmiş bir kulüpte, arz-talep dengesi oluştuktan sonra tutturabilen tutturabilene. Ticari olarak burada bir falso yok. Ama o kulübün varlık nedeni ticaret yapmak mıdır, a benim pazarlama gurularım? Müthiş cin fikirler icat ederken arada keşke koltuğunu sattığınız stada adını veren adamın o kulübü niye kurduğuna da bir baksaydınız. Ali Sami Bey, "maksadımız İngilizler gibi toplu hâlde ticaret yapmak, parayı kırmak, yolumuzu bulmaktır" demiş de, bizim mi gözümüzden kaçmış acaba?

Hani lazım olunca "Galatasaray Türkiye'dir" diyorsunuz ya, bunu ara sıra kendinize hatırlatmanız gerek. Galatasaray, siz ne kadar o kulübün stadını, rengini, formasını şanslı bir azınlığın tekeline sokmak istesiniz de Türkiye'dir. Sokakta simit satan adamın başındaki sarı kırmızısına karışmış şapkadır. Annesine pazardan kırmızı şort, sarı dandik penye tişört aldirtan çocuktur. G'si sarı, S'si kırmızı, boyası yıkandığı an akacak bayraktır Galatasaray. Galatasaray sokaktır, Galatasaray hayattır. Tıpkı Beşiktaş'ın, Fenerbahçe'nin, Trabzonspor'un olduğu gibi. Siz stadyumları localarla doldursanız da, bilet fiyatlarını uçursanız da, ne hikmetse "kısıtlı sayıda" üretilen ürünleri bir haftalık yevmiye fiyatına satsanız da bunu değiştiremeyeceksiniz. Çünkü anıları alıp satamayacaksınız. O sizin allayıp pulladığınız koltukları satın alanlar, fiyatı abartılmış sarı-kırmızı lazımlıklardan başka bir şey götüremeyecek evine. Siz izin vermeseniz de o koltuklar daima pınarbaşı çekerken onları çatırdatanların olacak.

Çünkü çimleri yolup cebine dolduran çocukların gözlerinin parıltısı, hâlâ sizin cin fikirlerinizden daha parlak. Hep de öyle kalacak.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Pardon ama sizde padişah kompleksi mi var

Dağhan Irak 18.01.2011

Bir süredir Galatasaray'la fena hâlde dalga geçiliyor. 24 yaşına kadar kafayı bulmak kısmen yasak ama 100 yaşındaki kulüple kafa bulmak dibine kadar serbest.

Aslında herşey hafta içi yeni stadyumla ilgili talimatlar yağmasıyla başladı. Aman biletsiz çocukla gelmeyemişiz. Yahu bilet satmadınız ki, çocuğa bileti nereden bulalım? Henüz kombineli çocuk ya da sponsordan davetiye gelen çocuk modellerimiz üretime geçmedi, elimizde düz çocuk var, onun da bileti hâliyle yok. E gelmesinmiş o zaman, peki, eminim evde şifreli kanaldan izleyemediği açılışı ömür boyu hatırlayacaktır, yani sanırım.

Biter mi, bitmez. Asıl yağlı parça stadyumda. Taraftar, kendi gidip oy verip, seçilmesine şu veya bu şekilde müdahil olduğu başbakanı protesto etmeye kalktı. Önce gasteci Mehmet Ali Abi bastı "eyvah!"ı, haşmetmeapları nasıl olurdu da protestoya uğrardı? Sonra TOKİ Başkanı aldı mikrofonu eline, ne Galatasaray'ın kira ödeyemezliği kaldı, ne rahmetli Canaydın'ın ezik büzüklüğü. Bürokratik monarşiyle yönetildiğimiz için çemkirmek ekselansları kadar diğer saray esnafının da hakkıydı tabii. Özenle seçilen, ayıklanan ve ona göre stadyuma davet edilen taraftar da eşeklik edip rahmetli başkanına edilen hakaretleri ısıklamaz mı? Hep beraber "kalk gidelim" yaptı protokol ve uzantıları.

Haydi dünyanın pek çok yerinde, mesela hemen hemen tüm Emirliklerde, Brunei Sultanlığı'nda, Kuzey Kore'de ve müteveffa Türkmenbaşı'nın başı olduğu Türkmenlerin ülkesinde de protokol pek alıngandır anladık da, Galatasaray'ın başkanı ne yapsa beğenirsiniz? Alı al, moru mor protokolün peşine takıldı. Gören de zannetti, kendi stadında hakarete uğrayan yüz yıllık kulübünü savunacak. Özür dilemeye, en ağır cezaların sözünü vermeye koşturdu. Başkanından, yöneticisine, kaptanından, eski yöneticisine herkes özür dilemeye sıraya girdi. Müstakbel milletvekilimiz Hakan Şükür kendisine listelerde en az üç sıra kazandıracak bir çalımla "doğru düzgün ayıklayın şu maça girenleri" buyurdu, kendisini kral yapan Galatasaray seyircisine fasulye muamelesi

çekmekten imtina etmeden. Bizim komşu köşeci Yıldırım da “alırız o stadı haaa, Fener’e verimiz” diye aba altından sopayı sallamayı ihmal etmedi. O kadar özür dilendi, saray şürekâsının öfkesi yine de dinmedi.

Özür dileme şenlikleri üç gün üç gece devam etti, daha da devam edecek gibi gözüküyor.

Biraz da izninizle ben özür dilemek istiyorum.

Herşeyden önce frapan ve zevksiz açılış töreni boyunca adı bir kez bile anılmayan, o stadyumda protokol kabarmış diye canlarını veren taşeron terörü kurbanları Gökhan Yavuz, Raşit Ek ve Cihan Gayretli’den özür diliyorum. Defnedilmeden dışları kerpetenle sökülüp yağmalanan ölümlere döndürülen Ali Sami Yen Stadyumu’ndan ve ismi bir sponsora takas edilen Ali Sami Yen’den özür diliyorum. Maça gelmesine izin verilmeyen tüm çocuk Cimbomlulardan, bilet bile almasına müsaade edilmeyen milyonlarca taraftardan, maça gelip de sevdiği kulübe edilen hakaretleri dinlemek zorunda kalan binlercesinden özür diliyorum. Türkiye’yi demokratik bir ülke zannedip protesto hakkını kullandığı için kulüp başkanı ve kameraları tarafından taciz edilenlerden özür diliyorum. Ödediği vergilerle neden bir kulübe stadyum yapıldığını, bu stadyumun nasıl ve ne zaman başbakan, AKP ve destekçilerinin mülkiyetine geçtiğini hiçbir zaman anlayamayacak Türkiye halkından özür diliyorum. O stadyumu halkın malı zannedip, bir de üstüne dostluk gösterisi yapan, bu yüzden de işinden atılan işçi arkadaşımın özür diliyorum. Bir protestoya uğradı diye, yüzlerce kişinin başbakanın özür dilemek için kuyruğa girdiği bir ülke hâline getirildiği için Türkiye’den özür diliyorum.

Peki, sayın saray ahalisi, siz halkın parasıyla ve halka sormadan yaptırdığınız stadı birilerine helal-i hoş etme hakkını kendinizde görebildiğiniz için özür dileyebilecek misiniz? Ya da siz sayın kulüp başkanı, bir “makbul müşteri taraftar” tipi yaratıp, kalan milyonlarca Galatasaraylıyı stadın kapısından sokmayacağınız bir düzen kurduğunuz için özür dileyebilecek misiniz?

Bekliyorum...

** Başlık Ferhan Şensoy’un Soyut Padişah’ından alınmadır, konuyla ilgisi hiç yoktur.*

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yasaya karşı santrayla omuz omuza!

Dağhan Irak 21.01.2011

Malumunuz şanlı spor kulüplerimizin yöneticileri, daha da şanlı devlet erkânımız ve cevval medyamız kendi yarattığı şiddet kültürünün futbol sahalarındaki yansımalarını “çözmek” için bir süredir yeni bir yasanın davullarını çalıyor.

Herşeyden önce şunu ortaya koyarak başlamak lazım. Adaletin olmadığı yerde hiçbir şey, en başta da barış olmaz. Hiçbir sorunu da çözemezsiniz. Çünkü adaletin ve demokrasinin olmadığı yerde yasalar, yalnızca onları yapanların çıkarına işler.

Bu ülkede insanlar yargının verdiği kararları sindiremiyorken, kolluk kuvvetleri kurumsallaşmış şiddet aygıtı olarak görev yapıyorken, spor sahalarındaki şiddeti polisiye tedbirlerle ya da yasalarla çözmeye inanmanın

mantık kaldırır tarafı yok. Türkiye’de bu sorun benzer yöntemlerle çözülmeye daha önce de çok çalışıldı. Sonuç alınamadı. Gerçekten bir anlam ifade eden ve sonuç veren tek hareket, Beşiktaşlı Mühendis Oktay’ın ölümünden sonra taraftarların kendi aralarında aldıkları barış kararı oldu. Bugün eğer on beş sene öncesinin sokak kavgalarını görmüyorsak bunda polisin ya da idari kararların zerre kadar payı yok. Taraftarların sağduyusunun eseridir o.

Şu son dönemde yaşanan olaylara baktığımızda; **devletin, federasyonun, kulüplerin ve futbolda fırsat gören sermayenin Türkiye’deki futbolu istemeyen öğelerden temizlenmiş bir rant alanı yapmaya çalıştığını anlıyoruz.** Yapılan açıklamalar ve girişilen eylemler bize bunu gösteriyor. Hükümetin hazırladığı yasa tasarısından tutun da, kulüplerin politikalarına kadar herşey bize bir dikey yapının dayatıldığını gösteriyor. Taraftarın ya en altta olduğu ya da belki hiç olmadığı bir yapı bu. **Devlet, federasyon ve kulüpler kimin taraftar sayılıp sayılamayacağını kararını vermeye çalışıyor. Kuralları kendisi koyuyor ve uymayana “gidin” diyor. Başlangıçta olaylara karışanlar “taraftar” değildi, sonra lisanslı ürün giymeye, kombine almaya parası yetmeyenler de “taraftar”dan sayılmamaya başlandı. Ve nihayetinde başbakanı ısıklayan taraftar değildir’e kadar geldik.**

Şimdi önümüze konulan yasa, bu zihniyeti destekliyor ve cesaretlendiriyor. Yasa, taraftarı muhatap almadığı gibi, keyfi uygulamaların yolunu yapan muğlâklıklar içeriyor. Tribünlerin sosyal gerçeklerini anlamadığı gibi bunu sağlayacak bir kurum da önermiyor. Herşey son derece belirsiz bir “spor ahlakına uygunluk” esasına göre düzenlenmiş, buna uymayana basıyor sopayı. Bu **“spor ahlakına uygunluk”, RTÜK Yasası’ndaki “Türk aile yapısı” gibi bir şey, nereye çeksen oraya gidiyor. Peki, “spor ahlakı”nın tanımını kim yapıyor?** Tabii yasama ve yürütme. Yani yine koyanın ve uygulayanın keyfine göre çalışacak bir başka yasa.

Dahası bu yasa, taraftarı kontrol edilecek bir kalabalık olarak algılıyor ve bu kontrolü sağlamak için de taraftarları iyice kulüplerin tahakkümüne sokuyor. Karar alma sürecine sözüm ona katılacak taraftarları kulüpler belirliyor. Kulüplerin taraftara tahakkümü iyice derinleştirildiği gibi, buna bir de yasal çatı getiriliyor. 1980’lerden beri tüm dünyada var olan bağımsız taraftar oluşumlarının nereden baksanız elli yıl gerisinde bu yasa.

Futbol yöneticileriyle taraftarların çıkarı bir değil, hiçbir zaman da olmadı. Yönetimlerle taraftarların ilişkisi ancak sınıfsal perspektifle gözlemlendiğinde mantıklı sonuçlara ulaşılabilir. Taraftarın sırtından gelir elde etmeyi hedefleyen yönetimlerin tribünlerle aynı dili konuştuğunu iddia etmek ya ideolojik basiretsizliğe ya da kötü niyete işaret eder.

Türkiye’de futbol yönetimi “şiddet”i çözmek filan istemiyor, yalnızca görünürlüğünü azaltmak istiyor.

Taraftarları kendi çıkarını korumaktan uzak tutan, kulüp yönetimlerinin tebaası hâline getiren şiddet kültüründen, taraftarı taraftara kırdıran kulüp milliyetçiliğinden elde ettiği rantı kaybetmek gibi bir niyeti hiç yok. Dolayısıyla bu yasa yalnızca stadyum mahallindeki şiddeti cezalandırıyor, futbolda şiddeti yaratan koşullara elini bile sürmüyor. Şiddet, ekranlara yansımadağı, futbolun cilasını bozmadığı sürece futbolun egemenlerinin derdi değil, hatta çoğu kez yararlarına.

Peki, taraftarın tebaalaştırıldığı, sağılacak inek, yolunacak kaz gibi görüldüğü, itilip kakıldığı bu ortamdan nasıl çıkılır? Cevabı çok basit aslında. **Taraftarın öncelikle kendi kimliğine, çıkarına sahip çıkması, bunun egemenler tarafından dayatılan “kulüp kimliği” tarafından asimile edilmesine engel olması lazım. Kulüp milliyetçiliğini reddetmek, farklı takım taraftarlarının ortak çıkarını görmek bu noktada hayati önemde. Sonrası ise örgütlenmeye bakıyor. Kulüpler ve bölgeler düzeyinde bağımsız taraftar federasyonları kurmak ve ulusal bir konfederasyona, bir “Taraftarlar Sendikası”na dönüşmek ve karar alma süreçlerine dâhil olmak için kulüpleri, federasyonu, hükümeti baskı altına almak ilk**

aşamanın öncelikli hedefleri. Sonrasında ise futbolun egemenlerini taraftarın çıkarına kararlar almaya zorlamaya geliyor sıra.

Ve ne olursa olsun, ilk iş, tüm tribün halkları olarak bütün gücümüzle bu tuzak yasaya karşı durmamız gerekiyor.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kanlı Pazar'ın ardından...

Dağhan Irak 01.02.2011

Yıllar boyunca Kuzey İrlanda'da kimlik herşey oldu. Hayata bakışı, yaşayışı, girip çıktığınız mahalleleri, hatta yaptığınız sporları bile o belirledi. Protestanlarla Katoliklerin, bir diğer deyişle Britanya yanlılarıyla Cumhuriyetçilerin bölünmüşlüğü, aynı zamanda hayatı da ortadan bölüyordu.

Marc Mulholland, Kuzey İrlanda'daki insanların kimliklerine olan adanmışlıklarını yıllar boyunca kemikleşen ve artık içselleştirilmiş kolektif korkularla açıklıyor. **İrlanda sorunu iki tarafın birden kazanabileceği bir sorun değildi. Bir taraf Kuzey İrlanda'nın Britanya yönetiminde olmasını istiyordu, diğer taraf ise İrlanda Cumhuriyeti'ne bağlanmasını. İnsanlar karşı tarafın istediği olduğunda ilk iş olarak diğer tarafı yok edeceğini düşünüyor, sorunu bir varoluş sorunu olarak algıliyordu. İşte bölünmüşlüğü yıllarca kader yapan bu korkuydu.**

Sekterlik sporu da can evinden vurdu. Protestanlarla Katolikler futbolla rugby'yi kendi aralarında paylaşıp, diğerine ellerini bile sürmediler. Cumhuriyetçi Katolikler Ada'nın güneyinde popüler olan rugby'yi benimsediler. Bu spor dalında Kuzey İrlanda ve İrlanda Cumhuriyeti tek bir milli takımda buluştu. Tek bayrak altında buluşan ve tek bir marş söyleyen (her ne kadar o bayrak ve marş resmî olmasa da) Kuzeyliler ve Güneylilerden oluşan bu takım tüm milliyetçi İrlandalıların rüyasıydı. Futbol ise Kuzey'deki Protestanlara kalmıştı. Koca ligde Protestan taraftar tabanına sahip tek bir takım vardı. O takım, yani Derry City, gittiği her yerde kraliyet yanlısı sloganlarla karşılanıyor, Britanya güvenlik güçleri tarafından hırpalanıyordu. Derry'nin evsahibi olduğu maçlarda da durum farklı değildi. Katolik taraftarlar rakiplerini Cumhuriyetçi sloganlarla karşılıyor, pek çok maç taraftarların Britanya polisiyle çatışmasıyla sona eriyordu. Derry City çareyi Ada'nın diğer tarafına geçmekte buldu. FIFA'dan özel izin alan kulüp İrlanda Cumhuriyeti Ligi'nde oynamaya başladı. UEFA'ya başvurarak iç saha maçlarında kendi güvenliklerini kendileri sağlamanın iznini de kopardılar. Derry City'nin stadyumu Brandywell, şehrin içinde Kuzey'den kopuk bir adaydı adeta. Kuzey İrlanda futbolu ise tamamen Protestanlara kalmıştı.

Sorun 1998'deki Belfast Antlaşması'yla çözüm buldu. İki tarafın da istediği olmayan ama iki tarafın da korkmadan yaşayabileceği yeni bir kader çizildi coğrafyaya. Milliyetçiliğin, sekterliğin taleplerindense adaletin, barışın ve demokrasinin hâkim olacağı, birarada yaşamı sağlamaya yönelik adımlar atıldı. Kimse diyalogdan kaçmadı, yollar tıkanca bile vazgeçilmedi. Birinin diğerine dayatmadığı, herkesin payı olan bir çözüm üretildi.

Ancak yıllar geçmesine rağmen İrlanda'da hâlâ sekterliğin izlerine rastlanabiliyor. Tribünler tek kültürlü ve milliyetçiliğe oldukça açık. **Özellikle Kuzey İrlanda futbolu Kraliyet yanlılığının kalesi gibi. Federasyon sekterliğe karşı mücadelede ne kadar istekli olursa olsun sonuç alınamıyor. Maçlar çoğu kez şovenizm gösterilerine sahne oluyor. Bölgede çoğunlukta Katoliklerin uzak durduğu futbol, durum böyle olunca**

yerinde sayıyor, gelişmiyor. Geçmişte bu durum, George Best gibi bir efsanenin Dünya Kupası göremeden göçüp gitmesine yol açtı. Protestan Best, bu bölünmüşlüğü ülke futboluna fayda getirmediğinin farkındaydı ve güneydeki Katoliklerle ortak milli takım kurma fikrine en çok destekleyenlerden biriydi.

Geçtiğimiz pazar, Kanlı Pazar'ın 39. yıldönümüydü. Geçen yıllarda akan onca kana rağmen İrlandalılar huzuru bulmayı başardılar. Ancak geriye sekterliğin futbol sahalarındaki çirkin yüzü kaldı. Aynı sekterlik, aynı milliyetçi isteri bugün başka tribünlerde de karşımıza çıkıyor. İsrail'de, Kıbrıs'ta, hatta ülkemizin içinde çözümden uzağız. Spor sahaları bu sorunları yeniden ve daha güçlü bir şekilde üretecek şekilde kullanılıyor. **Tribünler kendi kaderine bırakıldığında şovenist manipülasyona sonuna kadar açık, bunun örneklerini geçtiğimiz yıl çok gördük. Bu yüzden İrlanda'da, Türkiye'de ve her yerde mücadele gerekiyor, ayrımcılığa karşı ve birarada yaşam için...**

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başka bir adamın yedeği...

Daghan Irak 10.02.2011

Tarih çoğunlukla yalnızca kazananları yazar. Ama anlatılan hikâye aslında kaybedenlerin hikâyesidir. Çünkü insan beyni kaybettiklerini ya da en azından kaybetme hissini asla unutmaz. İnsanın yaşama tutkuyla sarılması bile aslında onu kaybetmekten korkmasındandır. Futbola olan tutkumuz, acaba gerçekten ve tamamen zaferlerin tadından mı, yoksa midemize yumruk gibi inen yenilgileri unutamadığımızdan mı?

"Bilmem kaçınıcı dakikada, üstelik Zidane oyundan çıkıyor. İnsanlar Ribery'yi bekliyor, başkalarını bekliyor, senin dışında başka birini bekliyor, kim olursa olsun. Sen oyuna giriyorsun, insanlar ısıklıyor. İşin garip yanı, stadyumda beni ısıklayan insanlar tanısam çok seveceğimi bildiğim insanlar. Mahallelerinde sıradan hayatlar yaşayan, olağanüstü yetenekleri olmayan insanlar. Ben sahada onları savunuyorum. Politik olarak, sosyal olarak, ne dersiniz deyin, ben onları savunuyorum. Belki bir paradoks ama beni ısıklamaları onları savunmamı engellemiyor."

Yıllar sonra bir gün İstanbul'da oynanan efsane Milan-Liverpool finalini izleyenlerin kenarda otururken görüp "kimdi yahu bu herif" diye soracakları ve ismini bir türlü doğru düzgün hatırlayamayacakları adam **Vikash Dhorasoo**. O günkü üzüntüsü bile anonim, Maldini'nin, Kaka'nın, Shevchenko'nun ağlayan yüzlerinin arkasında bir yerde, buğulu beyaz bir fonda bir uğultu sadece. Yine Almanya'daki Dünya Kupası'nda final maçının figürasyonundan yine Vikash sorumlu. Zidane'ın veda maçında ne oyuna giriyor, ne de Trezeguet gibi penaltılarda topu direğe vurup Raymond Domenech'in kara listesine. Yine de sessiz sedasız, kimsenin haberi olmadan tarihe izini bırakıyor Vikash. Büyük bir şey değil belki, bir çocuğun ya da bir sokak köpeğinin ıslak çimentoya ayağını basması ve artık kaldırımın tarihinin bir parçası olması gibi...

Substitute (Yedek), Vikash Dhorasoo'nun 2006 Dünya Kupası'nda Fred Poulet'yle birlikte çektiği filmin adı. Poulet turnuva başında Vikash'a Super-8 kamera kullanmayı öğretiyor, bir de ses kayıt aleti veriyor ("aynı anda çalıştır, çünkü Super-8 ses almıyor"). Filmde Vikash çoğunlukla yalnız, maç görüntüleri yok, başka oyuncular nadiren gözüküyor. Neredeyse pornografik sayılabilecek kadar takıntılı "Zidane" belgeseli gibi oyuncunun ayaklarına, gözlerine doksan dakika boyunca bıkıp usanmaksızın zoom yapıyor. Aksine tam bir

genel plan belgeseli; Vikash, Fred'in çektiği görüntülerde hep atmosferin bir parçası, kendi çektiği görüntülerde ise zaten yok, tabii aynanın önünde durmuyorsa. Tıpkı Dünya Kupası'nda Zidane'ın arkasında durmadığı zaman insanların görmediği gibi...

"Millî takımı bırakıyorum. Çağrılırsam reddetmem ama artık isteğim kalmadı. Bırakıyorum çünkü insanlar da artık benim orada olmamdan bıktı."

Vikash, millî takımdan istifa etmişti, bir yıl sonra ise Paris St. Germain'de "işine son verilecekti". Yıldız olmaktansa sahada hayattan biri olmayı tercih etmişti, işine de öyle son verildi, "kontratı feshedilmedi", kendisini stadyumda ısıklayan fabrika işçisi gibi yol verildi kendisine. Bir yıl sonra Livorno'da futbolu bıraktı. Milan'da oynadı, Lyon'da oynadı, Bordeaux'da, Fransa Millî Takımı'nda oynadı ama hiç yıldız olmadı. Futbol kariyerinde yıllarca eşcinsellerin haklarını savundu ama seçimlerde destek verdiği Paris'in gey Belediye Başkanı Delanoe onunla tanıştığında doğma büyüme Normandiyalı Vikash'a Fransızca bilip bilmediğini sormuştu. Ne kadar uğraşırsa uğraşsın görünür olmayanlardan biriydi Vikash, tıpkı pek çoğumuz gibi. Kendi filminde bile diğerleri gibi hatıra fotoğrafları çeken biriydi, o kadar.

Vikash Dhorasoo hepimiz için oynadı, adını hatırlayamayalım diye. O yalnızca "başka bir adamın yedeği", The Who'nun dediği gibi...

"1998'deki çocuklar kendilerini zafer konseptiyle meşrulaştırdılar. Ancak bir şeyleri bilme ve söyleyebilme hakkı yalnız onlara ait değil. Bu yüzden ben kaybeden Fransa'yı savunmayı tercih ediyorum. Ben başarısızlığa inanıyorum. Eğer 1998'dekiler iktidarı eline alacaksa, bu kaybedenlerin var olma hakkının olmadığı anlamına gelir."

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aya da gidelim başkan...

Dağhan Irak 15.02.2011

Benimkine Beşiktaş'ı uzaktan sevmek denebilir pekâlâ, ama uzaklığı mekân değil zaman olarak algılamak kaydıyla. Çok uzak zamanlarda kalan bir Beşiktaş'ım var benim, onu hâlâ pek yakından seviyorum. **Kurt Vonnegut'un romanlarındaki uzaylılar gibi, benim de dördüncü boyutum var. Bir zamanlar varolmuş şeyler, benim için sonsuza kadar başka bir düzlemde varolabiliyor. Bir zamanların Beşiktaş'ı benim için tüm zamanların Beşiktaş'ı, onu her zaman seviyorum.** Hem beni bu zamanın Beşiktaş'ının zararlarından da uzak tutuyor. Ne zenginler tarafından talan edilen semti görüyorum, ne de ismini yıkım ekibine sattıkları İnönü'yü...

Lakin arada benim de boşluğuma geliyor ve kendimi âhırzaman Beşiktaş'ına kulak kabartırken buluyorum. Şunu söyleyeyim, hiç iyi bir deneyim değil. **Sorun Beşiktaş'ın puan sıralamasında gerilerde kalması filan değil, benim kendi Beşiktaş'ım her sene "şerefli ikinci"yken, bu Beşiktaş'ın kaçınıcı olduğunu ne yapayım?** Benim derdim genel "olan biten"le, hatta olanlardan çok bitenlerle aslında.

Takım şöyleymiş, diziliş böyleymiş, takım gol atamıyormuş hepsi bir yana da, şu takımda o eski Beşiktaş'a benzeyen belki üç şeyden ikisi olan Bobo'yla Ernst'e yapılan nedir? Bu adamcağızların mütevazılıkları mı sorun? Her sene kapının önüne koymaya kalktığınız ama sonunda hep sizi kurtaran Bobo'nun iş ahlâkı mı? Bu

adamcağızı Portekiz'in dünyaya ihraç ettiği en pahalı korkulukla takas etmenin mantığı nedir? Ne yapıyorsunuz?

Aslına bakarsanız meselenin kökeni biz kelaynakları sokağa atan loca meselesine kadar gider dayanır da, son bir senede işin suyunun iyice çıktığı muhakkak. **Daha geçtiğimiz sene korumalarını taraftarın üzerine salanların bu sene “yeter”den “yetmez”e terfisiyle pıhtı attı Kara Kartal’ın beyninde. Ekselansları Başkan, dünyanın en eksantrik iş modeliyle kendisine borçlandırarak büyüttüğü kulübe yıldızları doldurup övgüyü toplayınca bugünlere nasıl geleceğimiz belli olmuştu. Taraftar “yetmez” dedikçe transferlerin altı harlandı, ara transferde de sonunda Uzanların İstanbulspor’u tadı yakalandı, hayırlı olsun.**

Hadi büyük kulüpler isteyince yabancı sınırı alabildiğine genişletilebiliyor da, futbol hâlâ on bir kişiyle oynanıyor tabii. Yeni transferleri, bir de başkanın vaktinde ederinin on katına aldıklarını oynatmamak olmaz, ama onları vitrine koyunca da bazıları hâliyle taca çıkıyor. **Beşiktaş’ta da piyango Ernst’le Bobo’ya çıktı.**

Beşiktaş taraftarı eski yerli bilimkurgu filmlerdeki astronot kıyafetlerini andıran yepisyeni metalik gri formlarıyla başlangıçta pek mutlulardı belki, ama takımın maç filan kazanamadığının onlar da farkındalar. Ancak bu farkındalık onları yıldız sarhoşluğundan kurtarır mı emin değilim açıkçası. Bunun faturası muhtemelen Schuster’e çıkar ya da alakasız başka bir kurban bulunur. Kurbanların yerine de yeni yıldızlar gelir.

Benim Beşiktaş’ımdan bu Beşiktaş’a bakınca, bunları hazmetmek çok zor. Her kulübün tarihinde transfer meraklısı başkanlar, korkunç mali denemeler bulunabilir de, Beşiktaş taraftarının düşürüldüğü durum hakikaten çok acı. **Bu taraftarı, yıldız müptelası hâline getirmenin affedilecek tarafı yok.**

Eski Beşiktaş’tan yeni Beşiktaş’a bakınca şunu görüyorum. Beşiktaş taraftarı başarının yıldızlarla dolu bir kadrodan geçtiğini öylesine kabullenmişler ki, varolan durumu bu varsayıma uyacak şekilde yorumlamaya çalışıyorlar. “Bu sene hedef lig değil” var mesela. Azıdışleri çekilip yerine zorla altın dişler sokuşturulmuş bu kadronun başarılı olabileceği nasıl bir turnuva tahayyül ediliyor acaba? Sanki Beşiktaş lig maçlarını önemsemediği için kaybediyormuş gibi bir algılama mevcut. O zaman A2 takımıyla çıkılsın maçlara, zaten yönetimin vaktinde düşünmediği şey değil. Hani takımın konsantrasyonunu banyo süngerine çevirip Liverpool’dan sekiz yedirdikleri zaman...

Benim bildiğim Beşiktaş taraftarı bu değil. **Benim bildiğim Beşiktaş taraftarı Bobo gibi, Ernst gibi işini düzgün ve dürüstçe yapan adamlara her zaman o taraftara yıldızlara olduğundan daha yakın oldu. Benim bildiğim Beşiktaş taraftarı sevinmek için sevmeyi, bu takımı da yıldızlar var diye tutmadı.**

Belki de ben bir şey bilmiyorumdur.

İyisi mi ben kendi Beşiktaş’ıma döneyim.

Yeni Beşiktaş’a da Dinar Badosu’ndan bir şarkı armağan edeyim.

Yıldız yıldız gezelim

Gezelim görelim

Aya da gidelim...

Allah be!

daghan@daghanirak.com

Sorumsuzluğun sorumluluğunu almak...

Dağhan Irak 18.02.2011

Öğlenin ilk saatlerinde Gökmen Özdemir'in *twitter* hesabından aldım haberi. **Diana Taurasi'nin doping cezasının kalkacağı**nı söylüyordu. Bizim *Eurosport*'taki ekibi alarma geçirdim ve kendim bilgi aramaya başladım. Zaten kısa süre içinde Fenerbahçe'den açıklama geldi. Olayın baştan beri en önemli aktörlerinden biri olan Türkiye Basketbol Federasyonu ne demiş diye internet sitelerine girdim.

Gördüğüm şu; Başkan Turgay Demirel'in rahatlıkla duvar kağıdı olarak kullanılabilecek büyüklükteki bir fotoğrafı ve kendisiyle yıldızlar basketbolu hakkında yapılan röportaj! Bu kadar...

Aklıma bu olay ilk patlak verdiği günlerde yaşananlar geldi. İlk iş Fenerbahçe Kulübü'nde çalışan bir dostumu aramıştım. Bana **Diana Taurasi'nin ruh hâlini ve yaşadığı şoku** anlatmıştı. Kendim de açıkçası **pek akıl erdirememiştim, spor hayatında kazanabileceği hemen hemen herşeyi kazanmış bir sporcunun doping yapma ihtiyacı hissedebileceğine**. Sonrasında ise Federasyon Sağlık Kurulu Başkanı Prof. Dr. Turgay Atasü'nün daha B numunesi açılmadan "o da dopingli çıkar" yollu açıklaması, A numune raporlarının federasyonun resmî sitesinden yayınlanması gibi inanılmaz hatalar yapıldı. Raporların basına sızması tüm dünyada sıradandı da, detaylı olarak resmî siteden yayınlanması ilginçti. Daha sürecin başlarında Diana Taurasi'nin masum olabileceğine dair tüm şüpheler sanki ortadan kaldırılmaya çalışılıyordu. Ama Taurasi'nin durumu hakkında bu kadar net tavır alan federasyon, diğer taraftan da kulübün isteğini kabul ediyor ve numuneleri bir de Köln'e gönderiyordu. Turgay Demirel'in kulübün baskısına direnemeyerek inisiyatif aldığı, Turgay Atasü'nün istifadan güçlkle döndürüldüğü konuşuluyordu. Olayın federasyon tarafı ciddi bir curcunaydı.

O gün **numunelerin Köln'e gönderilmesine isyan eden Hacettepe Üniversitesi Doping Merkezi**, dün **A ve B numunelerine dair raporları geri çektiğini açıkladı**. Federasyon sitesinden bayrak gibi sallanan, son detayına kadar basına yansıyan ve **Taurasi'nin kariyerine leke olarak düşen raporları yani...**

Yaşanmakta olanın çok büyük bir skandal olduğunu inkâr edebilecek kimsenin olduğunu sanmıyorum. Ülkemize herhangi bir spor dalında gelmiş en kariyerli sporculardan biri kaçtı, dahası onuru kırıldı. **Eskiden Taurasi deyince akla inanılmaz performansları gelirdi, şimdi ise doping geliyor. Bir sporcuya bunu yapmak için elinizde ciddi deliller olmalı. Aksi takdirde de bunun hesabını verebilmelisiniz.**

Bundan iki gün önce ünlü bisikletçi Alberto Contador da temize çıktı. Orada da belgeler, raporlar basına düştü. Ama İspanya Bisiklet Federasyonu olayın doğrudan tarafı olmadı. İlk raporlara göre ceza verdi, ikinci raporlarla sporcunun suçlu olmadığı ortaya çıkınca cezayı kaldırdı. Yapması gerekeni yaptı, üstelik Contador'un olayı herkesin yorum yaptığı bir büyük hengâmeye dönüşmüşken. Federasyon bu nedenle Uluslararası Bisiklet Birliği'nden de teşekkür aldı. Aslında oradakiler de fazla bir şey yapmadılar, işlerini yaptılar. Adı her gün dopinge anılan ve bu konuda basketboldan çok daha kötü bir şöhrete sahip olan bisiklet sporunun imajına büyük katkıda bulunmuş oldular.

Türkiye'ye dönersek, **yaşanan olay uluslararası boyutta etki yapacak bir rezalet**. O spor yöneticilerinin pek bayıldığı **"marka değeri"ne nasıl zarar verilebileceğinin şahane bir örneği**. "Marka değeri" yalnızca basketbolu şifreli kanallara satıp paraları saymak değil, yalnızca büyük organizasyon yapıp onun kredisini

toplamak değil. "Marka değeri" asıl bu. Doğru düzgün iş yapmak ve herkesin adaletinize güvenmesini sağlamak...

Ben federasyonun bu olayda kötü niyetli olduğunu kesinlikle düşünmüyorum. Ama yapılan işgüzarlıktır.

Belli bir mantığa oturan ilkeleriniz varsa, hata yapsanız bile düzeltme şansınız olur. En azından kimse iyi niyetinizden şüphe etmez. Ama **siz hata değil "yanlış" yapmışsanız ve skandala davetiye çıkarmışsanız, bunun sorumluluğunu almak zorundasınız.**

İnsanlar Basketbol Federasyonu'ndan yalnızca işini yapmasını bekliyor, işlerin doğru düzgün bir organizasyon yapısıyla ilkeler üzerinden yürümesini... O zaman ne federasyonun işgüzarlık edip şov yapmasına gerek kalacak, ne de başkanın kendisinden bahsettirmek için resmi siteye dev posterlerini koydurmasına...

O kadar da zor değil aslında...

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hastane pencereden görünen Beşiktaş

Dağhan Irak 22.02.2011

Ben doğuştan arızalı gelmiş bir **kalbin arızalarını giderme ve yeni bir hayata başlama umuduyla bu üçe bölünmüş hastane odasında yatarken, Beşiktaş yeni bir hayat sandığı bir maceranın çöküşüyle yüzleşiyordu.** Yoęun bakımdan hemen hemen yeni çıkmış **biri izlemediği bir maçı yorumlayabilir mi, denemeden bilemeyiz. Benim yapmaya çalıştığım şu anda bu,** bakarsınız işe yarar.

Beşiktaş-Fenerbahçe maçı siyah-beyazlıların ağır bir sarhoşluğun kötü akşamdan kalmalığını yaşadığı kimbilir kaçınıcı maç oldu. Yıldızların parlaklığına dayanan bu devamlı esrikliğin çaresi bulunmaz bir alkolizme dönüşmemesi için belki de ciddi müdahale yapmanın zamanı gelmiştir.

Beşiktaş'ın ve Beşiktaş taraftarının yönetim tarafından müptelası edildiği yıldız yağmurundan olumlu tek bir pay çıkaramadığını bir an önce anlaması gerek. Takım iyi futbol oynamıyor, kimyası bozuk ve en önemli Beşiktaş'a benzer bir tarafı yok. **Oyuncular Beşiktaş ruhunu hissetmiyorlar,** alınan gereksiz inisiyatiflerin ve neredeyse her maç görülen kırmızı kartların sebebi bu. **Herkes Beşiktaş için oynuyormuş gibi yaparken kendisi için oynuyor.** Şu an elde olan ekibin kurulmasının arkasındaki tek neden Beşiktaş'ın Galatasaray'la ve Fenerbahçe'yle neden sokulduğu hiç belli olmayan o hiç gereksiz sidikyarışını kazanmaya duyduğu anlamsız ihtiras. Bu tutku her geçen gün Beşiktaş taraftarını da bir girdap gibi içine alıyor ve Beşiktaş'ı maddi ve manevi anlamda geri dönüşü mümkün olmayacak felaketlere götürüyor.

Oysa Beşiktaş'ın tarihte başarılı olmuş bütün kadroları, Kara Kartal'ın zirveyi görmesi için gerekli reçeteyi veriyor. Uyumlu ve düzenli bir takım, işlerini yapan mütevazı oyuncular ve kendi çıkarlarını Beşiktaş'ın çıkarlarının üstüne koymayan bir yönetim. Yani Beşiktaş deyince bildiğimiz, anladığımız neyse o. Ne Gordon Milne'in Zekili, Şenollu, Recepli kadrosu, ne Lucescu'nun zaman zaman beklerinde Serdar ve Niyazi'nin oynadığı takımı, Beşiktaşlı olmaya çalışan insan topluluklarıydı. O takımların üç ya da dört yıldızı hiçbir zaman

takımın üstünde olmadı, kendi kafasına göre saz çalmadı. Takımlar farklı olsa da, onların ortak paydası Beşiktaşlılık oldu. Şimdiki takımda da bunu yapabilecek oyuncular var, yalnızca kimse farkında değil. Bunlardan biri kovuldu, ikisinin kalbi kırıldı ama olan bitenin tamiri hâlâ mümkün.

Yeter ki Beşiktaş ve Beşiktaşlılar derin bir nefes alarak yeni bir hayata başlamakta niyetli olsunlar. Tıpkı benim şu an üçe bölünmüş hastane odamda yapmaya çalıştığım gibi...

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çim sahanın yeşili, Cemahiriye'nin celali...

Dağhan Irak 25.02.2011

Muammer Kaddafi, 1969'da ülkedeki Amerikan ve İngiliz çıkarlarının koruyucusu Kral Birinci İdris'i tam da Türkiye'de tedavi görürken kansız bir darbeyle devirip ülkenin başına geçtiğinde daha nihai rütbesi olan albaylığa bile terfi etmemişti. General Nasır hayranı bu genç adam, Libya'da işlerin ancak aşiretlerin birbirlerine olan düşmanlıklarını idare ederek yürütülebildiğini biliyordu. **Kaddafi'nin çılgınlıkları –The Guardian** yazarı Brian Whitaker'ın iki gün önce yaptığı saptamayı ödünç alırsak- **“ne olursa olsun bir mantığa dayanıyordu” ve o mantık onu bugüne kadar iktidarda tuttu.** Öyle ki **ülkeyi yönetmek için bir unvana ya da bir anayasaya bile hiç ihtiyaç duymadı.** Başka koşullarda Kaddafi'nin kendi icat ettiği ve bir nevi milliyetçi devlet kapitalizmi diyebileceğimiz “cemahiriye” sistemini işletmek, hele ki ortada inanılmaz bir petrol rantı varken sağlam bir devlet aygıtı gerektirebilirdi. Ancak Kaddafi'nin sisteminde herkes birbirinin elini kolunu bağlıyor, Albay da elinde meşhur Yeşil Kitap'ıyla gönül rahatlığıyla vaaz verebiliyordu. **Tâ ki geçtiğimiz aya kadar...**

Kaddafi'ye karşı başlayan isyanı *El Cezire* İngilizce yayınından takip ederken **Libya Devlet Televizyonu'nun, yani propaganda kanalının yayınladığı Kaddafi lehindeki gösterilere denk geldim.** Bir görüntü özellikle dikkatimi çekti, göstericilerden kameraya en yakın olanının taktığı atkı. Önce o yeşil atkının ne olduğunu anlamadım, zira **Libya'nın devlet bayrağı gibi, göstericilerin kıyafetleri de yemyeşildi.** Ancak sonrasında **o atkının başkentten en büyük spor kulübü El Ahli Trablus'a ait olduğunu fark ettim.** O görüntü şimdi size anlatacağım hikâyeyi yazmaya itti beni.

Libya'da futbol, Kaddafi'nin oğlu Said'in parmağının ucunda dönüyor. Bu enteresan genç adamı, Juventus Kulübü'ne olan hissedarlığından, İtalya Ligi'ndeki kulüplerdeki birkaç maçlık futbolculuk deneyiminden mutlaka hatırlıyorsunuzdur. Said'in futbol geçmişi yalnızca bu kadarla sınırlı değil. Libya'da kulüp yöneticiliği yapan küçük Kaddafi'nin federasyon başkanlığı, El Ahli Trablus'taki takım kaptanlığıyla neredeyse aynı döneme rastlıyor. Ülke insanın babasının malı olunca...

Said'in oynadığı El Ahli Trablus'un rengi, daha önce söylediğim gibi Libya bayrağıyla aynı, yeşil. El Ahli de Arapçada “ulusal” anlamına geliyor. İşin içine Kaddafi'yi de koyun, neredeyse millî takım durumundalar. Ama bu durum, Mısır'da ülkenin yüzde yetmişinin tuttuğu aynı isimli El Ahli'ninki gibi büyük halk desteğinden kaynaklanmıyor. **Trablus'taki El Ahli, olsa olsa Kaddafi'nin Cemahiriye'sinin takımı.** Onun

dışında sportif ve politik rekabetlerin üstüne çıkacak bir durumu yok. El Ahli'nin Trablus'ta El İttihad'la rekabeti zaten meşhur. Ama benim asıl değineceğim başka bir mesele.

Arap dünyasında El Ahliler bitmez ya, **bir El Ahli de Bingazi'de var. Bingazi, hükümdarlığı boyunca Muammer Kaddafi'ye en fazla yan bakan şehir, buranın El Ahlisi de oğul Kaddafi'ye kolay kolay boyun eğmiyor.** Kırmızı formalılar, her maçta başkent ekibine kafa tutuyor, ara ara mağlubiyete uğrattıyor. Çok geçmeden hakemler devreye giriyor, Trablus takımına olmadık goller, penaltılar armağan ediliyor. **Bingazi takımı sahadan çekilmek istiyor, baba Kaddafi'nin askerlerinin zoruyla geri dönmek zorunda kalıyor.** Sonunda **El Ahli Bingazi taraftarı, hakemlerin Said'in düdüğünü çaldığını her maçta sahayı işgal etmeyi alışkanlık hâline getiriyorlar.** Bunun sonucu ise stadyumlarının başlarına yıkılması oluyor. Bingazi'deki stadyum 1999'da bir gün, önceden haber verilmeksizin yıkılıyor, kulüp müzesi enkaz altında kalıyor. Federasyonla kulübün gerginliği daha sonra azalıyor ve **El Ahli Bingazi yeni Hugo Chavez Stadyumu'na taşıyor ama Libya'daki iktidar karşıtlığının da en sağlam nüvelerinden biri kök salmaya başlıyor...**

Bugün Libya'da El Ahli'nin yeşili, çim sahanın yeşili, Cemahiriye'nin yeşili hepsi birbirine karışmış vaziyette. Şurası kesin, ülkede yeni bir düzen, yeni bir futbol yapısı anlamına gelecek. Bu belki de, tarihinde daha önce Dünya Kupası görmemiş tek Kuzey Afrika ülkesi olan Libya'yı futbol haritasına yerleştirebilir. Yeşilli ya da yeşilsiz...

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

#blogumadokunma

Dağhan Irak 03.03.2011

Türkiye'de gazetecinin görevi dilini ısırmasıdır. Bu memlekette kimseye eyvallahı olmayana değil, herkese eyvallahı olana gazeteci denir. Kulübün yöneticisine, patronun kankasına, fanatik taraftara ve daha kimlere kimlere hoş gözükmezsen aç kalırsın. Bu ülkenin gazetecisinin elini kolunu ekmek derdi bağlar. Gazetecilerin değil patronların, şirketlerin, kodamanların, siyasilerin at koşturduğu medyada her biri en az üç tensikat görmüş insanlardan artık editoryal özgürlük filan bekleyemezsin.

Ve o **basın bloglara, blogculara muhtaçtır. Çünkü blogcunun gazetecinin aksine kimseye eyvallahı yoktur. Olmamalıdır...**

Geçen yaz "Bloglamak ya da Bloglamamak" başlıklı yazımda spor bloglarına kariyer basamağı gözüyle bakan, ana akım medyaya sızramak için adım sayan, işi spor basınının KPSS'sine çeviren arkadaşları eleştirdim. Yazı yerine çok güzel gitti aslında, üzerine alınıp tartışmaya katılmasını beklediğim herkes sayfa sayfa yazı döşendi bloguna. Ana avrat küfreden bile oldu.

O zaman anlamayanlar için yine üzerinden geçeceğim, hiç sorun değil.

Türkiye'de medya özgür değil, gazeteciler de öyle. Her kelimemiz, her cümlemiz bize ekmeğimize mal olur mu diye düşünmeden yazamıyoruz. Ekonomi servisi patronun ihaleye gireceği sektörleri yazamıyor, politika muhabirlerine işleyemeyecekleri konuların listesi gidiyor. **Sporun içinde de hem siyaset hem ekonomi hem de fanatizm var. Neye dokunsan elini yakıyor. Mecburen geliyor asparagas, gidiyor incir çekirdeğini doldurmayan maç yorumları... Kimse gerçek gazetecilik yapıp da aç kalmaya cesaret edemiyor.**

Gazeteciler blogculara özeniyor. Onlar gibi olmak isteyip olamıyorlar. Çünkü işin ucunda kaybedilmemesi gereken ekmek var. Bir blogcu sayfasında istediğine saydırırsın, ne okulundan atarlar, ne işinden ederler. Aynı şeyi gazetede yaz, elinde kartla turnikede kalakalırsın. Onun da acısını yaşayan bilir.

Ve ne tuhaftır, blogcular da gazetecilere özeniyorlar. Blogun özgürlüğünü, serbest stilden gelen orijinalliği ve doyuruculuğunu bir bordroya takas etmek istiyorlar. Gazeteci olunca "yırtılacağına" dair sarsılmaz bir inanç var. Sanal âlemde şişen egonun acilen ana akım medyaya tahviline olan tutku da cabası. Tabii ki herkesi kastetmiyorum ama biliyorum ki bu söz de sahibini bulacak.

Yukarıdakileri söylerken kastetmediğim biri var. Bugün Türkiye'nin en popüler spor blogunun yazarı. Hukukum da var kendisiyle. **Gazeteci.** İlk yazıda da onu kastetmemiştim, şimdi de etmiyorum. Çünkü o blogcu değil, gazeteci.

Ve şu günler onun için zor günler. Çünkü ekranlarına çıktığı kuruluş, Türkiye'deki neredeyse tüm spor bloglarını kapattırdı. Herhangi bir gazetecinin başına gelebilirdi. Şimdi ayıkla bakalım pirincin taşını. Ekmeğinden mi olası, özgürlüğünden mi? Hangisini seçse "niye yaptı" diyemem açıkçası.

İşte blogcular, gazetecilerin aksine bu durumla karşı karşıya kalmadığı için gazeteciler blogculara özeniyor. Bu işten ekmek yiyorsan, dilini kısaltırlar, bu yüzden.

Özgür kalmaya çalışan gazeteciler ise bunun bedelini sonuna kadar ödüyor. Tıpkı bana küfreden o blogcu arkadaşın yaptığı gibi **medya patronları da "Eurosport anarşisti", "Taraş anarşisti" diye yaftalıyor kafasında beni.** Kazanamadığım parayla özgürlüğümün bir kısmını satın alıyorum her ay.

Blogcu arkadaş. Bu ayki –henüz almadığım– maaşımla finanse ettiğim özgürlüğümü, seninkine katayım diyorum iznin olursa.

Bir şirket daha fazla para kazanacak diye hepinizin blogları kapatıldı. Yok yere. Haberiniz bile olmayan bir suçun cezasını çekiyorsunuz.

Şirket çıkarı kamunun çıkarını geçebilir mi? Geçerse buna hukuk denir mi? Eloğlu para kazanacak diye senin adını bile bilmeyen hâkim, sana bu kadar ağır cezayı reva görebilir?

Kafasına göre site kapattıran açgözlü şirketlere, şirketlerin üstüne takım elbise gibi oturan yasalar diken siyasilere söyleyecek hiç mi sözün yok?

Maç izlemek için para döktüğün şirket, senin blogunu elinden alıyor. Sandığa gidip de iktidar yaptığın parti, özgürlüğünü korumaya zahmet bile etmiyor.

Sen de duruyorsun.

Gözünü seveyim durma.

Biz bordro mahkûmu gazeteciler senin özgürlüğüne imreniyoruz.

O özgürlüğü iki takım elbiseliye yem etme.

Göreyim seni...

daghan@daghanirak.com

Spor değil, pazarlama kulüpleri

Dağhan Irak 04.03.2011

"Taraftarların gerçekleri sadece kulüp kanalından öğrenmesi güzel." Büyük kulüplerimizden birinin profesyonel yöneticilerinden biri buyurmuş.

Taraftarların gerçekleri öğrenmesi güzel, taraftarların kulüp kanalından gerçekleri öğrenmesi de güzel. Buraya kadar sorun yok. Peki, neden taraftarın gerçekleri "sadece" kulüp kanalından öğrenmesi bu kadar arzulanıyor? Önemli olan taraftarın kulüp hakkında doğru düzgün bilgi sahibi olması değil mi, diğer medya organları da yalan yazmasa, taraftar gerçekleri oradan da öğrenebilse güzel olmaz mı?

Hayır olmaz.

Taraftar gerçekleri "sadece" kulüp kanalından öğrenmeli.

Çünkü kulüp o kanalın aboneliğini taraftara satıyor, para kazanıyor.

Abone olan gerçeği öğrensin, parayı veren düdüğü çalsın. Parası olmayan da palavrayla yetinsin.

Zaten parası olmayana taraftar denmez ki! 175'e satılan formalardan, stadyumdan sökülen oturaklardan bile alamaz o biçareler!

İşin acı tarafı, taraftarın sağlıklı bilgiye kulüp yayın organları dışında bir yerden ulaşamaması yalnızca temenni edilen bir şey değil, bunun için eyleme de geçilmiş durumda.

Beşiktaş'tan, Galatasaray'dan, Fenerbahçe'den bir futbolcuyla yapılmış bir röportaj mı okuyacaksınız? Kulüp dergilerinin, televizyonlarının çanak söyleşilerine mahkûmsunuz. Her gelene aynı suya sabuna dokunmayan sorular, hepsinden aynı klişe cevaplar. Hepsi İstanbul'dan nasıl memnunar, antrenman tesislerinin kalitesinden nasıl etkilenmişler, havaalanındaki karşılama nasıl da süpermiş...

Hep aynı terane...

Kulüp medyasının gazetecilerinin zaten eli kolu bağlı, sorulabilecek sorular belli. Koyun kırkar gibi aynı sorular soruluyor her ay... Medyada çalışan diğer gazetecilerin de durumu farklı değil. **Bin bir takla atarak zor bela bir röportaj için kulüpten izin koparan gazeteci biliyor ki ters bir soru sorması hâlinde bu yüzyıl içinde o kulüpten başka röportaj kopartamayacak. Gelsin yine İstanbul, rakı, balık, şiş kebab, ne şiş yansın ne kebab soruları...** Gazeteci de biliyor öyle iğdiş edilmiş röportajı yapmaya değmeyeceğini, kulüp dergisinden kopyala-yapıştır'ı yeğ tutuyor. Dergisinin reklamı yapıldı diye kulüp profesyonelinin ağzı kulaklarında fiyonk oluveriyor da, okuyucu bir doğru düzgün röportaj okuyamıyor.

Hayır, bir de zannedersiniz ki, kulüplerde herşey süt liman, efendiler sefasını sürüyor.

Sen dünyanın en ünlü hocalarından birini taraftarının isteğinin aksine kovmuşsun. Stadyum yapım sürecin komediye dönmüş. Devlet erkânı kendi stadında merhum başkanına hakaretler etmiş, sen buna karşılık protesto eden taraftarına savaş açmışsın. Stadyumunda atkı açan işçiye bile tahammülün olmamış, kapının önüne koymuşsun. Stadyumu açarken kulübün kurucusunun adını anmayı unutan sen

değilmişsin gibi, bir de sponsorunla papaz olmuşsun. Burnuna değil, bingilına kadar halkla ilişkiler skandalına batmışsin haberin yok.

Peki, ne yapıyorsun durumu düzeltmek için?

Sami Yen'deki son maçta koltukları yangından mal kaçırır gibi söküp, taraftarını betona oturtuyorsun.

Kulübün açılışını şifreletiyorsun, gelmek isteyen bileti satmıyorsun. Çocukla gelmeyin diyorsun.

Teknik kadronda iki efsane var. Bir tanecik röportaj verebiliyorlar mı? Hayır. Çünkü ya kendine saklıyorsun, ya karşılığında para istiyorsun.

Deli Dumrullaşıyorsun, taraftara "Ya para verirsin ya da kulübün k'sini göremezsin" diyorsun.

Bunları yapıyorsun çünkü biliyorsun ki, bu taraftarın kulübüne sevdasına eli mahkûm. Sattığın ürünü müşteriye satsan yine razıyız da, müptelaya satar gibi satıyorsun.

Bir şeyi unutuyorsun. Bu taraftar o renkleri satış-pazarlama bölümleri, kurumsal iletişim departmanları, Futbol A.Ş'ler, Sportif A.Ş'ler yokken de seviyordu. Bu taraftar, üzerinde pijamadan bozma çubuklu pazar penyesi formalar varken de takımının peşindeydi. **Bu taraftarın armanın peşinden gitmek için sana ihtiyacı yok. Senin o armadan ekmek yiyecek için taraftara ihtiyacın var.**

Taraftar iptilânın uykusunda diye yüz buluyorsun da...

Dua et o taraftar bir gün uyanmasın...

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Benim kadın kahramanlarım

Dağhan Irak 11.03.2011

Ben bugün size iki kadın kahramanımdan bahsetmek istiyorum. Bunlardan birincisi hayatı ve sporu anlamlandırma biçimini belirledi. Diğeri ise hayat mücadelesini sporla birleştirdi ve sporda kahramanlığın aklımıza ilk gelenden çok farklı olduğunu kanıtladı.

1980'ler... Darbe sonrası, **Fatih** ışıık hızıyla muhafazakârlaşıyor. Farklı görüşlerden, hayat tarzlarından aileler hâlâ var ama yaşam onlar için zorlaşıyor. Benim yalnızca kadınlardan oluşan sosyal demokrat ailemin durumu da farklı değil. **Bugün "mahalle baskısı" denen şeyin dört başı mamurunu biz o günlerde yaşıyoruz.** Yolda yürürken aile bireylerime "Saçının teli kadar cehennemde yanacaksın" diye bağırılması vakay-ı adiyeden.

Annem evin dışında çalışıyor diye "hayat kadını" söylentisi çıkaran ilkokul arkadaşlarım ve aileleri var, öyle düşünün. Ailemin altmış seneden fazla oturduğu Fatih'ten ben ilkokulu bitirir bitirmez gidiyoruz. İşin ilginç benzer bir tahammülsüzlüğe yıllar sonra Moda'da otururken bu kez dindar insanlara karşı yapılırken şahit oluyorum. Taraflar yer değiştirmiş ama mesaj aynı: "Sen farklısın ve biz sana yaşama hakkı vermeyeceğiz."

Fatih'te yaşadıklarımız, benim kendimi az buçuk bildiğim o döneme böyle kazınmış. Ama **bu hikâyeyi bir de yeni boşanmış, üç çocukla hayata sıfırdan başlamak zorunda kalmış bir kadının gözünden okuyun. Her gün yeni bir mücadele, her gün göğüslenmesi gereken yeni zorluklar, yeni tacizler...** Bir yanda hayatta kalma ve aileyi ayakta tutma mücadelesi, diğeri yanda çıkarılan tüm zorluklara rağmen onurlu bir yaşam

sürdürme inadı... Galiba **benim annemin hikâyesi buydu**. Ve en güzeli, tüm o sıkıntılara rağmen Kemalettin Tuğcu çocukluğu olmadı benimki. Ne kadar zorluk da yaşasak, hayatın tadını çıkarıyorduk. Spor bizi hayata bağlayan şeylerden biriydi, sanırım sporun benim için hâlâ bu kadar önemli olmasının nedeni bu. **Benim pek Beşiktaşlı aileme o yıllarda Gordon Milne de yardım edince, hiç de kötü günler geçirmedik aslında**. Yalnızca o kadar da değil; Drazen Petroviçlerin, Muggsy Boguesların yıldızlaştığı Dünya Basketbol Şampiyonaları, Jayne Torvill-Christopher Deanli Artistik Patinaj Şampiyonaları, Ivan Lendl, Stefan Edbergli Wimbledonlar... **Tek kanallı ve hâlâ siyah-beyaz televizyonumuz renkli pencereler açıyordu Fatih'te sıkışıp kalmış ailemize...**

Spor benim hayatıma ailemin yaşama tutunma mücadelesi verdiği bir dönemde girdi. **Bugün çocukluğumu ve ailemin kadınlarının mücadelesini spor hikâyelerinden bağımsız düşünemiyorum**. Aynı şekilde sporu da o hayat mücadelesi olmadan anlamlandıramıyorum. Benim için spor, sürekli ve insanüstü başarı değil. Benim için spor, kazanamayacağını bildiğin zaman bile elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışmak, bütün koşullar aleyhineyken hâlâ şansını denemek, sonunda kazandığın şeyle değil, verdiğin mücadeleyle ve onun temizliğiyle gurur duymak...

Yıllar sonra öylesi bir mücadeleyi yine bir kadında buldum.

2009 Avrupa Kadınlar Futbol Şampiyonası. Rusya-İngiltere maçı. Rus takımı sürpriz bir şekilde 2-0 öne geçmiş, İngiltere gruplarda elenmenin eşiğinde. **Müzmin sakat Kelly Jayne Smith, son bir umut olarak sahaya sürülmüş.** Rusların uzaklaştırdığı bir topla orta yuvarlağın içinde buluşuyor, kaleye bakıyor ve **elli metreden ağırları buluyor. İngiltere müthiş bir geri dönüşle 3-2 kazanıyor, gruptan çıkıyor ve finale yürüyor.** Ancak Almanya çok güçlü, ilk kez finale çıkan İngiltere'yi 6-2'yle evine gönderiyor. **Hayatının en iyi turnuvası Kelly Smith için gözyaşlarıyla bitiyor.**

İngiltere'nin yetiştirdiği en özel yetenek olarak Amerika'ya futbol bursuyla gittiğinde 19 yaşındaydı Kelly, kısa sürede profesyonel lige de geçti. Ancak kariyeri boyunca peşini bırakmayacak sakatlık furçası da o zaman başlıyordu. Evinden kilometrelerce uzakta sakatlığıyla baş başa, yapayalnızdı. Yıllar sonra *Daily Mail*'den Ashley Gray'a şöyle anlatacaktı: "Ben çekingen bir insanım. Sakatlığım sırasında iyice içime döndüm ve kendi kendimin moralini bozmaya başladım. Sabahları fizyoterapistle geçirdikten sonra yalnızdım. Biraz içki belki kendimi iyi hissettirir diye düşündüm." Genç Kelly, George Best'in, Paul McGrath'ın girdiği yola giriyordu. O kadar dağılmıştı ki, Tony Adams'ın bağımlı sporcular için açtığı kliniğe yatabilmesi babasının Amerika'ya gelip onu alması gerekti.

Kelly Smith alkol bağımlılığını, majör depresyonu, diz ve bacak sakatlıklarını yendi ve futbola döndü. Önce yetiştirdiği Arsenal'de oynamaya başladı, sonrasında ise bir daha asla adım atamayacağını düşündüğü Amerika'ya döndü. 2009'da FIFA Yılın Kadın Oyuncusu ödülüne aday oldu, İngiltere'yi kadınlar futbolunda haritaya yerleştiren takımın kaptanlığını yaptı. Kelly Smith, George Best'in bile yapamadığını yapmıştı.

Kahraman olmak için bazen yeni bir güne başlayabilmek yetiyordu.

Not: Kardeşimizin katillerini ısrarla bulmayanlar "delil var" rivayet ediyor diye, yıllardır omuz omuza adalet

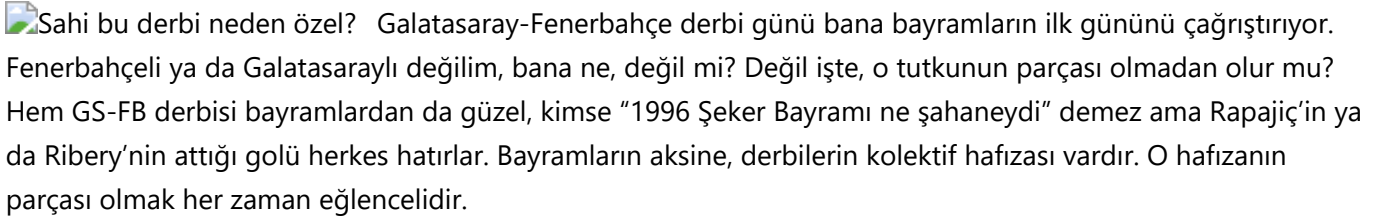
aradığımız dostları satacak değilim. **Ahmet Şık ve Nedim Şener için Pazar günü 12:00’de Taksim’deyim.**

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sahi bu derbi neden özel?

Dağhan Irak 18.03.2011

Sahi bu derbi neden özel? Galatasaray-Fenerbahçe derbi günü bana bayramların ilk gününü çağırıyor. Fenerbahçeli ya da Galatasaraylı değilim, bana ne, değil mi? Değil işte, o tutkunun parçası olmadan olur mu? Hem GS-FB derbisi bayramlardan da güzel, kimse “1996 Şeker Bayramı ne şahaneydi” demez ama Rapajıç’ın ya da Ribery’nin attığı golü herkes hatırlar. Bayramların aksine, derbilerin kolektif hafızası vardır. O hafızanın parçası olmak her zaman eğlencelidir.

Bu yazıyı yazmadan önce bu derbiyi bu kadar özel kılanın ne olduğuna kafa yordum ve nedeni sanıyorum buldum. Galatasaray-Fenerbahçe derbisini dünyadaki pek çok muadilinden ayıran şey, bence, karşıtlıkların değil benzerliklerin üzerine kurulmuş olması. Anlatmaya başlamadan önce olası yanlış anlamaların önüne geçeyim; Fenerbahçe’yle Galatasaray’ın birbirine tamamen benzeyen kulüpler olduğundan bahsetmiyorum. Aksine, kuruluşundan itibaren bu iki kulübü ayıran çok belirgin farklılıklar var. En önemlisinin altını çizmek için sevgili hocam Ragıp Duran’ın bize derslerde aktardığı bir önermeyi hatırlatayım; “Bir ülkede kimi yargılayamıyorsanız iktidar odur.” Galatasaray ve Fenerbahçe’yi iki büyük ülke gibi alır ve bu önermeyi uygularsak ortaya çıkan sonuç, tâ başlangıçtan itibaren iki camiayı ayıran en önemli noktadır. Galatasaray’da bileğini bükemeyeceğiniz güç, ne olursa olsun hâlâ lise geleneğidir. Bu lise geleneği Galatasaray’ı kuruluşundan itibaren Fenerbahçe’ye kıyasla dışa daha kapalı, daha temkinli, daha az demokratik ama çoğu kez de daha istikrarlı tuttu. Fenerbahçe ise her zaman kitlelerle daha iç içe oldu. Elbette bu Fenerbahçe’nin de II. Meşrutiyet döneminde ortaya çıkan hemen hemen tüm kulüpler gibi elitler tarafından kurulduğu ve tarihi boyunca elitler tarafından yönetildiği gerçeğini değiştirmiyor. Ancak kitlelerin -manipüle edilebilir de olsalar- Fenerbahçe’de her zaman denklemin vazgeçilmez bir parçası olduğunu kabul etmek gerekiyor. Bundan zorlama bir “halkın takımı” ünvanı çıkarmak niyetinde değilim ama Fenerbahçe’nin Galatasaray’a kıyasla kitlelere daha açık bir kulüp olageldiğini düşünüyorum. Fenerbahçe için Demokrat Parti, Galatasaray için CHP benzetmesi yapılabilir belki de, ama bunu derseniz başka bir zamana bırakalım.

Dediğim gibi Galatasaray’la Fenerbahçe’nin tamamen benzer kulüpler olduğunu düşünmüyorum. Ama derbinin farklılıklar üzerine değil, benzerlikler üzerine kurulu olduğunu düşünüyorum. Yani bu rekabetin ruhunu benzerlikler belirliyor. Fenerbahçe- Galatasaray rekabeti Manchester City-United, Real-Barça, Rangers-Celtic, Boca-River ya da Roma- Lazio gibi bir kimlikler çatışması değil. Bu bahsettiğim rekabetlerde bir taraf kendisini tamamen diğerinin tam tersi olmaya göre konumluyor. Bu taraftar ve kulüp kimliğine sinmiş bir şey. Fenerbahçe-Galatasaray’da ise bu yok. İki taraf arasında çatışmaya varan sertlikte bir rekabet var ama bu rekabet birbirinden farklı olmaya değil, ortak hedeflere dayanıyor. İki kulüp de Türkiye’nin en popüler kulübü olma iddiasında, ikisi de Mustafa Kemal’le özel bir ilişkiye sahip olduğuna inanıyor, ikisi de Türkiye’ye gelen en iyi yabancıları kendileri getirdiği düşüncesinde, ikisi de kendi başarılarının benzersiz ve erişilemez olduğunu iddia ediyor... Bu listeyi uzatmak mümkün. Zaten rekabetin başlangıcı bile hangi takımın yeni Türkiye’yi işgal kuvvetlerine karşı daha iyi temsil ettiğine dayanıyor.

Diğer taraftan aynı hasletlere ve aynı hasretlere sahip olmak olarak özetleyebileceğimiz bu durum, ister istemez bir kader birliğini de beraberinde getiriyor. Galatasaray’la Fenerbahçe’ninki tam bir “düşman

kardeşler" durumu. Dünya üzerinde bu kadar sert bir rekabete sahip olup da, "dostluk" vurgusunun -üstelik içine düşmanlık bu kadar yedirildiği hâlde- bu kadar hakim olduğu başka bir derbi yok, Galatasaray-Fenerbahçe'yi benzersiz kılan bu. Mesela bundan elli yıl kadar önceye gittiğimizde yine iki taraf arasında müthiş bir gerilim var. 1954 futbol sezonu açılırken Cem Başar, Milliyet'te her dönemin sorusunu soruyor örneğin; "Türkiye'nin en eski ve mazileri birbirinden parlak olan bu iki güzide kulübümüzün dargınlıkları böyle devam edecek mi?" Ve bir sene sonra iki kulüp, birbirlerinin elliinci yılını beraber kutlama kararı alıyor. Kanlı bıçaklılığın içinden defalarca olduğu gibi yine dostluk filizleri yeşeriyor. Galatasaray'la Fenerbahçe'nin ilişkisi çok tuhaf, gerilimli ama çok özel ve benzersiz bir ilişki. İçine girenleri sarsıp sersem ettiği kadar büyüleyen bir ilişki. Tüm çelişkileri ve tutarsızlıklarıyla bu ülkenin ruhunu yansıtıyor.

Bu derbiyle bu ülkeyle bağ kurduğunuz gibi bağ kuruyorsunuz. Sorunlu ama samimi bir şekilde...

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir Alex var!

Dağhan Irak 19.03.2011

Galatasaray'ın yeni cici stadyumunda oynanan ilk derbi olduğundan mıdır nedir, kalpler bir başka çarptı bu maç öncesi. Maçın heyecanı gündüzden Taksim'e, Mecidiyeköy ve de Kadıköy'e yansımıştı. Ortam güzeldi, Galatasaraylı oyuncuların Japonya'daki deprem ve nükleer facia mağdurlarının acısını giydikleri tişörtlerle paylaşımları da öyle.

İlk on dakika uzun ve isabetsiz toplar kadar Niang'ın düzenli aralıklarla yerde kalmasıyla geçti. On üçüncü dakikada Gökhan Gönül'ün konuyla pek ilgilenmeyen Hakan Balta'yı geçerek dar açıdan yaptığı isabetsiz vuruş, maçta gol arayışlarının perdesini açmış oldu. Bir dakika sonra ise Kazım boğuşa boğuşa topu kaptı, Baroş'un şutu Volkan'dan döndüğünde eski Fenerli dikkatsiz gözlerin seçemeyeceği kadar sert bir vuruşla takımını öne geçirdi. Sarılacivertli günleri pek badireli geçen bu genç adamın gol sevincini rakip kulübeyle paylaşacağını tahmin etmek için münecim olmaya gerek yoktu. Bu dakikadan sonra oyun Galatasaray'ın kontrolünde geçmeye başladı. 22'de Kazım, Fenerbahçe'nin kapısını tekrar çaldıysa da topu vurduğu yerde kale yoktu. Bir dakika sonra ise Culio sol çaprazdan göğsüyle düzeltip dömivoleyi göndermek yerine kafayla şandellemeyi deneyince Galatasaray ikinci gol planını yine erteledi. Fenerbahçe ise 27'de Özer'in şutunda Zapata'yı geçemedi. 33'te Alex'in sol üst köşeye serbest vuruşu ise az farkla dışarı gitti. Derbinin tadı çıkmaya yüz tutarken gerginlik artınca futbol durdu, devre 1-0 bitti.

Fenerbahçe ikinci yarıya risk alarak başladı ve oyuna Selçuk'un yerine Semih'i soktu. Ancak bu değişiklik ilk on dakikada net bir fark yaratmadı. Hatta ilk büyük şansı yakalayan da 55'te Cana'nın nefis şutuyla Galatasaray oldu. Bir dakika sonra ise top ağlara gitti ama bayrak Servet için haklı olarak havadaydı. 61'de o ana kadar maçın kahramanı olan Kazım'ın sakatlığı nedeniyle oyundan çıkışı da maçın önemli noktalarından biriydi, Arda oyuna girdi. Aykut Kocaman ise Niang'ı çıkarıp Stoch'u aldı. İki dakika sonra, Alex'in çevirdiği serbest vuruşta Neill'in yanında bomboş kalan Semih topu ağlara gönderdi. Gol Galatasaray savunmasını panikletti ve Fenerbahçe gelmeye başladı. 79'da Özer arka direkte yetişebilseydi Fener öne de geçecekti. Bu dakikada kaybedecek hiçbir şeyi kalmamış Galatasaray'ın risk alıp Pino'yu oyuna sokması beklenebilirdi ama giren Ayhan oldu. Hagi frene var gücüyle basarken, bir başka büyük kaptan Alex'e 88'de cezayı kesmekten başka çare kalmamıştı. Galatasaray seyircisi kendini rakı şişesine verirken, Fenerbahçe ezeli rakibinin yeni stadında şampiyonluğa göz kırpyordu.

Bilinmeyen yoz bir dilde yazılmış yazı...

Dağhan Irak 25.03.2011

Hagi gitti...

Hayır, gitmedi...

Hagi mâli genel kurultan sonra gidecek...

Sezon sonuna kadar gitmeyecek...

Hagi gitmeyecek, kalbimizde duracak...

Hagi gidecek, geri gelecek... (Hatta inadına, Ahmet çıkacak, yine yazacak!)

Nedir bilmiyoruz. Bir gözümüz Hagi'de, öbür gözümüz Galatasaray'da... Hagi, "Görevimin başındayım" diyor. Galatasaray, "Teknik direktörümüz Hagi" diyor. Ama herkes Hagi'ye gitmiş gibi davranıyor.

Aptala döndük.

Ama krizi fırsata çevirmek mümkün. Cevval pazarlama departmanlarımız ne güne duruyor? Bakın Galatasaray taraftarının içine oturan Fenerbahçe yenilgisini hemen nakte çevirmişler. "En kötü gün bugünse..." diye tişört hazırlatmışlar. 30 kağıda satıyorlar.

Ey Galatasaray taraftarı...

Üzüldün mü? Bastır otuz papeli, üzüntünü dünya görsün.

Biz de küpümüzü dolduralım. Zekiyiz ya!

Benim aklıma yattı bu fikir, ne yalan söyleyeyim! Benim gibi girişimci çakallığa heves eden 'aethewulf' dostum da yardım etti.

Krizden çıkan fırsat ürünleri serisi yaptık.

Hagi gidince, "Allah'ın hakkı üçtür" yazılı tişört...

Albayrak'ın isyanının ardından, "Abdurrahim Abi haklı beyler :(" kreasyonu...

Kendinden İbrahim Üzülmaz desenli "Deli İbo" kaptanlık pazubandı...

Her sezon sonunun kreasyonu olarak ışığa tutunca desen değıştiren janjanlı "İstifa ediyorum/istifa etmiyorum" Aziz Yıldırım tişörtü...

"2010/11 Apertura Ligi şampiyonu Trabzonspor" serisi...

Mehmet Ali Aydınlar imzalı "Ya şampiyonsun ya da hiç" Fenerbahçe Acıbadem koleksiyonu...

Paraya para dememeyi planlıyoruz. Baskılı tişört şirketi olarak "Basılacaksa en iyi biz basarız" sloganını kullanmayı, bunun için de Serdal Adalı'ya telif ödemeyi kararlaştırdık.

Yalnız pazarlamacı arkadaşlar bizim fikirleri kullanırsa, ben de onlardan telif isteyeceğim.

Para değil canım, sitelerinde banner alanı verseler yeter.

Ürünlerimi tanıtırım.

Krizi fırsata hep onlar mı çevirecek?

Nasılta taraftar derin uykuda, biraz da ben nasipleneyim!

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Adnan Polat'ın Mübarek gidişi...

Dağhan Irak 29.03.2011

Adnan Polat'ın gönderilişi biraz Hüsnü Mübarek'in gönderilişine benziyor. Ne konuşuyorduk Mısır'da Mübarek yolculanırken? Gitti ama onu gönderen kimdi? Gerçekten rahatsız halk kitlelerinin yaptığı bir devrimden mi bahsediyorduk, yoksa Mısır'da iktidar kollayan gruplar demokrasi soslu bir darbe mi yapmıştı? Mesela ordu Mübarek'in arkasında dursa gerçekten gitmek zorunda kalır mıydı?

Benzer sorular Polat'ın gönderilişi için de sorulacak, soruluyor. Bu gerçekten rahatsız Galatasaray taraftarının kurula yansıyan bir tepkisi midir, yoksa 'liselilerin Galatasaray'ının darbesi midir? Ya da şöyle diyelim, Adnan Polat liseli olsa veya en azından liseliler arkasında dursa gider miydi?

Mübarek için de, Polat için de sorulan soruların cevabı aynı; "Hayır, büyük ihtimalle gitmezdi."

Ama mesele bu değil. Zaten Mübarek'le Polat'ın tek ortak noktası da bu değil.

İkisi de kendilerini taca çıkaran, hatta auta atan süreç içerisinde o kadar çok alarm sinyalinin görmezden geldi ki, sonunda gitmek zorunda kaldılar.

Mübarek'inkileri ulu Manitu'ya havale edelim, Polat'inkilere bakalım.

Evet, Polat liseli değildi, lisenin başkanı da değildi.

Ama Polat halkın, taraftarın başkanı da değildi ki! Bu yönde bir çabası olmadığı gibi, kendisini zora sokan, sevimsiz yapan icraatlarının pek çoğu taraftara karşıydı.

Şöyle bir dönüp bakalım. Polat, son dönemde Galatasaray taraftarını mutlu edebilecek ne yaptı?

Biri aynı zamanda Galatasaray efsanesi olan, FIFA 100 listesine, yani efsaneler listesine girmiş iki teknik direktörü aynı sezonda gördü taraftar, tabii ikisinin gidişini de...

Rijkaard'ı ya da Hagi'yi taraftarla kucaklaşırken bir kere olsun gördük mü? Ya da samimi bir röportaj verdiklerini? Haydi onları bıraktım Tugay'ı, Kewell'ı, Arda'yı gördük mü? Fenerbahçe, Alex'i Lefter'le buluştururken, sakil değil gerçek bir "büyük kaptan" imajı bina ederken, Galatasaray ne yaptı?

Fenerbahçe'yi de bırakalım. Beşiktaş, şu an Galatasaray'dan çok daha matah durumda değil. Hattâ en azından Galatasaray ucuz, Beşiktaş aynı faciayı milyonlarca dolar ödeyerek yaşıyor, parasıyla rezil oluyor. Galatasaray'ın

krizini konuşurken, Beşiktaş'ta ne konuşuyoruz? Guti'nin gözlüklerini, Demirören'in Mourinho'yla çektiği bayi toplantısından fırlamış fotoğrafı... En azından kriz konuşmuyoruz. Eh, bu da bir şeydir.

Galatasaray, sportif anlamda burun deliklerine kadar çamura battığı bir dönemde halkla, taraftarla, basınla ilişkiler anlamında ne yaptı durumu yenilir yutulur kılmak için?

Futbolcularını kendine sakladı. Kulüp kanalından, dergisinden başka yere yâr etmedi. Bilgi kanallarını kapadı. Hatta bu da yetmezmiş gibi kulüp televizyonunu dijital platforma tıktırdı, bir de üstüne şifreledi.

Allah aşkına kaç abonesi var GS TV'nin? Değdi mi?

Her bilgi kaynağını şifreleyip sakladınız. Ortalık 'iddia edildi, öğrenildi, ifade edildi' haberciliği yapan şarlatanlara kaldı. Bilgi akışını kontrol etmeyi beceremediğiniz gibi, bir de onu karaborsaya ittiniz.

Basınla ilişkiler böyle. Peki taraftarla ilişkiler nasıl? Daha beter. Taraftarı, iş tanımı gereği tek derdi para kazanmak olan pazarlamacıların insafına terk ettiniz. Şirket profesyonelleri, tek güvenceniz olabilecek taraftarı bağırta bağırta tavuk gibi yolarken gıkınız bile çıkmadı. O taraftarı koltuktan yağ çıkarmak için Ali Sami Yen'deki son maçta betona oturtular, fahiş fiyatlarla ürün sattılar, takım küme düşme hattına ilerlerken. En son derbi mağlubiyeti sonrası 'kötü günde bilmem ne' diye tişört bastırıp, bir de oradan sövmürmeye kalktılar.

O taraftar gidişinizi tef çalarak kutluyor şimdi.

Yetti mi, yetmedi. Stadyum sürecinde bardağı iyice taşırdınız. Devlet erkânıyla aranızı iyi tutacaksınız diye taraftarınızı provokatör ilân ettiniz. Kendi stadınızda merhum başkanınıza, kulübünüze hakaret ettirdiniz.

Galatasaray her şey oldu ama ne İttihat Terakki döneminde, ne tek parti döneminde siyasi iktidara biat etti. Fenerbahçe'nin tüm yönetimi İttihatçılar'dan oluşurken, Galatasaray dik durmuştu. 80 sene sonra siz dik duramadınız. Kulübü iki tane bürokratin ağzına sakız ettiniz.

Ve en kötüsü ne biliyor musunuz?

"Git" dendiğinde gitmediniz. Genel kurul da dahil olmak üzere, son ana kadar size onurlu bir istifa için şans verildi. Dinlemediniz. Mübarek nasıl herkes Tahrir Meydanı'nda istifasını beklerken saçmalayıp, ertesi gün insan içine çıkamaz hâlde kaçtıysa, siz de Galatasaray'ın tarihine ibra edilmeyen başkan olarak geçtiniz. Maalesef ne yapsanız bunu söylemeyeceksiniz.

Şimdi lütfen neyi yanlış yaptığınızı düşünün.

"Mahkemeye gidecek" diyorlar, ne olur gitmeyin.

Mübarek oldunuz, bari Kaddafi olmayın.

daghan@dahanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Finansın "fair-play"i olur mu yahu?

Dağhan Irak 01.04.2011

UEFA, geçtiğimiz haftalarda kendisine bağlı federasyonlardaki kulüplerin mâli yapılarını kontrol altına almak için bir grup ilkeye uyulmasını zorunlu hâle getirdi. “Finansal fair-play” adı verilen bu paket, temelde şunu diyor; giderin gelirinden fazla olamaz, toplam bütçenin yüzde yetmişinden fazlasını transfere ayıramazsın, gelirin ancak transfer, naklen yayın, sponsorluk ve hasılat kaynaklı olabilir, başkanından ya da başka birinden para alıp bütçene katamazsın. Bunları ihlal edersen seni Avrupa Kupaları’na sokmam.

Görünüşte bu ilkeler gayet mantıklı ve futbolun ipten kazıktan çoktan kurtulmuş vahşi kapitalizmini dizginlemeye yönelik. Ancak parti şapkalarını takıp kutlamaya başlamadan önce sakın olup bir düşünmek gerekiyor. Zira bu düzenlemenin pek çok açmazı var ve bu açmazlar futbol endüstrisinin olduğu kadar kapitalizmin tâ kendisinin temelinden kaynaklanıyor.

Kuralların sistemik sıkıntılarını kurcalamaya başlamadan, UEFA’nın bu kuralları bu şekliyle uygulamakta epeyce zorluk çekeceğini hatırlatarak söze girelim. Avrupa futbolunun yöneticileri, görünürde son derece sıkı ve sert kurallar ortaya atıyorlar ama bu kuralların uygulamasını yine üye federasyonlara bırakıyorlar, yani ciğeri yine kediye emanet ediyorlar. UEFA’nın bünyesinde elliden fazla federasyon var, bunların hepsinin güç odakları ilişkileri kendine özgü. Bu kararları federasyonlara bırakmak demek, uygulamanın her yerde farklı şekilde gerçekleşmesi demek. İngiltere’de, Almanya’da, Fransa’da bu kurallar, tabii ki Ukrayna’dakinden, Rusya’dakinden, Türkiye’dekinden farklı uygulanacaktır. Kulüplere vergi cezası kesmekten aciz devletlerin, şike itiraflarından bile adalet çıkarmayı beceremeyen federasyonların bu maddi düzenlemeleri doğru düzgün uygulayabileceğine inanabilir miyiz? Kaldı ki, Türkiye’nin Beşiktaş’ı, Galatasaray’ı, Ukrayna’nın Dinamo’yu, Şahtar’ı Avrupa Kupaları’ndan men edip yerine alt sıra takımları göndereceğini aklınız kesiyor mu? Avrupa’da bunu yapıp ülke puanını düşürecek, kendi kendini ayağından vuracak kaç tane federasyon bulabilirsiniz? Hele sıralamada bizim bulunduğumuz orta sıralardan bunu yapacak kaç cengaver çıkar? UEFA diyor ki, “dürüst ol, ben de ödül olarak senin Avrupa’daki takım sayını düşüreyim.”

Buraya kadarki kısım kuralların uygulanabilirliğiyle ilgiliydi. Bence daha önemli olan taraf ise kuralların aslında neyi hedeflediği. Velev ki bu kurallar her yerde, aynı şekilde ve harfi harfine uygulandı. Bu futbol kapitalizminden kaynaklanan hangi sıkıntıları, hangi adaletsizlikleri çözecek? Diyelim ki kulüpler gelirlerinin yüzde yetmişinden fazlasını transfere ayıramadı, gelirinden fazlasını harcayamadı, gelirleri yalnızca makul kalemlerden oluştu. Bu tabii ki dengeli ve denetlenebilir bütçeler demek. Bu sistemde ayakta kalabilmenin tek koşulu ise mevcut gelir kaynaklarını daha iyi kullanabilmek. Yani, bizim fötr şapkalı, banka müdürü futbol kapitalistlerinin tuğla kalındığındaki kitaplarında amentü gibi bin beş yüz kez tekrarladığı “verimlilik” sözcüğüne geliyoruz. Bunun Türkçesi “sinekten daha fazla yağ çıkarabilmek” oluyor. Futbolda günümüzde karşımıza çıkan sosyal uçurum, gelirleri arttırma hırsından kaynaklanıyormuş gibi artık bu bir de zorunluluk hâline geliyor. Bir futbol kulübünün hayatta kalabilmesi taraftarına daha fazla para harcatabilmesinden geliyor. Taraftardan sayılmanın tek ölçütünün para harcayabilmekten geçtiği sistem, bu tip ehlileştirilmelerle meşrulaştırılıyor.

UEFA’nın kuralları futbol kapitalizminin yarattığı adaletsizliği makyajlamakla kalmıyor, onu sorgulanamaz tek doğru hâline getirmeye de çalışıyor. Müşterileştirilemeyen taraftarların kulüplerine ve futbola yabancılaşması, büyük liglerle küçük ligler, büyük takımlarla küçük takımlar arasındaki uçurumun artması UEFA’nın derdi değil. Zaten büyükle küçüğün arasındaki farkın açılması kapitalizmin derdi değil, hedeflerinden biri. Göztepe’nin, Ferençvaroş’un, Crystal Palace’ın dramı futbol kapitalistlerine timsah gözyaşı bile döktürmüyor, “Onlar da adam gibi yönetilseydi” deyip geçiyorlar. Günümüz futbolu, kapitalizme uygun yönetilmeyene yaşama şansı tanımıyor, yok olan kulüplerin yol açtığı erozyonu umursamıyorlar.

Avrupa futbolunun patronları bize yalnızca vahşi değil ehli bir kapitalizm sunuyor. “Kapitalizmi kurallara bağladık, artık büyük balık küçük balığı kurallara göre yiyecek, peçete takıp çatal-bıçak kullanacak” diyor.

Yerseniz...

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Amed'in makus talihi...

Dağhan Irak 08.04.2011

Bu hafta Diyarbakırspor matematiksel olarak Birinci Futbol Ligi'nde kalma şansını yitirdi. Kulüp batık durumda. Diyarbakır şehrinin diğer büyük spor takımı Dicle Üniversitesi Kadın Voleybol Takımı da haftalar önce küme düşmüştü. Seneye ligler iyice Diyarbakırsız olacak.

Diyarbakırspor ve Dicle Üniversitesi hakkında sayfalarca ahkâm kesebilirdik. Memleketin en zengin şehriden, en batısından, en konforlu ofislerimizde, en hızlı bilgisayarlarımızdan Diyarbakır'daki sporu kurtarırdık yine.

Bazen spordan bahsetmenin en iyi yolu spordan hiç bahsetmemektir.

Mesela onun yerine bir filmde, o filmin gerçek hikayesinden bahsetmek, spordan konuşmanın en iyi yolu olabilir.

Bugün ben size "Press"ten bahsetmek istiyorum biraz. Ve tabii Özgür Gündem'den.

Press, Özgür Gündem muhabiri Bayram Balcı'nın 1992-94 arası yaşadıklarından yola çıkarak çekilmiş bir film. Gazetenin Diyarbakır bürosunda yaşananları, çalışanların başına teker teker neler geldiğini anlatıyor. Tıpkı Bayram Balcı'nın tüm çalışma arkadaşlarının devlet terörüne kurban gitmesi, öldürülmesi, kaybedilmesi gibi.

Yıllardır gözümüzü kapadığımız hikayeyi anlatıyor yani.

İki yıl boyunca yayın yapan gazetenin bürolarının basılmasını, bombalanmasını, 30'u muhabir 76 çalışanının öldürülmesini anlatıyor. 683 gün yayımlanan gazetenin 335 gün kapatılmasını, yöneticilerine verilen 147 yıl hapis cezasını anlatıyor.

Özgür Gündem'in yayımlandığı süre boyunca kendi faillerini nasıl afiş ettiğini anlatıyor.

Ama en önemlisi kentin bağlı olduğu devlet tarafından nasıl dışlandığını, ötekileştirildiğini, terörize edildiğini anlatıyor.

Sedat Yılmaz'ın buram buram Ken Loach kokan son derece etkileyici filminden hiçbir şey anlamıyorsanız, OHAL'in olağanlaştırılmış çılgınlık olduğunu ve o şartlar altında hiçbir şeyin normal gelişmeyeceğini anlıyorsunuz. Bir savaşın arasına sıkışmış bir şehirden, bölgeden sancılanmamasını istemenin haksızlık olduğunu anlıyorsunuz.

Meseleyi spora getirirsek, işler daha da karmaşıklaşıyor. Çünkü spor, Diyarbakır'da başka yerlerdekine hiç benzemiyor. Kurulan kulüpler devlet kurumlarına bağlı ve tepeden inme, zorlama bir şeyleri temsil ediyor. Devlet on yıllardır mutsuz ettiği halkın yarasını sporla uyuşturmaya çalışıyor. Devletin resmi yüzünün en yumuşadığı Gaffar Okkan'ın emniyet müdürlüğü döneminde bile bu böyle. Diyarbakırspor'un lige çıkışı bir olay, ligden düşmeyişi bir olay, ligden düşüşü bir olay. Bir yandan devlet tarafından Kürt sorununu çözme aygıtı olarak görülüyor, bir yandan da gittiği her yerde terör örgütü muamelesi görüyor.

Diyarbakır'da spor, şehrin tüm sıkışmışlığının, bunalımının simgesi gibi.

Ve yaşanan her şey, o bunalımdan fıskırıyor adeta.

Diyarbakır'ın nasıl kendisi gibi olmaya, kendi gazetesini okumaya, kendi bildiği gibi yaşamaya hakkı yoksa, Diyarbakır takımlarının da, taraftarlarının da kendileri gibi olmaya hakkı yok. Gaffar Okkan'ı alkışlayanın da, Bandiera Rossa'nın Kürtçesi "Herne peş"i bir ağızdan söyleyenin de aynı taraftar olabileceği kabul edilemiyor.

Bakın tanıdığım en sıkı Diyarbakırlılar'dan Uğur Nazlıcan, Bianet'e ne yazmış vaktinde:

"Diyarbakırspor, Diyarbakırlıların gözünde pek de baskın olmayan bir kimlik bileşenidir. Birçok Diyarbakırlı takımlarını genelde hafta sonlarının önemli bir sosyal aktivitesinin kahramanı olarak görmektedir. Ünyeli için Ünyespor ne ise, onlar için de takımları odur."

Bence mesele buradan çıkıyor. Bu normal tablo Diyarbakır'a reva görülüyor. Ünyeli'nin Ünyespor'la ilişkisinin normalliği, Diyarbakırlı'ya çok görülüyor. Diyarbakırsporlu cici çocuk olmak ve takıma müdahil olan her askere, polise, siyasetçiye şirin görünmek zorunda, her gittiği yerde "PKK'lı" diye aşağılanmak zorunda. Takımı zorla çıkarılıp, zorla düşürüldüğünde susup oturmak zorunda.

Şehre demokrasiyi, normalliği çok görüp spor kulüpleriyle her şeyi çözeceğini sanınca böyle oluyor.

Bakın şimdi Özgür Gündem yine gazete bayilerinde yerini aldı. Bu sefer bir ellemeyin bakalım. Taciz etmeyin, öldürmeyin, bombalamayın, kapatmayın, yasaklamayın.

Diyarbakırspor'dan da zorla "Steaua Bükreş" ya da "Athletic Bilbao" yaratmaya çalışmayın. Bırakın Diyarbakırlı takımını nasıl istiyorsa öyle sevsin. Diyarbakırspor, Diyarbakır halkının olsun.

Bir gölge etmeyin, bakalım ne olacak?

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

FIFA ve UEFA ne yaptığını bilmiyor

Dağhan Irak 15.04.2011

Tito'nun Yugoslavya'sını ayakta tutan bir numaralı prensip, federe yönetimlerin dengesiydi. Slovenya, Hırvatistan gibi daha gelişmiş cumhuriyetler; Kosova, Makedonya gibi daha mütevazı olanları sübvansede ediyor, bu şekilde cumhuriyetin tüm vatandaşlarının aynı refah seviyesine sahip olması sağlanıyordu. Ancak bu dengenin sürekli olarak sağlanabilmesi için tüm yapıların aynı Yugoslavyalılık idealine inanması gerekiyordu. Yugoslavlar, Yugoslav olmayı bıraktığında Yugoslavya da tarihe karıştı, hem de kanlı bir şekilde.

Hassas bir şekilde dengede duran Yugoslavya'nın ağırlık merkezine en yakın parçasıydı Bosna Hersek. Belki de bu kadar acı çekmesinin nedeni de bu oldu. Bu cumhuriyet her anlamda Tito'nun ülkesinin mikrokozmosuydu. İçinde farklı etnik kökenlerden ve dinlerden insanlar yaşıyordu, ekonomik açıdan da tam ortalamayı tutturuyordu. 1990'lardaki büyük sarsıntının tam merkezinde olması bu bakımdan çok şaşırtıcı değildi. Tito'nun ülkesini yıkmanın yolu Bosna Hersek'i yok etmekten geçiyordu.

Yaşanan kan ve vahşet dolu yıllardan sonra bugün Bosna Hersek, hâlâ Tito'nun Yugoslavya'sına en çok benzeyen yer. Doğu Bloku'nun kapitalizmin frapanlığına tamamen teslim olmuş başkentlerinin aksine

Saraybosna hâlâ mütevazı ve burada serbest piyasanın tam olarak at koşturduğunu söylemek hâlâ güç. McDonalds'ı ve Starbucks'ı olmayan bu başkentte hâlâ küçük işletmeler ayakta, hâlâ tüketim çılgınlığı buraya uğramış değil. Eğitim ve kültür düzeyi Avrupa'nın pek çok büyük şehrinin oldukça ilerisinde.

Diğer taraftan hassas dengeler de hâlâ mevcut. Bosna Hersek, savaş sonrası Boşnak&Hırvat Federasyonu ve Sırp yönetimi olmak üzere iki yapının birleşiminden oluşturuldu. Bu yapıya net bir isim vermek güç. Federasyon desen, değil. Adeta yeni bir savaş çıkmasın diye Bosna Hersek'in kırılğan vücudunun üzerine özel olarak dikilmiş bir yönetim şekli bu. Kimse bu yapıdan tamamen memnun değil ama kimsenin aklından da yıkmak geçmiyor. Bir Bosnalı arkadaşım bana bunun nedenini şöyle açıklamıştı Saraybosna'da ilk savaş cinayetinin işlendiği köprüye bakarken; "Tekrar savaş çıkarsa bunun herkes yok oluncaya kadar devam edeceğini herkes biliyor." Yani savaş, Sırp, Hırvat ya da Boşnak tüm Bosnalılar için toplu intihar. Kime buna yanaşmıyor. Çocuk parklarının bile mezarlığa dönüştürüldüğü bu ülke savaş baltalarını gömmek zorunda olduğunu iyi biliyor.

Ülkenin tüm yönetim kademelerindeki Boşnak&Hırvat+Sırp formülü, futbol federasyonunda da geçerli. Ama başka alanlarda kimse bu formülü sorgulamaya pek cesaret edemezken, iş futbola gelince sesler yükseliyor. Bosna Hersek'te mevcut durumun yarattığı gerilimin kendini bir şekilde ifade edebildiği belki de tek yer futbol sahaları. Taraftarlar kendi milli takımları ceza alsın diye olay çıkartabiliyor, oyuncular milli takımı boykot edebiliyor. Çoğunluğu Müslüman oyunculardan oluşan milli takımın kaptanının Bosnalı Sırp Misimovic olması belki olumlu gözükebilir ama Boşnak medyasının Galatasaray'dan olaylı şekilde ayrılan bu oyuncunun Dünya Kupası elemelerinde Bosna Sırp Cumhuriyeti'nin baskısıyla kasten kötü oynadığını iddia ettiğini ve Misi'nin milli takımı bir süreliğine bıraktığını unutmamak gerekiyor. Futbol, Bosna Hersek'te kaynayan kazanın kapağının açık olduğu tek yer ve bu sık sık kendini bu tip olaylarla belli ediyor.

Durum buyken, UEFA ve FIFA'nın Bosna Hersek Futbol Federasyonu'nu yapısını değiştirmeye zorlaması en hafif tabirle tedirgin edici. FIFA, tıpkı İsrail tarafından deplasmana gitmesine izin verilmeyen Filistin'i hükmen mağlup ederken yaptığı gibi özel koşulları umursamıyor, her üyesi aynı koşullara, olanaklara sahipmiş gibi kafasına göre standartlar koyup, uymayanları cezalandırıyor. Bu hoyratlık, belki Bosna Hersek'te Pandora'nın Kutusu'nun açılmasına bile yol açabilir, zira futbolda yönetim tarzının değişmesi diğer alanlardaki talepleri de tetikleme ihtimali var. Ancak futbolun sırça köşklerini mesken tutanların bunu çok da umursadığı söylenemez. Özellikle FIFA'nın yolsuzluk dosyalarının üzerinde oturan yönetiminin kendisiyle ilgili değişim taleplerine kulak tıkarken, Bosna Hersek'e sonuçlarını hesaplamadan değişim dayatması oldukça enteresan.

Yazının sonunu, Evrensel'den sevgili arkadaşım Mithat Fabian Sözmen'den ödünç alacağım. Zira o da geçen hafta oldukça doyurucu bir Bosna yazısı yazdı ve iki yazı da öncesinde yaptığımız görüş alış verişinden epeyce besleniyor. Şöyle diyordu Mithat; "Süreci takip edip göreceğiz ama şunu unutmamak gerek ki Bosna Hersek'te futbol üzerinden açığa çıkan bu gerginlik, politik ve toplumsal yaşamın birebir yansımasıdır ve çok iyi biliyoruz ki bu tip açmazlar dış müdahalelerle çözülemez."

Bana da yalnızca altına imzamı atmak düşüyor.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hepimiz eşeğiz!..

Dağhan Irak 19.04.2011

Oturup baştan sona bir Sezercik filmi izlemediyseniz bile bilirsiniz o meşhur sahneyi. Hani hayır için açık arttırmaya Fıstık adında bir eşek konur, Sezercik'in eşiği... Bir de Nuri vardır, gerçi bakanımız "Onlara şişko deyin, hattâ gerekirse değnekle dürtün" diyor ama ben Gürbüz Nuri diyeceğim. "Benim olacak Fıstık, binicem üstüne, vurucam kırbacı, vurucam kırbacı" diye isteri krizlerine girer işte bu Gürbüz Nuri. Babası çok zengindir onun, çuvala para verir, yine de alır.

İşte o Nuri, daha doğrusu Nuriler büyüdü. Şimdi aramızda, pardon tepemizde dolaşıyorlar.

Sezercik bile yolunu buldu, olan eşiğe oldu. Herhalde çoktan sucuk yapmışlardır.

Geçen hafta ilginç bir haftaydı. "Sporda Şiddet Yasası" sonunda kampanalar ve trampetler eşliğinde çıktı. Federasyon yöneticileri, kulüp yöneticileri, kodaman spor müdürleri bütün hafta gerdan kırıp kutladılar.

Bilinen her türlü hukuk normunu çiğneyen bu yasa çıkmadan önce Fenerbahçe taraftar grupları Cefakâr Kanaryalar ve Vamos Bien'in düzenlediği bir panele konuşmacı olarak katılmışım. Türkiye Futbol Federasyonu'nun bu işlerden sorumlu yöneticisi Yunus Egemenoglu da davetliydi. Geleceğini söylemişti, mazeret göstermeden, haber bile vermeden gelmedi, sırra kadem bastı, soracağımızı sormadık. Yasanın çıktığı gün bir baktım, soyadıyla müsemma Egemenoglu aynı anda beş kanalda, yasanın faziletlerini anlatıyor.

Neyse ki dinleyici olarak katıldığım başka bir panelde yıllardır TFF ile çalışan Cem Ülkeroğlu verdi sorunun cevabını; "Zaten bütün bilgileriniz poliste var, niye yadırgıyorsunuz anlamıyorum. Özel bilgilerinizi polis ve şirketlerle paylaşmanın nesi kötü?" Vallahi polisin bizim bilgilerimizin ne kadarına sahip olduğunu ben bilmem, bizim gazetede bu işlere Emre Uslu'yla Mehmet Baransu bakıyor da, benim bildiğim Ülkeroğlu'nun bu dediği uygar ülkelerde suçtur. Bizim âhı gitmiş, vâhı da arkasından koşturan Türk Ceza Kanunu'nun bile 132.-140. maddeleri özel hayatın gizliliğini düzenler.

Aynı hafta, Bochum'da şike davası sonuçlandı. Mahkeme iki Türkiye vatandaşını suçlu bularak hapis cezası verdi. Suçları arasında Türkiye'de 74 maçta şike yapmak da var.

Yasa kutlamaları sırasında aynı anda beş ayrı yerde olabilen Egemenoglu ne dedi dersiniz? Hiç. Federasyondan başka biri konuştu mu? Hayır. Bizim Papermoon müptelası spor müdürleri ağzını açtı mı? Haydi canım siz de.

Bitti mi? Bitmedi.

Biliyorsunuz geçtiğimiz günlerde Beyoğlu'nun orta yerinde bir garabet peyda oldu. Hani eski binalara benzetelim derken amatör tiyatro dekorlarına bile benzetilemeyen, şaka dükkânlarında satılan takma dişlerin cart beyazına boyanıp sözüm ona eski taş bina süsü verilmiş bir rezillik. Bu binayı yaptırana da, tasarlayana da madalya takmak gerekir derken, takılacak madalyaların sayısı arttı.

Meğer (bilmiyormuş da yeni öğrenmiş gibi yapalım), binanın sahibi **Beşiktaş Başkanı Yıldırım Demirören 19 bin metrekarelik imar izni alıp, 50 bin metrekareye çöreklenmemiş mi? AKP iktidarının palazlandığı inşaatçıların yeni gözdesi olarak yanda mahzun mahzun duran, "Cercle d'Orient" binasının üstüne tırmanmamış mı? Herhalde "Ne var canım, nasılsa onu da alır, üç beş kaçak kat da ona çıkarız" diye düşünmüştür sayın başkan. Arada olan binada bulunan İnci Pastanesi'yle, Emek Sineması'na olur ama kim takar?**

En azından Beyoğlu Belediye Başkanı'nın takmadığını biliyoruz. **AKP'li Ahmet Misbah Demircan ve belediye yöneticileri de Kültür Bakanlığı'nca hazırlanan rapora göre bu suça ortaklar.**

Türkiye'de spor kulübü yöneticileri hakkındaki yolsuzluk dosyalarını, yasa ve etik dışı faaliyetleri basamak basamak dizsek Mars'a yürüyerek gideriz.

Alman mahkemesi "Türkiye'de şike var" diye bas bas bağılıyor.

Ama federasyon, polisin kucağına taraftarı atıyor.

Bu ülkede polis kaynaklı şiddetin, taraftar kaynaklı şiddeti solda sıfır bıraktığını bilmiyormuş gibi. Polisin eline düşmenin bu ülkede hatırı sayılı bir ölüm nedeni olduğunu hiç duymamış gibi.

Bilmiyor değiller, umursamıyorlar.

Çünkü bu ülkeyi, bu ülkenin sporunu Nuriler yönetiyor. Biniyorlar üstümüze, vuruyorlar kırbacı, vuruyorlar kırbacı. Çünkü onların babası çok zengin, çuvalla para verirler, yine de hepimizi alırlar.

Biz Sezercik bile değiliz.

Eşegiz biz, eşek.

Her şey, biz tepmeyi öğrendiğimiz gün değişecek.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu ülke spor yazısı yazdırmıyor

Dağhan Irak 22.04.2011

Böyle günlerde spor yazmaktan nefret ediyorum.

Real Madrid-Barcelona'ymış, Beşiktaş kupada finale çıkmışmış.

Boşversenize... Onları her yerde okursunuz zaten.

Ben size başka bir şeyler anlatayım.

Bu ülkede İbrahim Oruç diye bir genç vardı düne kadar. Bugün yok. Polis kurşunuyla yere yıkıldı. Tekmelenip dişleri dökülürken hâlâ sağdı.

"Makbul Kürt" İbrahim Tatlıses'ı pamuklara saran devlet (ki sarsın, sarmasın demiyorum), "Kaka Kürt" İbrahim Oruç'un dişlerini yerden bile toplamadı.

Ve bu, haber bile olmadı. BDP'li Demirtaş Cumhurbaşkanı'yla görüşmesini iptal etmese duyulmayacaktı bile. İnternet siteleri şöyle verdi haberi; "Şok! Demirtaş köşke gitmiyor" (Şok'suz olmaz zaten). İbrahim Oruç'un

ölümü ise haberin sonlarına doğru şöyle geçiyor; “Bu arada Bismil’de bir kişinin öldüğü öğrenildi”. Öğrenildi, fiil bile edilgen. “Bizim öğrenmeye niyetimiz yoktu da, kazara oldu” der gibi...

Bu ülkede devlet eliyle can vermenin, tekmelenerek öldürülmenin haber değeri bile yok. Tıpkı İbrahim’den önce iki gün içinde hayatını devlet eliyle kaybeden iki çocuğun ölümünün olmadığı gibi.

Genç insanların ölümünün haberden bile sayılmadığı bir ülkede, ben sporun neyini yazayım?

Gençlik ve Spor Bakanlığı vardı bu ülkede, sonra Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü kuruldu. Gençlik ve Spor Bayramı kutlanıyor. “Gençlik” ve “spor” ters köşelere gitmiş durumda ama.

Başbakan, sokağa çıkıp hakkını arayan gençliği “karşılarına on bin kişi çıkarmakla” tehdit ediyor.

Devletin yarattığı kriz yüzünden gençler polis kurşunu yerken, bir açıklama yapmaya bile tenezzül etmiyor. Onun yerine **Fenerbahçeli Alex’le hoş beş ediyor. Ülke birbirini yerken gün boyunca tek görüştüğü kişi Alex. Sporsever ya!**

Peki, Türkiye vatandaşı olmak isteyen **Alex’ten ne istiyor? İsmi değiştirmesini.**

Jivkov’un Bulgaristan’ı ya burası, herkesin adı Hüseyin, Abdullah, Ahmet olacak, Recep, Tayyip, Erdoğan olacak!

Başbakan, bir gün doğma büyüme Türkiyeli Alekslerden de isteyecek mi ismini değiştirmesini? Mesela hakem Aleks Taşçıoğlu’ndan. Türkiye’de çalışan Ermeni emekçileri sürmeye kalktığı gibi, onlara da “ya değiştir, ya terket” diyecek mi?

Bu ülkede Aleks olarak da yaşanamıyor mu?

Dün Başbakan’ın partisinin Diyarbakır il başkanlığı alternatif karakol olarak kullanıldı. Resimleri sosyal medyaya düştü.

Cevap en sağ kanattan yıldırarak geldi, “Polis göstericileri orada kendiliğinden toplamış. AKP’liler acayip rahatsız olmuş”. Kaynak? Tabii ki AKP İl Başkanı. AKP’li olmayanın şahitliği kabul olur mu?

AKP İl Başkanı, iki yıl önce Kayapınar İlçe Başkanlığı’nın güvenlik görevlisi 17 yaşında iki göstericiyi vurduğunda da rahatsız olmuş muydu? Ya da o çocuklardan biri vurulmakla kalmayıp bir de hapse tıklandığında?

Onlar genç değil miydi?

Bu ülkede vurulan, dövülen, demokratik hakları, insani hakları engellenen, gasp edilenler gençten sayılmıyor mu? **Bu gençlerin sporla tek alakasının birilerinin onları “spor olsun” diye vuruyor olması, kimse rahatsız da mı etmiyor?**

Haydi, bu çocuklar “siyasi faaliyet” içinde diyelim. Bizim ülkede öcüdür ya politikayla ilgilenmek, hatta adam gibi okulunu okumayıp anarşiklik yapanları vurulmak paklar ancak. **Bu memleketin en apolitik, en istediğiniz**

gibi, okuluna gidip "İddaa"sını oynayan, kuzu gibi futbol taraftarlarını ne yapıyorsunuz?

Fişliyorsunuz yahu!

Diyarbakır'da takır takır vurduğunuz İbrahim'le, batıda tam sizin istediğiniz gibi özenle beslenip büyütülen, dünyadan habersiz çocuk arasında tek bir fark var. İbrahim'in terörist olduğundan eminsiniz, öbürünün terörist olduğundan şüpheleniyorsunuz. Birini vuruyorsunuz, öbürünü vurma ihtimaliniz var.

"Çoğunluk"un çocukları bile sizi ikna edemiyor.

Bu ülkede gençlerin vurulduğu, dövüldüğü gün, kanalın tekinde bir spor programında Mehmet Atalay'la özel röportaj vardı. Gençlik ve Spor eski Genel Müdürü sıfatıyla bile değil, Basın İlan Kurumu Genel Müdürü sıfatıyla. Bürokrat ya, yarın öbür gün milletvekili olabilir ya, onunla tartışalım yasayı, yeter ki arkamız sağlam olsun. Nasılsa bir spor programında Basın İlan Kurumu Genel Müdürü'nün taraftarların nasıl fişleneceğini ballandıra ballandıra anlatmasının hiçbir tuhaf tarafı yok. Nasılsa tuhaflık sınırı aşılabili çok oldu.

Başbakan gençleri tehdit ediyor, şaşırmıyoruz. Polis gençleri vuruyor, şaşırmıyoruz. Yasa gençleri fişliyor, şaşırmıyoruz.

Vicdanımız bile bize artık "niye şaşırmıyorsun ulan?" diyemiyor. Vicdanımız da köreleli çok oldu.

Vicdanın olmadığı yerde ben spor yazsam ne olur, yazmasam ne olur?

Bırakın Allah aşkına!

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Altyapı meselesi (1)

Dağhan Irak 26.04.2011

Geçen hafta sonu, onlarcası devlet eliyle öldürülmemiş, yüzlercesi hapsedilmemiş, binlercesine tecavüz edilmemiş gibi 23 Nisan çocuk bayramını kutladık. Memlekette yaşam koşullarını mütemadiyen iyiye giden tek çocuk olarak Ogün Samast'ı, mil pardon, Suça Sürüklenen Çocuk'u tanıyoruz, ama olsun. Devletimize çocuk şenliğini "pamuk dedemiz" Hüseyin Üzmez'e ihale etmediği için minnettarız.

Bu haftalar futbolda alt yaş gruplarında Türkiye Şampiyonaları'nın sonlandığı haftalar. On beş yaş altı (U15), on yedi yaş altı (U17) ve on dokuz yaş altı (U19) gruplarında finale aynı iki kulüp çıktı; Beşiktaş ve Fenerbahçe. Bu "başarı"lar mutlaka bir yerde kulüp yönetimlerin propaganda, taraftarların ise kendini tatmin aracı olarak kullanılacak, daha kullanılmaya başlanmadan muhalefet şerhini koyalım.

Öncelikle, dünyanın hiçbir yerinde tüm altyapı yaş gruplarında ulusal şampiyona finallerinin aynı kulüpler tarafından oynanması çok öyle sevinilecek bir şey değildir, hele ki bu iki kulüp ülkenin en büyük kulüplerinden ikisiyse. Çünkü **altyapıda ulusal şampiyon olmak asıl hedef değildir. Asıl hedef, o çocukları sağ salim**

yetişkin sporcular hâline getirebilmek, bunu yaparken de onları fiziksel ve psikolojik olarak rekabetçi futbola hazır etmektir. Aynı iki kulüp, her yaş grubunda finalist olarak karşımıza geliyorsa, bu o iki kulübün hedefi hatalı belirlediği anlamına gelir.

Alt yaş gruplarında, hele ki yaş küçüldükçe şampiyonluğa oynamak o kadar zor değil, ama bedeli çok ağır. 13-14 yaşındaki çocuklara takım oyununu zorunlu tutarsanız, her oyuncuya belli bir görev verir ve o görevin dışına zinhar çıkmamasını tembihlerseniz, çalışmalarınızı da bu yönde yaparsanız çok rahat zirveye oynarsınız. Ama o çocukların yeteneklerini de, psikolojisini de katledersiniz.

12-17 yaş arası futbolcu adayının (asla futbolcu değil, futbolcu adayı) yeteneklerinin en çok geliştiği dönem. Bu dönemde çocuk bireysel yeteneklerini keşfediyor ve geliştiriyor. Bu dönemde takım oyunu ve rekabetçi futbolun dozajının çok iyi ayarlanması gerekiyor. 12-14 yaş grubuna hedef olarak kupa kazanmayı koyarsanız, o takımı hepten çöpe atmışsınız demektir. Bunun iki nedeni var.

Birincisi, yukarıda anlattığım gibi **alt yaş gruplarında takım oyununun başarıya giden kesin yol olması.** Takım oyunu, küçük yaş gruplarının dopingi gibi. O yaş grubunda yapmamanız gereken şeyleri yaparak kısa vadede başarı sağlayabilirsiniz ama uzun vadede bu o çocukların spor hayatını kısaltacaktır. Çünkü yeteneklerin gelişmesi gereken dönemde yalnızca takım oyunu oynamak ve belli görevleri üstlenmek, onların eksik kalmalarına yol açacaktır.

Diğer faktör ise psikolojik. Rekabetçi futbol, oyuncunun omzunda bir yük. Çalışmalar, **bu yükün normal bir insan tarafından ortalama on yıl taşınabileceğini** gösteriyor. Ancak olağanüstü bir zihinsel kuvvet, bu süreyi ileri çekecek adımları atmanızı sağlıyor. **Siz çocukları rekabetçi futbola erken çektiğinizde bu on yılı da erken başlatıyorsunuz, yani bombanın pimini çekiyorsunuz.** 14 yaşındaki çocuğu rekabetçi futbolun ortasına attığınızda, büyük ihtimalle 24-25 yaşında o çocuk ortadan yok oluyor. U17 Dünya Şampiyonu kadrolara bakın. O kadrolardan ancak üç-dört oyuncunun başarısını A takımında da sürdürebildiğini göreceksiniz. Buna karşın, o yaş gruplarında takıma giremeyen oyuncuların da gelişimini devam ettirdiği, milli olamayanın ya da büyük kulüplerin alt yapısına giremeyenin çöpe atılmadığı ülkelerde altyapı A takımlara anlamlı bir katkı sağlar. Altyapıda kupa anlamında çok büyük başarıları olmayan Almanya'nın senelerdir 23-24 yaş ortalamalı A takımlarla ses getirmesi bunun bir örneğidir.

Aslında futbolda çocuklara nasıl davranmanız gerektiğiyle, diğer alanlarda nasıl davranmanız gerektiği arasında pek bir fark yok. Çocuklara yaşlarının gerektirdiğinden, kaldırabileceklerinden daha fazlasını yükleyemezsiniz. Çocuk, altyapıya girdiğinden itibaren gelişme süreci boyunca "futbolcu adayı"dır. Bu süre içerisinde daha fazla yük kaldırabilecek şekilde yeteneklerini geliştirir ve psikolojik olarak hazırlanır. Spor, doğası gereği içinde rekabeti, kazanmayı ve kaybetmeyi barındırır. Bu bakımdan altyapının öncelikli görevi, çocuğu bunlara hazırlamak ve hazır oluncaya kadar onu rekabetin zararlarından korumaktır. **Spor, çocuğun kafasında "kazanmayı ve kaybetmeyi barındıran bir şey" değil de "kazanmak ve kaybetmekten ibaret bir şey" olarak kodlanmasını engellemektir. Çünkü kazanmak ve kaybetmek sporcu adayı çocuğun zihninde kaldıramaz bir yük hâline geldiğinde, iki seçenek ortaya çıkar; birincisi, spordan kaçmak, ikincisi ise kazanmak için olabilecek her şeyi denemek.**

Bu ikisinin de ne çocuk, ne de spor için iyi sonuçlar verebileceğini söylemek gereksiz.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Altyapı meselesi (2)

Dağhan Irak 29.04.2011

Geçtiğimiz salı günü yazdığım yazıda futbolun “çocuk işçi”lerinin omuzlarına bindirilen başarı baskısından bahsetmiş ve alt yaş gruplarında tahakküm kuran rekabetçi futbolun yetenekleri daha A takıma gelmeden öldürdüğünden bahsetmiştim.

Hem futbolda hem de diğer spor dallarında, özellikle takım sporlarında bu baskı fazlasıyla var. Öyle ki **bırakın altyapı liglerini, okullararası turnuvalar bile büyük bir gerginlikle oynanıyor, karakolda bitenler oluyor.** İlköğretim okulları arasında düzenlenen ve birinciye kayda değer bir ödül verilmeyen, yurtdışına bile karma takım götüren **Danone Kupası’nda** bile **müdürlerden hocalara, velilerden okul görevlilerine herkesin nasıl çıktığından çıkabileceğini gözlerimle gördüm**, ki bu organizasyon Türkiye’de bu duruma karşı en hassas organizasyon. Demek ki bir de rekabet olsa, bu kadar çaba gösterilmese işin içine girmedik kalmayacak. 12 yaşında çocuklar oynuyor alt tarafı, öyle düşünün.

Bu durum tabii ki spora özgü değil. Genel olarak çocuk ezmekten hoşlanıyoruz. Bütün eğitim sistemimiz çocukları ezmek ve kişiliksizleştirmek üzerine kurulu. “Akıllı” ve “uslu”yu birbirinin eş anlamı gibi kullanıyoruz, çocukların keşfetme çağlarında put gibi durmaları onları bizim nezdimizde “akıllı” yapıyor. Biraz hareketli çocuklar için kullandığımız “yaramaz” tabirini hiç doğrudan kelime anlamıyla düşündünüz mü? Bence düşünmek lazım, çünkü bir sürü çocuğa “bu yaramaz” diyoruz, sırf normlara uymadıkları için. **Kafamızdaki çarpık şablonlara uymayan çocukları ezip büzüp, bir sürü pısırtığı salıyoruz ortalığa. Sesi çıkmayan vatandaş, “makbul vatandaş” oluyor.**

Ama konu spora gelince; kendine güvenen, her yükü omuzlayabilen, her baskıyı kaldırabilen üstün yaratıklar peşinde koşuyoruz. Böyle olmayı ölümüne hırpalıyoruz, ekmeğiyle oynuyoruz, kariyerini bitiriyoruz. Kaybeden bir kitle yetiştirip, arasından çıkanların “kazanan” olmasını bekliyoruz. “Kazanan” olmadıklarında bozulup kin tutuyoruz.

Arda olayı bunun en çarpıcı örneği. Arda, kendi hâlinde bir mahalle çocuğu, futbolcu olmasa belki de bu memleketin “normal”ine en uygun düşecek tiplerden biri. Biraz şakacı olmasının haricinde hiçbir çıkıntılığı yok, o da kaldırılmayacak cinsten değil. Arda bizim mahallemizde oturan bir genç olsa, hepimiz çok severdik, hangimizin mahallesi olursa olsun, bundan adım gibi eminim.

Biz bu “normal” çocuktan hem vatan kahramanı olmasını bekliyoruz, hem de onu delirtmeye çalışıyoruz, durmaksızın.

Futboluna karışıyoruz, giyimine karışıyoruz, kız arkadaşına karışıyoruz. Yetiyor mu, yetmiyor. Yurtdışına gidip ülkemizi temsil etmesini bekliyoruz, gitmeyip Metin Oktay olmasını bekliyoruz, her maçta çok iyi oynamasını bekliyoruz, oynamasa da kafa göz girişsek, “Bak milli takımda oynadı, Galatasaray’da oynamıyor, mahsus yapıyor” desek diye bekliyoruz.

En önemlisi, bütün bunları yaparken Arda’nın delirmemesini bekliyoruz.

Arda’yı bırakalım, tecrübelisi, yurtdışı görmüşü ve muhtemelen bu ülkede top oynayanların en halim selimlerinden Nihat’a bakalım. Adam gözümüzün önünde sinir krizi geçirdi iki gün önce.

Kabul edelim, bizim çocuklar bu yükü kaldıracak kadar güçlü değil. Zaten bir insandan bu kadar güçlü olmasını beklemek haksızlık ama bizim "hot zot" eğitim sisteminden, "kazanacaksın ulan" altyapı sisteminden böyle insanüstü varlıklar zaten çıkmaz.

Hem insanlardan her norma sorgulamaksızın boyun eğecek pısrıklar olmalarını bekliyoruz, böyle olmaları için elimizden geleni yapıyor, hayatı askerî eğitim kampına çeviriyoruz, hem de onlardan her yükü kaldıracak "biyonik adam"lar, "übermensch"ler olmalarını bekliyoruz. Böyle bir şey yok. Bu ülkenin futbolcuları, bu ülkenin çocukları. Omzuna yükü yükleyip, altı yaşından itibaren ensesine düzenli olarak vurup, sonra da ayaklarının üzerinde duramadıkları için eleştiriyoruz.

Ya sporda ve her alanda bu ülkenin tüm statükolarının, tüm tabularının yıkılması pahasına bu çocukları özgür bırakacağız ya da "pısrıklar ülkesi"ni temsilen eğilip bükülmelerini anlayışla karşılayacağız.

Çünkü bu sistem, istediğiniz gibi insanları kaldıramıyor.

Bu yazıyı kişisel bir notla noktalamak durumundayım.

Geçtiğimiz haziran ayından beri bu sayfalarda sizlerle birlikteyim. Bu süre içerisinde "Bu sefer kesin sansürleyecekler" dediğim bir sürü yazı yazdım, hiçbirinin satırına dokunulmadı. Bunun için emeği geçen herkese teşekkür borçluyum. Gazete "Evet" derken boykot çağrısı yaptığımda, Başbakan'ı padişaha benzettiğimde, bu gazetenin kimi yazarlarını eleştirdiğimde her seferinde bir şekilde yazdıklarımı gazetede okudum. *Taraf* macerasından aklımda kalan bu olacak.

Ama her şeyi tadında bırakmak gerekiyor. **Bu maceranın sonuna geldik ve güneş batarken atıma binip ılık çalarak uzaklaşmanın zamanı geldi. Başka bir gün, başka bir yerde elbet buluşuruz.**

O zamana kadar hoşça kalın. Hepinize teşekkürler.

daghan@daghanirak.com

Kaynak: taraf.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)